

การสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ปริญญานิพนธ์

ของ

วรรณิ ไชยมโน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

พฤษภาคม 2550

การสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ปริญญานิพนธ์

ของ

วรรณิ ไชยมโน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บทคัดย่อ

ของ

วรรณีย์ ไชยมโน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

พฤษภาคม 2550

วรรณิ ไชยมโน. การสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ,
รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์.

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยสำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
คือ แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย แบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ วัดใน 3 ชั้น คือ
เตรียมการปฏิบัติ กระบวนการปฏิบัติ และผลการปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนวัดมงคลวราราม สำนักงานเขต
จอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการ สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
จาก 3 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 10 คน รวม จำนวน 30 คน

ผลการวิจัยพบว่า

ค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจจากผู้เชี่ยวชาญของแบบวัด มีค่าระหว่าง 0.77 – 1.00 ค่าความ
เที่ยงตรงเชิงพินิจจากผู้เชี่ยวชาญของเกณฑ์การให้คะแนน มีค่าระหว่าง 0.81 – 1.00 ค่าดัชนีความ
สอดคล้องของผู้ประเมิน 2 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น (RAI) เท่ากับ 0.98 ค่าความเชื่อมั่น (r_{xy}) เท่ากับ
0.91 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบวัด (α) เท่ากับ 0.91 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบ
วัด (r_u) เท่ากับ 0.92 และการประเมินความเหมาะสมและความสะดวกของการใช้แบบวัดโดยรวม คิด
เป็นร้อยละ 89.89

A CONSTRUCTION OF EVALUATION FORM FOR BASIC SKILL
PERFORMANCE OF THAI CLASSICAL DANCE FOR THE PRATHOMSUKSA VI
STUDENTS.

AN ABSTRACT
BY
WANNEE CHAIMANO

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements For
the Master of Education Degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University
May 2008

Wannee Chaimano. (2008) *A Construction of Evaluation form for Basic Skill Performance of Thai Classical Dance for The Prathomsuksa 6 Students*. Master's Project, M.Ed. (Educational Measurement). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Mr.Chawalit Ruyarjin, Assoc. Prof. Nipa Sripairot.

The purposes of this research were to construct an evaluation form for basic skill performance of Thai Classical Dance for The Prathomsuksa 6 Students following the Basic Education Curriculum B.E. 2544. The instrument used in this research was a 4-level rating scale evaluation form for basic skill performance of Thai Classical Dance which evaluates 3 stages: practice preparation, practice process, and practice results. The samples consisted of Mongkhon Wararam School, Jomthong District, Bangkok. They were acquired by simple random sampling from 3 classrooms, each 10 samples.

The research findings were as follows.

The evaluation form for basic skill performance of Thai Classical Dance had an Index of Practices and Behavioral Objectives Congruence (IOC_1) between 0.77–1.00, and an Index of Practices and Marking criteria Congruence (IOC_2) between 0.81–1.00. The Index of Rater Agreement Index (RAI) of 2 evaluators was 0.89. the reliability of the evaluators (r_{xy}) was 0.91. The alpha reliability (α) of the valuation form was 0.91, and its reliability (r_{tt}) was 89.89 % which indicated that the evaluation form and marking criteria for the basic skill performance of Thai Classical Dance has reliability and validity, and was appropriate and convenient to use.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ของ
วรรณิ ไชยมโน

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนากุล)
วันที่ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ)

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.นิคม ตั้งคะพิภพ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงษ์รัตน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ ชวลิต รวยอาจิณ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนวคิด แนะนำช่วยปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนช่วยกระตุ้นให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดีจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ตั้งคะพิภพ และรองศาสตราจารย์ชูศรี วงษ์รัตน์ ที่ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์แต่งตั้งเพิ่มเติม และให้คำปรึกษา แนวคิด คำแนะนำช่วยปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดีจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ในวิชาต่างๆ และให้ความรักความเมตตา ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลการศึกษาจำนวน 2 คน ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้ความคิด คำแนะนำ และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ คณะผู้บริหาร คณะครู โรงเรียนวัดมงคลวราราม สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้ความรักความเมตตากรุณา ให้กำลังใจกับผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิตปริญญาโท (ภาคพิเศษ) สาขาวิชาการวัดผลการศึกษาทุกคนที่ได้เป็นกำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ นางวัชณี เมษะมาน และครอบครัว ที่ให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวก และให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ ขอโน้มรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อวินัย คุณแม่กนกพร ไชยมโน รวมทั้งทุกคนในครอบครัวที่เป็นแรงบันดาลใจให้ทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

วรรณิ ไชยมโน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1. บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ตอนที่ 1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	9
ตอนที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชานาฏศิลป์	11
ความหมายของนาฏศิลป์	11
ความสำคัญของนาฏศิลป์ไทย	12
องค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทย	13
ลักษณะธรรมชาติของนาฏศิลป์	13
ความสำคัญของการสอนนาฏศิลป์ในโรงเรียน	14
ที่มาและวิธีการปฏิบัติ:พื้นฐานการรำไทย	14
ตอนที่ 3 การสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติ	28
ความหมายของแบบวัดภาคปฏิบัติ	28
การสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติ	30
คุณลักษณะของแบบวัดภาคปฏิบัติ	35
เทคนิคการเก็บข้อมูลในการแบบวัดภาคปฏิบัติ	41
การตรวจให้คะแนนของแบบวัดภาคปฏิบัติ	44
เกณฑ์การให้คะแนน	45
ความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน	50
ความเชื่อมั่นของแบบวัดภาคปฏิบัติ	54

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
งานวิจัยต่างประเทศ	55
งานวิจัยในประเทศ	56
3. วิธีดำเนินการวิจัย	62
ขอบเขตของการวิจัย	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	75
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	76
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	79
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
5. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
ความมุ่งหมายในการวิจัย สมมติฐาน และวิธีดำเนินงานวิจัย	83
สรุปผลการวิจัย	85
อภิปรายผล	86
ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	95
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	96
ภาคผนวก ข หนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญ.....	134
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	138
ภาคผนวก ง รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	140
ภาคผนวก จ ค่าดัชนีความสอดคล้อง.....	143
ภาคผนวก ฉ สรุปบันทึกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทยจำนวน 20 คน.....	147
ภาคผนวก ช แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อนครูต่อการใช้แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย.....	166
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	171

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1. การวิเคราะห์งานและเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	65
2. ตัวอย่างแบบวัดค่าดัชนีความสอดคล้องของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อปฏิบัติ.....	68
3. ตัวอย่างแบบวัดค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน.....	70
4. ตัวอย่างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย.....	74
5. ค่าสถิติพื้นฐาน (คะแนนเฉลี่ย , ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	81
6. ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินและค่าความเชื่อมั่น ของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย.....	82
7. ค่าดัชนีความสอดคล้องของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อปฏิบัติของ แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย.....	144
8. ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนนของ แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย.....	145
9. ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเป็นปรนัยของข้อปฏิบัติและ เกณฑ์การให้คะแนน.....	146

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1. กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
2. ภาพประกอบ แสดงลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย.....	63

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันการพัฒนาทางการศึกษาของไทย ได้มีการปรับและพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษาจากเดิม หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมีความแตกต่างกับหลักสูตรเดิมที่ผ่านมา โดยได้กำหนดสาระการเรียนรู้ที่กำหนดกรอบการเรียนรู้ไว้อย่างกว้างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อใช้เป็นหลักสูตรแกนกลางที่ใช้ชี้ทิศทางการแก่สถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนในการจัดการศึกษาเพื่อนำไปเป็นหลักสูตรของสถานศึกษา ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่น ทำให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมโดยยึดหลักสูตรแกนกลาง 70% ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล รวมทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัดและความสามารถแต่ละบุคคล ซึ่งในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีทั้งหมด 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระการเรียนรู้ศิลปะ และสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

จากการศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในข้อ 8 ได้ระบุไว้ว่าต้องการให้ผู้เรียนได้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมวิชาการ. 2545:4) จึงเห็นได้ว่าสาระวิชาศิลปะที่ประกอบไปด้วย ทักษะศิลป์ ดนตรีและนาฏศิลป์ เป็นส่วนหนึ่งของความต้องการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ด้วย และในกลุ่มสาระศิลปะนี้ จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความงาม อารมณ์สะท้อนใจและสาระที่สัมพันธ์กับการดำรงชีวิตในสังคมมนุษย์ ศิลปะต้องแสดงออกจากความคิดที่เป็นนามธรรม ถ่ายทอดด้วยการปฏิบัติงานผ่านวัสดุต่างๆไปสู่ นามธรรม การถ่ายทอดนี้ต้องอาศัยความชำนาญและแสดงออกด้วยจินตนาการด้วยรูปแบบที่

สร้างสรรค์ ข้าพธรรมนี้จะมีผลไปสู่การมองเห็นและความรู้สึกสัมผัสการฝึกปฏิบัติ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539:158) จึงถือได้ว่านาฏศิลป์เป็นสาระหนึ่งที่เป็นพื้นฐานของการสร้างความเป็นมนุษย์ที่สำคัญที่สืบทอดกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน

นาฏศิลป์ไทย เป็นศิลปะวิชาแขนงหนึ่ง ที่นับว่ามีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างมาก ที่จะแสดงถึงเอกลักษณ์ของความเป็นไทย เนื่องจากศิลปะการรำร่ายของไทยจัดเป็นประณีตศิลป์ที่มีลักษณะเฉพาะตัว มีความงดงามละเอียดละไม ยากที่จะหาศิลปะการรำร่ายของชาติอื่นเสมอเหมือน นับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าที่คนไทยทุกคนพึงรู้ฟังศึกษาและภาคภูมิใจหวงแหนไว้เป็นสมบัติของชาติสืบไป (กรมศิลปากร.2543:3) ซึ่งตรงกับคำกล่าวที่ว่า ทุกชาติทุกภาษาไม่ว่าใหญ่หรือเล็กต่างก็มีศิลปะและวัฒนธรรมเป็นเครื่องแสดงออกซึ่งสัญลักษณ์ประจำชาติของตน ศิลปะและวัฒนธรรมนี้เป็นมรดกของสังคมที่จะต้องมีการสืบทอดกันต่อไป ในขณะที่เดียวกันก็มีการเพิ่มพูนเปลี่ยนแปลงแก้ไขและตัดทอนไปด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของชาตินั้นผันแปรไปตามครรลองของประวัติศาสตร์ ดังจะเห็นได้ว่าศิลปะนั้นแสดงออกซึ่งลักษณะอ่อนหวานนิ่มนวลน่ารักนรมย์ แต่ถ้าเป็นขณะที่ประเทศชาติตกอยู่ในภาวะคับขันมีศึกสงครามศิลปะก็ย่อมแสดงออกไปในทางที่เข้มแข็งห้าวหาญชวนให้สำนึกในวีรกรรม เป็นต้น (เรณู โกศินานนท์. 2535 : 1)

ความสำคัญของนาฏศิลป์ไทยนอกจากจะมีคุณค่าที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมแล้ว ยังมีประโยชน์ต่อผู้เรียนที่เน้นทักษะภาคปฏิบัติ เพราะกิจกรรมนาฏศิลป์เป็นกิจกรรมที่สามารถช่วยยวดยะทุกส่วนของร่างกายในการเคลื่อนไหว นาฏศิลป์ไทยนั้นมีความเป็นมาตรฐาน ถูกต้องตามแบบแผนมีความงดงามที่ยากจะเลียนแบบ หากผู้เรียนไม่ผ่านการฝึกหัดขั้นพื้นฐานมาก่อน จะไม่สามารถทำได้ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉันทนา สันธนากร เขียมสกุล.2545:6)และท่าทางต่างๆของนาฏศิลป์ไทย ที่จะส่งผลให้ผู้ฝึกหัดเป็นผู้ที่มีสุขภาพสมบูรณ์ จิตใจร่าเริงแจ่มใสและมีบุคลิกภาพที่ดี

จากคุณลักษณะของจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้กำหนดความสำคัญของการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของสาระศิลปะไว้ กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลสาระสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่ได้จะก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งได้พัฒนามาจากความสำคัญของสาระศิลปะ ที่จะมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ ชื่นชมความงาม สุนทรีย์ภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ (กรมวิชาการ.2545:24)

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า กิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองและแสดงออกใน

เชิงสร้างสรรค์ สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพได้

จากความสำคัญดังกล่าวที่ศึกษาได้ส่งผลถึงความสำคัญและตรงกับจุดประสงค์การศึกษาของบลูมและคณะ (โกวิท ประวาลพุกษ์;และสมศักดิ์ สันธะเวชญ์.2523.20) ที่แบ่งจุดประสงค์ทางการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ความรู้ ความคิด (Cognitive Domain) ความรู้สึก(Affective Domain) และการปฏิบัติ(Psychomotor Domain) ในการวัดผลประเมินผลของกลุ่มสาระนาฏศิลป์ไทยนั้น จากมาตรฐานการเรียนรู้ ระบุไว้ว่า ต้องการให้วัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงและใช้วิธีการที่หลากหลาย โดยการประเมินทางด้านนาฏศิลป์ไทยส่วนใหญ่จะเป็นกระบวนการในการวัดทางทักษะภาคปฏิบัติ มุ่งให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางทักษะการปฏิบัติ แต่เนื่องจากในปัจจุบันนี้การวัดภาคปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยนั้นไม่มีเกณฑ์ในการสร้างแบบวัดที่มีความเชื่อมั่นมากนัก การตรวจให้คะแนนจึงมักขาดความเชื่อมั่น เพราะโดยปกติผู้ส่วนส่วนมากนิยมให้คะแนนผลการปฏิบัติของผู้เรียนโดยใช้วิธีการสังเกต แล้วตัดสินให้คะแนนในทันที จึงเกิดความผิดพลาดได้ง่าย และขาดความเชื่อมั่นในการตรวจให้คะแนน ในการตรวจให้คะแนนภาคปฏิบัติที่ดีนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างแบบวัดในการพิจารณา 2 ด้าน คือ ขั้นตอนในการปฏิบัติและผลการปฏิบัติ ซึ่งควรจะมีการพิจารณาอย่างรอบคอบทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

ตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระนาฏศิลป์ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนไว้ กล่าวคือ

ช่วงชั้นที่ 1 สร้างและนำเสนอผลงานศิลปะจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เล่าเกี่ยวกับผลงานของตนให้ผู้อื่นรับรู้ โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะได้

ช่วงชั้นที่ 2 สร้างและนำเสนอผลงานศิลปะจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การสังเกตทางศิลปะ ได้แก่ ทศนาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ ทักษะในการใช้เทคนิคให้เกิดผลตามความต้องการของตนเองและอธิบายให้ผู้อื่นรับรู้ โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นทางศิลปะได้

จากการกำหนดคุณภาพดังกล่าวเบื้องต้น ทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาสาระทางด้านนาฏศิลป์ทั้งในช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ว่าความต้องการขั้นพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์นั้นต้องการสิ่งใด ซึ่งปรากฏว่า การร่ายรำเบื้องต้นนั้นมีความสำคัญมากและการร่ายรำเบื้องต้นทางด้านนาฏศิลป์เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์เพื่อให้เกิดความชำนาญและความสวยงามในการฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ในขั้นสูงต่อไป

ในวัดและประเมินผลรายวิชานี้จะวัดทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ โดยจะเน้นที่ภาคปฏิบัติมากกว่าภาคความรู้ กล่าวคือ ปฏิบัติ 70% และภาคความรู้ 30% ซึ่งในการวัดประเมินรายวิชานี้ควรทำการประเมินตลอดเวลา ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และทำการเลือก

เครื่องมือในการวัดผลให้ตรงกับเนื้อหาที่วัด และในปัจจุบันเนื่องจากแบบวัดยังไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน เพราะขึ้นอยู่กับผู้วัดแต่ละท่าน ทำให้การวัดมีความเชื่อมั่นต่ำ ดังนั้นในการประเมินจึงควรมีผู้สังเกตมากกว่า 1 คน ในการสังเกตใดๆ ถ้าใช้ผู้สังเกต 2 คน โดยให้ผู้สังเกตใช้เกณฑ์เดียวกัน จะทำให้ความลำเอียงในการสังเกตลดน้อยลงไปได้ และจะเพิ่มความเชื่อมั่นในการสังเกตด้วย (สุนันท์ ศลโกสม.2532.75)

นอกจากนี้การวัดและการประเมินผลภาคปฏิบัติในกิจกรรมนาฏศิลป์ยังขาดเครื่องมือในการวัดที่เป็นมาตรฐาน เพื่อใช้ในการทดสอบหรือเป็นแบบอย่างในการสร้างเครื่องมือ ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือใช้เองและมักจะไม่ครอบคลุมเนื้อหา และมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนไม่ชัดเจน ทำให้คุณภาพของผู้เรียนในการพัฒนาทางการปฏิบัติลดลง

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ ทักษะพื้นฐานการรำไทยในช่วงชั้นที่ 2 เพื่อเป็นการพัฒนาเครื่องมือและรูปแบบการสอนให้มีความเป็นปรนัย มีมาตรฐาน เป็นพื้นฐานในการสร้างแบบวัดทักษะการปฏิบัติการรำไทยในจุดมุ่งหมายอื่นๆ และสนองต่อความต้องการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคุณภาพโดยเน้นในด้านในด้านความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่นของผู้ประเมินและความสะดวกเหมาะสม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้แบบวัดทักษะการปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยที่มีคุณภาพ และได้เกณฑ์การให้คะแนนสำหรับใช้ในการวัดทักษะการปฏิบัติพื้นฐานการรำไทย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนวิชานาฏศิลป์ไทย ในสถานศึกษาระดับต่างๆและยังเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบวัดทักษะการปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยในท่ารำอื่นๆที่มีความเป็นปรนัยและเป็นมาตรฐานยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายสำหรับการสร้างเครื่องมือ คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทยที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างน้อย 10 ปี จำนวน 20 คน

2. กลุ่มเป้าหมายสำหรับตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด คือ นักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนวัดมงคลวราราม สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จาก 3 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 10 คน รวมจำนวนนักเรียน 30 คน

2. เนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาของการวิจัยไว้ ดังนี้

2.1 ทำรำพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย ทำรำที่ใช้ในการสร้างแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนทักษะการปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกทำรำ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งทำรำที่คัดเลือกนี้ ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยคัดเลือกไว้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบวัดทักษะการปฏิบัติพื้นฐานการรำไทย หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถด้านพฤติกรรมปฏิบัติ เพื่อใช้ประเมินทักษะการปฏิบัติพื้นฐานการรำไทย สร้างโดยใช้การรวบรวมแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คนด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดผล จำนวน 2 คน เป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ประเมินทักษะการปฏิบัติพื้นฐานการรำไทย โดยแบ่งขั้นตอนในการปฏิบัติไว้ดังนี้

1.1 ขั้นเตรียมการปฏิบัติ หมายถึง การวัดลักษณะการยืนในท่าเตรียมพร้อมก่อนการปฏิบัติท่าพื้นฐานการรำไทย

1.2 ขั้นกระบวนการปฏิบัติ หมายถึง การวัดลักษณะการปฏิบัติพื้นฐานท่ารำไทย ความถูกต้อง

1.3 ขั้นผลการปฏิบัติ หมายถึง การวัดลักษณะผลจากการปฏิบัติด้านความสวยงามและความคล่องแคล่ว

2. พื้นฐานการรำไทย หมายถึง การเคลื่อนไหวของร่างกายที่แสดงออกมาเป็นท่าทางเฉพาะของนาฏศิลป์ไทยจำนวน 27 ท่า ที่เป็นกระบวนการฝึกหัดเบื้องต้นในการนำไปเป็นท่าพื้นฐานการรำในกระบวนการท่าที่สูงขึ้นต่อไป

3. คุณภาพของแบบวัด หมายถึง คุณลักษณะของแบบวัดทักษะปฏิบัติพื้นฐานการรำไทย โดยแบ่งคุณภาพของแบบวัดออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

3.1 ความเที่ยงตรงของแบบวัด หมายถึง ค่าที่แสดงความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย 20 คน ต่อแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนน ซึ่งคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Congruence)

3.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด หมายถึง ค่าที่แสดงความคงที่แน่นอนของแบบวัดที่ได้จากการวัด กล่าวคือ วัดได้คงเส้นคงวาไม่ว่าจะวัดในสิ่งนั้นก็ครั้งก็ตาม ซึ่งคำนวณค่าโดยสูตรสัมประสิทธิ์-แอลฟา (α - Coefficient) และความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยวิธีของฮอยท์ (Hoyt's ANOVA Procedure) ในการคำนวณ

3.3 ค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน หมายถึง ระดับความสอดคล้องของการให้คะแนนของผู้ประเมินด้วยคะแนนที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งตรวจสอบโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน 2 คน คำนวณค่าโดยใช้สูตร RAI (Rater Agreement Indexes) ของเบอร์รี – สติอก กับคณะและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

4. เกณฑ์การวัด หมายถึง แนวทางที่กำหนดขึ้นเพื่อชี้บอกถึงระดับของพฤติกรรมในการกระทำกิจกรรมด้วยการพิจารณาจากคุณภาพของกระบวนการทำงานและผลหรือสิ่งที่ต้องการ โดยได้มาจากผลการประเมินของผู้ตรวจให้คะแนน โดยให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

5. ความสะดวกเหมาะสม หมายถึง ผู้ประเมินสามารถใช้แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยและเกณฑ์การให้คะแนนได้อย่างคล่อง ใช้งาน ไม่ติดขัดและไม่เป็นอุปสรรค มีความพอเหมาะพอสัมกับการประเมินทักษะการปฏิบัติของนักเรียน

6. ผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถด้านนาฏศิลป์ไทยที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างน้อย 10 ปี จำนวน 20 คน เป็นผู้พิจารณาพฤติกรรม/เกณฑ์การให้คะแนน ตรวจสอบความเหมาะสมและพิจารณาคุณภาพของเครื่องมือ

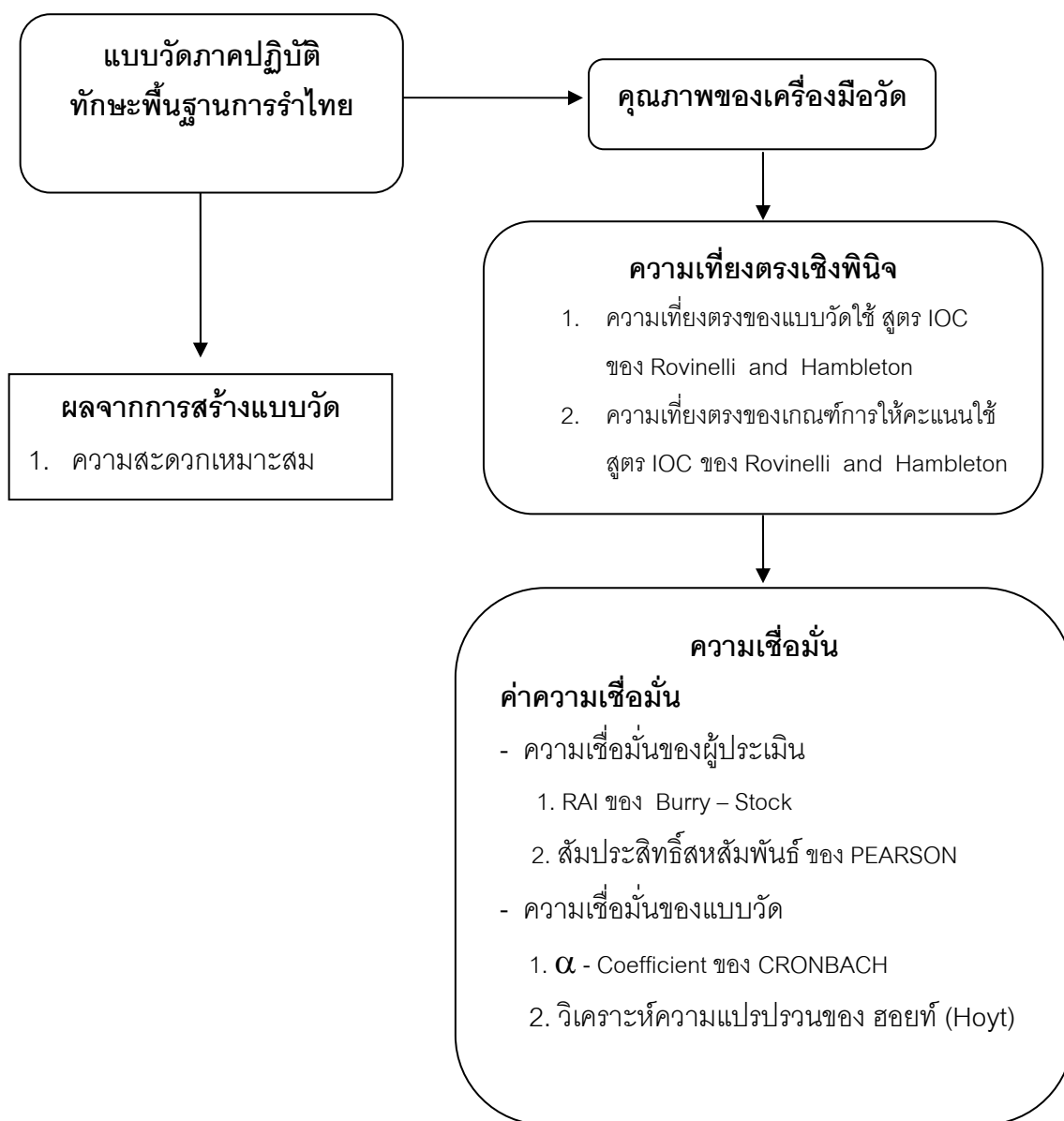
กลุ่มที่ 2 อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนนาฏศิลป์ไทยในระดับประถมศึกษา ที่ปฏิบัติงานอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 11 คน ในการพิจารณาความเหมาะสมและความสะดวกในการใช้แบบวัด

กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการวัดผลการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงาน อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 คน เป็นผู้พิจารณาคุณภาพของเครื่องมือ

7. ผู้ประเมิน หมายถึง อาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์การสอนทางนาฏศิลป์อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 3 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

จากการที่ผู้วิจัยศึกษาเอกสารของ ธนิต อัยุโพธิ์ (2524) ,เรณู โกศินานนท์ (2535) เกี่ยวกับพื้นฐานการรำไทยและ อุทุมพร จามรรمان (2532) เกี่ยวกับการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัตินั้น เป็นแนวทางให้ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชานาฏศิลป์

2.1 ความหมายของนาฏศิลป์

2.2 ความสำคัญของนาฏศิลป์ไทย

2.3 องค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทย

2.4 ลักษณะธรรมชาติของนาฏศิลป์

2.5 ความสำคัญของการสอนนาฏศิลป์ในโรงเรียน

2.6 ที่มาและวิธีการปฏิบัติพื้นฐานการรำไทย

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติ

3.1 ความหมายของแบบวัดภาคปฏิบัติ

3.2 การสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติ

3.3 คุณลักษณะของแบบวัดภาคปฏิบัติ

3.4 เทคนิคการเก็บข้อมูลในการแบบวัดภาคปฏิบัติ

3.5 การตรวจให้คะแนนของแบบวัดภาคปฏิบัติ

3.6 เกณฑ์การให้คะแนน

3.7 ความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน

3.8 ความเชื่อมั่นของแบบวัดภาคปฏิบัติ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

สาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ)

ความสำคัญ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนั้น กิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาระบบการรับรู้ทางศิลปะ การเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วิสัยทัศน์

การเรียนรู้ศิลปะ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของรูปแบบ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรากฐานทางวัฒนธรรม ค้นหาว่าผลงานทางศิลปะสื่อความหมายกับตนเอง ค้นหาศักยภาพ ความสนใจส่วนตัว ฝึกการเรียนรู้ การสังเกตที่ละเอียดอ่อนอันนำไปสู่ความรัก เห็นคุณค่าและเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ และสิ่งรอบตัว พัฒนาเจตคติ สมาธิ รสนิยมส่วนตัว มีทักษะ กระบวนการ วิธีการแสดงออก การคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงบทบาทของศิลปกรรมในสังคม ในบริบทของการสะท้อนวัฒนธรรมทั้งของตนเองและวัฒนธรรมอื่น พิจารณาว่าผู้คนในวัฒนธรรมของตนมีปฏิริยาตอบสนองต่องานศิลปะ ช่วยให้มีมุมมองและเข้าใจโลกทัศน์กว้างไกล ช่วยเสริมความรู้ ความเข้าใจ มโนทัศน์ด้านอื่นๆ สะท้อนให้เห็นมุมมองของชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนา ด้วยลักษณะธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การเรียนรู้ เทคนิค วิธีการทำงาน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างอิสระ ทำให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้คิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ดัดแปลงจินตนาการ มีสุนทรียภาพ และเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทยและสากล

กลุ่มสาระศิลปะเสริมสร้างให้ชีวิตมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ช่วยให้มีจิตใจที่งดงาม สมาธิที่แน่วแน่ สุขภาพกายและสุขภาพจิต มีความสมดุลเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษยชาติโดยส่วนตน และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของสังคมโดยรวม

คุณภาพของผู้เรียน

เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะแล้ว ผู้เรียนจะมีสภาพจิตใจที่งดงาม มีสุนทรียภาพ มีรสนิยม รักความสวยงาม รักความเป็นระเบียบ มีการรับรู้อย่างพินิจพิเคราะห์ เห็นคุณค่าความสำคัญของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของคนในชาติ สามารถค้นพบศักยภาพความสนใจของตนเองอันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพทางศิลปะ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นพัฒนาตนเองได้ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

เมื่อจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นผู้เรียนจะมีคุณภาพ ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3)

- สร้างและนำเสนอผลงานศิลปะจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เล่าเกี่ยวกับผลงานของตนเองของตนให้ผู้อื่นรับรู้ โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะได้
- รู้ทางศิลปะได้แก่ ทศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ เล่าให้ผู้อื่นรับรู้โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะได้
- ระบุสิ่งแวดล้อมหรือเงื่อนไขที่ทำให้เกิดผลงานศิลปะได้
- ใช้ความรู้ทางศิลปะสาขาต่างๆ ในกลุ่มสาระอื่นๆ
- สนใจในการปฏิบัติงานศิลปะ พึงพอใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน รับผิดชอบการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
- สังเกต รับรู้ สนใจธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม งานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6)

- สร้างและนำเสนอผลงานศิลปะจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การสังเกตทางศิลปะได้แก่ ทศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ ทักษะในการใช้เทคนิคให้เกิดผลตามความต้องการของตนเองและอธิบายให้ผู้อื่นรับรู้โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะได้
- รู้ทางศิลปะได้แก่ ทศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ ซึ่งสามารถช่วยในการวิเคราะห์งานศิลปะ และอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจในความสวยงามและความไพเราะของศิลปะได้
- ระบุงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้ อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจประวัติศาสตร์หรือเหตุการณ์ในปัจจุบันมีผลหรือได้รับอิทธิพลจากงานศิลปะได้
- นำความรู้ทางศิลปะสาขาต่างๆ ไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้กับกลุ่มสาระอื่นๆ

- สนใจสร้างงานศิลปะ มีความสุขกับการทำงาน มั่นใจในการแสดงออก ยอมรับความสามารถของผู้อื่น

- ตระหนัก ชื่นชมในคุณค่าของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระการเรียนรู้

สาระที่ 3 : นาฏศิลป์

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ ศ 3.1 : เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าของนาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

เข้าใจพื้นฐานการรำเต้นเบื้องต้น และแสดงออกตามลักษณะและแบบแผนของนาฏศิลป์

สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

พื้นฐานการรำไทยเบื้องต้น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เข้าใจพื้นฐานการรำเต้นเบื้องต้นและแสดงออกตามลักษณะแบบแผนของนาฏศิลป์เบื้องต้น

สาระการเรียนรู้

ท่าพื้นฐานการรำไทย

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชานาฏศิลป์

2.1 ความหมายของคำว่านาฏศิลป์

จาคูรงค์ มนตรีศาสตร์ (จาคูรงค์ มนตรีศาสตร์.2517:8) ให้ความหมายของนาฏศิลป์ไว้ว่า หมายถึง การร่ายรำทำเพลง การให้ความบันเทิงใจ อันประกอบด้วยการบรรเลงดนตรีและการขับร้องเข้าด้วยกัน เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณค่าในศิลปะยิ่งขึ้นตามสภาพหรือแนวความคิดต่าง ๆ กัน สุดแต่จะมุ่งหมาย

หลวงวิจิตรวาทการ (หลวงวิจิตรวาทการ.2519:29) ให้ความหมายของนาฏศิลป์ไว้อย่างกว้างว่ามี 2 ชนิด คือ การแสดงเรื่อง เช่น ละครรำหนึ่งและการแสดงบทฟ้อนรำหรือที่เรียกว่า ระบำอีกชนิดหนึ่ง

สาลิ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา (สาลิ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา.2521:18) ได้แยกความหมายนาฏศิลป์ออกเป็น 2 ชนิด คือ นาฏ หมายถึง การฟ้อนรำ ศิลปะ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้น

งดงาม ทำให้ผู้ประสบพบเห็นเกิดอารมณ์คล้อยตาม เป็นสิ่งที่ทำอย่างมีระเบียบ ซึ่งแล้วแต่ศิลปะ นั้นๆ จะตกอยู่ในภาพใด สถานใด ตามความจำนงของผู้สร้างศิลปะนั้นๆ ฉะนั้น ศิลปะก็คือ สิ่ง ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกขึ้นในอารมณ์ของเรา

อาคม สายาคม (อาคม สายาคม.2525:31) ให้ความหมายไว้ว่า นาฏศิลป์หมายถึง การร่ายรำในสิ่งที่มนุษย์เราได้ปรุงแต่งจากธรรมชาติให้สวยงามสดงงามขึ้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายถึงแต่ การร่ายรำเพียงอย่างเดียว จะต้องมีความเป็นองค์ประกอบด้วย จึงจะช่วยให้สมบูรณ์แบบตาม หลักวิชานาฏศิลป์

ธนิต อยู่โพธิ์ (ธนิต อยู่โพธิ์.2531:1) ให้ความหมายไว้ว่า นาฏศิลป์หมายถึง ความ ชำชองในการละครฟ้อนรำ

อมรา กล้าเจริญ (อมรา กล้าเจริญ.2531:2) ให้ความหมายไว้ว่า นาฏศิลป์หมายถึง การฟ้อนรำที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นจากธรรมชาติ ด้วยความประณีตลึกซึ้ง เพียบพร้อมไปด้วยความ วิจิตรบรรจงอันละเอียดอ่อน นอกจากหมายถึง การฟ้อนรำ ระบำ รำ เต้นแล้วยังหมายถึง การร้อง และการบรรเลงด้วย

สุนนมาลย์ นิมนต์พันธุ์ (สุนนมาลย์ นิมนต์พันธุ์.2532:16) ให้ความหมายไว้ว่า นาฏศิลป์หมายถึง ศิลปะในการฟ้อนรำ

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ (พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ.2534:279) ได้ นิยามความหมายของนาฏศิลป์ว่า หมายถึง ศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ

จากนิยามข้างต้นอาจกล่าวสรุปความหมายของนาฏศิลป์ไทยได้ว่า เป็นศิลปะในการ ฟ้อนรำอันอ่อนช้อย ซึ่งประยุกต์มาจากธรรมชาติด้วยความประณีตประกอบการบรรเลงดนตรีและ ขับร้อง ก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกคล้อยตามไปด้วย

2.2 ความสำคัญของนาฏศิลป์ไทย

การฟ้อนรำของไทยนั้นมีลักษณะเฉพาะตัว และมีความเป็นไทยในตัวเองเป็นอย่าง ยิ่ง จริงอยู่เราได้แบบอย่างมาจากนาฏศิลป์อินเดีย แต่เราก็ได้ดัดแปลงให้เข้ากับรสนิยมของคนไทย จึงกลายเป็นศิลปะประจำชาติ ไม่ซ้ำหรือเหมือนของชาติอื่น นับได้ว่าเป็นสมบัติอันเป็นวัฒนธรรม ของชาติที่น่าภูมิใจยิ่ง

2.2.1 ทำรำอ่อนช้อยงดงามและแสดงอารมณ์ตามลักษณะที่แท้จริงของคนไทยมี ความหมายอย่างกว้างขวาง

2.2.2 จะต้องมีความประณีตประกอบ ดนตรีนี้จะแทรกอารมณ์หรือรำกับเพลงที่มีแต่ ทำนองก็ได้ หรือมีเนื้อร้องและให้ทำไปตามเนื้อร้องนั้นๆ

2.2.3 คำร้องหรือเนื้อร้องที่ใช้จะต้องเป็นคำประพันธ์ ส่วนบทจะเป็นกลอนแปด ซึ่งจะไปร้องกับเพลงชั้นเดียวหรือสองชั้นได้ทุกเพลง คำร้องนี้ทำให้ผู้สอนหรือผู้ร่ากำหนดทำไปตามเนื้อร้อง

2.2.4 เครื่องแต่งกาย จะผิดแผกกับเครื่องแต่งกายละครของชาติอื่น มีแบบอย่างของตนโดยเฉพาะ ขนาดยืดหยุ่นได้ตามสมควร เพราะการสวมจะกลิ้งด้วยด้ายแทนที่จะเย็บสำเร็จรูป การแต่งกายของละครไทยอาจจะคล้ายคลึงของเขมร ก็เพราะว่าเขมรได้แบบอย่างจากไทยไป

2.3 องค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทย

2.3.1 การขับร้อง เป็นการเปล่งเสียงออกมาอย่างไพเราะ และเข้าใจควรแก่การฟัง

2.3.2 การฟ้อนรำ เป็นการแต่งประดิษฐ์กิริยาอาการของมนุษย์ให้สวยงามกว่าปกติมีความน่าทึ่ง

2.3.3 ระเบียบ เป็นการร่ายรำมีท่าทางและลีลาเป็นเครื่องประกอบจังหวะเมื่อรวม 3 ประการนี้เข้าด้วยกันก็ได้ชื่อว่าเป็นสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic) คือ วิชาว่าด้วยทฤษฎีความงาม (สุมิตร เทพวงษ์. 2541 :1-5)

2.4 ลักษณะธรรมชาติของนาฏศิลป์

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2536:10-11) ได้อธิบายถึงลักษณะธรรมชาติของดนตรี-นาฏศิลป์ไว้ดังนี้

2.4.1 ดนตรี-นาฏศิลป์เกิดจากการแสดงออกทางอารมณ์ของมนุษย์ เช่น เมื่อเกิดความพอใจ สนุกสนานก็เปล่งเสียงหัวเราะ โห่ร้อง ปรบมือ กระตืบเท้า ไข่ม้วนเคาะสิ่งต่างๆ นานๆ เข้าก็หาวิธีทำให้เกิดเสียง และท่าทางแปลกๆ โดยใช้เครื่องมือต่างๆ เข้าช่วยจนกลายเป็นเสียงดนตรี และแสดงท่าทางประกอบ และพัฒนาปรุงแต่งการแสดงท่าต่างๆ จนกลายเป็นนาฏศิลป์ ทั้งดนตรีและนาฏศิลป์สามารถเล่นและแสดงเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ของผู้เล่น และผู้แสดงโดยไม่ต้องมีผู้เข้าชมก็ได้

2.4.2 ดนตรีนาฏศิลป์สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากผู้เล่นหรือผู้แสดง ไปสู่ผู้ฟังหรือผู้ชมให้มีอารมณ์คล้อยตาม

2.4.3 ดนตรี นาฏศิลป์เป็นเรื่องของศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยมนุษย์อาจจะลอกเลียนเสียงและท่าทางจากธรรมชาติ หรือใช้จินตนาการการสร้างสรรค์เพิ่มเติมขึ้นมา แล้วมาเรียบเรียงให้ไพเราะ สวยงาม ดนตรี นาฏศิลป์ สามารถคิดเห็นและพัฒนารูปได้อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด

2.5 ความสำคัญของการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ในโรงเรียน

การสอนดนตรี-นาฏศิลป์ในโรงเรียน เพื่อต้องการส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินและเป็นการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีแก่เด็ก ดังจะกล่าวได้ว่า ดนตรี-นาฏศิลป์ ช่วยในการพัฒนาด้านต่างๆ

2.5.1 พัฒนาบุคลิกภาพ การได้มีการแสดงออกด้วยความสนุกสนานอย่างสม่ำเสมอ และมีความเชื่อมั่นในการแสดงออกนั้น ย่อมนำมาซึ่งบุคลิกภาพของผู้เป็นผู้นำ เป็นผู้ที่มีความร่าเริง แจ่มใส ดนตรีและนาฏศิลป์ช่วยให้นักเรียนได้แสดงออกด้านการแสดง การทำจังหวะ การร้องเพลง อย่างเสรี แม้ว่าบางครั้งจะมีแบบแผน แต่ถ้าได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องก็สามารถเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและแสดงออกมาต่อหน้าสาธารณชนได้อย่างไม่เคอะเขิน

2.5.2 พัฒนาอารมณ์ การแสดงออกด้วยการร้องรำอย่างมีขอบเขตที่เหมาะสมและทำโดยสม่ำเสมอ จะช่วยให้เด็กเป็นคนร่าเริงและเปิดเผย บางครั้งจะสามารถควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้เป็นอย่างดี ถ้าได้ฝึกดนตรี-นาฏศิลป์อย่างถูกต้องตามวิธีสอน ซึ่งจะสามารถควบคุม จังหวะและลีลาการเดิน การกระโดด การใช้เสียงในการร้องเพลง ตลอดจนสามารถควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ ได้ในที่สุด

2.5.3 พัฒนาสังคม เมื่อได้มีโอกาสแสดงออกร่วมกันกับผู้อื่นในทางดนตรี นาฏศิลป์ ย่อมจะฝึกให้เด็กรู้ว่าเมื่อไรตนจะเป็นผู้นำกลุ่ม และเมื่อไรตนจะเป็นผู้ตามและควรจะทำตนอย่างไร จึงจะสามารถเข้าร่วมกับคนอื่นได้เป็นอย่างดี การเรียนดนตรี นาฏศิลป์ จะช่วยให้เด็กรู้จักการ ยอมรับความสามารถของผู้อื่นและพร้อมที่จะยอมรับผิดได้อย่างไม่กระดากอาย

2.5.4 พัฒนาเจตคติ ถ้าในการเรียนการสอน ดนตรี นาฏศิลป์ เป็นไปได้อย่างถูกต้อง จะพัฒนาเจตคติ ความคิดเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของเด็กได้มาก ในสมัยก่อนเคยมีคำกล่าวที่กล่าวว่า การร้องเพลงเป็นเรื่องของการเดินกินรำกินเท่านั้น การเรียนรู้เรื่องนี้จึงจัดอยู่ในวงแคบ แต่ปัจจุบันดนตรีและนาฏศิลป์ช่วยให้รู้จักศิลปวัฒนธรรมของชาติดีขึ้น และโอกาสรู้จักศิลปวัฒนธรรมของชาติอื่นได้อย่างกว้างขวางอีกด้วย (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2522:84-85)

ความสำคัญของการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ในโรงเรียน ดนตรีและนาฏศิลป์เป็นวิชาที่มุ่งพัฒนาหรือปลูกฝังลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เพื่อความเจริญของงานส่วนตนและความสงบสุขของสังคมโดยพัฒนาหรือปลูกฝังด้านบุคลิกภาพ อารมณ์ สังคมและเจตคติ

2.6 ประวัติความเป็นมาและวิธีการรำไทย : พื้นฐานการรำไทย

นาฏศิลป์ไทย เป็นศิลปะการละครฟ้อนรำและดนตรีอันมีคุณสมบัติตามคัมภีร์นาฏะ หรือนาฏยะ กำหนดว่า ต้องประกอบไปด้วยศิลปะ 3 ประการ คือ การฟ้อนรำ การดนตรี และการ ขับร้อง รวมเข้าด้วยกัน ซึ่งทั้ง 3 สิ่งนี้ เป็นอุปนิสัยของคนมาแต่ดึกดำบรรพ์ นาฏศิลป์ไทยมีที่มาและ

เกิดจากสาเหตุแนวคิดต่าง ๆ เช่น เกิดจากความรู้สึกกระทบกระเทือนทางอารมณ์ไม่ว่าจะอารมณ์แห่งสุข หรือความทุกข์และสะท้อนออกมาเป็นท่าทางแบบธรรมชาติและประดิษฐ์ขึ้นมาเป็นท่าทางลีลาการฟ้อนรำ หรือเกิดจากลัทธิความเชื่อในการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า โดยแสดงความเคารพบูชาด้วยการเต้นรำ ขับร้องฟ้อนรำให้เกิดความพึงพอใจ

นอกจากนี้นาฏศิลป์ไทย ยังได้รับอิทธิพลแบบแผนตามแนวคิดจากต่างชาติเข้ามาผสมผสานด้วย เช่น วัฒนธรรมอินเดียเกี่ยวกับวรรณกรรมที่เป็นเรื่องของเทพเจ้าและตำนานการฟ้อนรำโดยผ่านเข้าสู่ประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อมคือผ่านชนชาติขวและเขมร ก่อนที่จะนำมาปรับปรุงให้เป็นรูปแบบตามเอกลักษณ์ของไทย เช่นตัวอย่างของเทวรูปศิลาปางนาฏราช ที่สร้างเป็นท่าการรำรำของพระอิศวร ซึ่งมีทั้งหมด 108 ท่า หรือ 108 กรณะ โดยทรงฟ้อนรำครั้งแรกในโลก ณ ตำบลจิตรัมพรม เมืองมัทราส อินเดียใต้ ปัจจุบันอยู่ในรัฐทมิฬนาฑูนับเป็นคัมภีร์สำหรับการฟ้อนรำ แต่งโดยพระภคตมุนีเรียกว่าคัมภีร์ภคตนาฏยศาสตร์ ถือเป็นอิทธิพลสำคัญต่อแบบแผนการสืบสานและถ่ายทอดนาฏศิลป์ของไทยจนเกิดขึ้นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่มีรูปแบบแบบแผนการเรียน การฝึกหัด จารีต ขนบธรรมเนียมมาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม บรรดาผู้เชี่ยวชาญที่ศึกษาทางด้านนาฏศิลป์ไทยได้สันนิษฐานว่า อารยธรรมทางศิลปะด้านนาฏศิลป์ของอินเดียนี้ได้เผยแพร่เข้ามาสู่ประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตามประวัติการสร้างเทวาลัยศิลาปางนาฏราชที่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 1800 ซึ่งเป็นระยะที่ไทยเริ่มก่อตั้งกรุงสุโขทัย ดังนั้นท่ารำไทยที่ดัดแปลงมาจากอินเดียในครั้งแรกจึงเป็นความคิดของนักปราชญ์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา และมีการแก้ไขปรับปรุงหรือประดิษฐ์ขึ้นใหม่ในกรุงรัตนโกสินทร์ จนนำมาสู่การประดิษฐ์ท่ารำรำและละครไทยมาจนถึงปัจจุบัน

นาฏศิลป์ไทยเป็นศาสตร์และศิลป์ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ เช่น ท่ารำ จังหวะ การใช้พื้นที่ การใช้อารมณ์ เป็นต้น ผู้เรียนรู้และฝึกหัดจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจและพยายามปฏิบัติตามแบบหรือขนบที่ยึดถือเป็นแบบแผนสืบกันมา นอกจากนี้ยังต้องขวนขวายในการหาเทคนิคหรือวิธีการที่จะให้ท่ารำนั้นออกมาสวยงามได้สัดส่วนตามองค์ประกอบทางศิลปะและเหมาะสมกับรูปร่างของตน โดยนักรำที่ดีจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนด้วยความมานะพยายาม ไม่ย่อท้อ และรู้จักสังเกตจากครูที่ทำการถ่ายทอดให้อย่างละเอียดถี่ถ้วน ดังที่คุณครูเฉลย สุขะวณิช ได้กล่าวไว้ว่า “เราจะต้องสังเกตเวลาครูจับท่าให้ว่าทำนั้น ทำนี้อยู่ในระดับใด เราจะต้องจำ และถ้ามีเวลาว่างก็นำมาฝึกหัด และนอกจากนี้จะต้องดูจากจุดบกพร่องของเพื่อนแต่ละคน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตนเอง เพื่อให้ท่ารำสวยงามยิ่งขึ้น” (มุสดี หลิมสกุล, 2537)

ละครรำเป็นมหรสพอย่างหนึ่งของที่มีองค์ประกอบและการดำเนินเรื่องด้วยการเคลื่อนไหวที่เรียกว่า “รำ” เป็นหลัก การรำนี้อาจถือว่าเป็นภาษาท่าทาง (เป็นสาร) ที่ใช้ในการสื่อสาร

อย่างหนึ่งที่ทั้งผู้ถ่ายทอดสาร (ผู้รำ) และผู้รับสาร (ผู้ชม) จำเป็นจะต้องเข้าใจตรงกัน จึงจะสามารถเข้าใจในความหมายของการแสดงออกนั้นได้อย่างถูกต้อง การถ่ายทอดภาษาด้วยการเคลื่อนไหวของร่างกายนี้ ชาวสยามเรารู้จักใช้และเข้าใจกันมานานแล้ว จึงทำให้ภาษาการฟ้อนรำนี้พัฒนาด้วยกระบวนการทางอารยธรรมจนกลายเป็น “วิจิตรศิลป์” ดังนั้น อารยชนผู้ที่จะสามารถเข้าใจในภาษาท่าทางเหล่านี้ก็ต้องทำความเข้าใจให้ตรงกับผู้รำเสียก่อน จึงจะสามารถดูละครรำของไทยได้รู้เรื่องและรู้รส

ศัพท์ที่ใช้ในละครรำนั้นบางคำ ไม่อาจสืบค้นถึงที่มาของการเรียกได้ แต่หากได้เคยอ่านงานนาฏวรรณคดีของไทย ก็คงพบคำเหล่านี้ปะปนอยู่ด้วย ซึ่งให้เห็นว่าคำศัพท์เหล่านี้อาจมีกำเนิดพร้อมกับวรรณคดีสืบย้อนไปได้ถึงในสมัยกรุงศรีอยุธยาเลยทีเดียว เฉพาะศัพท์ที่ใช้ในละครรำ ซึ่งยังแยกย่อยออกเป็นละครหลวง (หรือละครใน) ละครนอก ละครชาตรี ละครพันทาง ละครดึกดำบรรพ์แล้ว ก็มีจำนวนมาก บางท่าหรือบางศัพท์ใช้กับการแสดงละครรำเฉพาะประเภท บางศัพท์มีความหมายกำกวมกัน บางศัพท์ที่ใช้สอนในสำนักต่างกันก็มีความหมายต่างกัน เหล่านี้น่าจะได้เป็นประเด็นในการศึกษาถึงที่มาของศัพท์เหล่านี้ รวมทั้งการบัญญัติความหมายที่แน่นอน เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน ซึ่งปัจจุบันราชบัณฑิตยสถานเป็นผู้รับผิดชอบในการกำหนดความหมายของศัพท์เฉพาะสาขาแล้วเผยแพร่เป็นพจนานุกรม ใช้เป็นหลักต้องตรงกันทั่วประเทศ หากแต่ขณะนี้ราชบัณฑิตยสถาน จัดทำได้เพียงศัพท์สังคีตที่ใช้ในสาขาดุริยางคศิลป์ไทย และชุมนุมบทร้องเพลงเถาเท่านั้น ยังมิได้มีการรวบรวมนาฏยศัพท์เผยแพร่แต่ประการใด

ลักษณะท่ารำไทยในนาฏศิลป์ มักจะแสดงข้อต่อของอวัยวะแทบทุกส่วนที่ใช้ในการรำรำให้เป็นมุมต่างๆ เช่น ข้อต่อที่หัวไหล่ ข้อต่อที่ข้อศอก ข้อต่อที่ข้อมือ ข้อต่อที่ต้นขา ข้อต่อที่หัวเข่า ข้อต่อที่นิ้วมือและข้อต่อที่นิ้วเท้า ซึ่งแสดงออกมาเป็นเหลี่ยม และเป็นวงแบบต่างๆ โดยลักษณะของการรำไทยที่ใช้ในการแสดงละครรำในที่นี้ถึงจะกล่าวถึงคำศัพท์ที่กล่าวถึงบ่อยครั้งในการฝึกหัดและแสดง ซึ่งเป็นคำที่โบราณจารย์ใช้สอนและจดจำถ่ายทอดกันมาแบบมุขปาฐะ มีผู้รวบรวมไว้ในตำราและผลงานวิชาการต่างๆ ที่จะได้เรียบเรียงและนำมาเสนอไว้เพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจและศึกษาในทางนาฏศิลป์ โดยพื้นฐานของการรำไทยนั้นแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. นาฏยศัพท์
2. ภาษาท่า

1. นาฏยศัพท์

ในการรำไทยนั้น มีคำศัพท์ที่ใช้เรียกกันในวงการนาฏศิลป์ไทยโดยเฉพาะถือเป็นศัพท์เทคนิคของสาขาวิชาก็ได้ เรียกว่า “นาฏยศัพท์” คำว่านาฏยศัพท์ หมายถึง คำที่ใช้เรียกในวงการนาฏศิลป์ไทยสามารถสื่อความหมายกันได้ทุกฝ่าย การแสดงนาฏศิลป์ หรือ การฟ้อนรำนั้น

จะต้องเคลื่อนไหวอวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายให้สอดคล้องกลมกลืนกันไม่ว่าจะเป็นศีรษะ แขน ขา มือ และเท้า ซึ่งอวัยวะแต่ละส่วนก็จะมีนาฏยศัพท์โดยเฉพาะ ถ้าผู้ศึกษาหรือผู้รู้นาฏยศัพท์ก็จะช่วยให้เข้าใจ และรู้จักลีลาที่งดงามของนาฏศิลป์ได้ เพราะผู้ที่รำงามก็คือผู้ที่รำท่าท่าได้ถูกลักษณะที่กำหนดไว้ตามนาฏยศัพท์นั้นๆและการเรียนรู้นาฏยศัพท์จะต้องอาศัยการเรียนรู้โดยการปฏิบัติประกอบด้วยจึงจะได้ผลดีที่สุด ลักษณะพื้นฐานการรำจะประกอบด้วยนาฏยศัพท์ ดังนี้

นาฏยศัพท์ที่ใช้ในการแสดงละครรำโดยเฉพาะแบ่งออกเป็น 3 หมวด

1.1 หมวดนามศัพท์ คือ ศัพท์ที่เรียกชื่อท่ารำต่างๆ บ่งบอกอาการกิริยาหรือวิธีปฏิบัติทำนั้นๆหมายรวมถึงตำแหน่งและระดับที่งามอย่างมาตรฐานด้วย

กระทบ - นั่งกระทบ ยืนกระทบ

ตั้งวง - วงบน วงกลาง วงล่าง วงหน้า

จีบ - จีบหาง จีบคว่ำ จีบหลัง จีบปรกหน้า จีบปรกข้าง

ท่าเท้า - ประเท้า ตบเท้า รวมเท้า กระทุ้งเท้า กระดกเท้า ยกเท้า ก้าวเท้าหน้า ก้าวเท้าข้าง ก้าวไขว้ ตะเท้า ซอยเท้า ขยับเท้า ฉายเท้า

การใช้มือ - สลักมือ ม้วนมือ คลายมือ กรายมือ ฉายมือ ปาดมือ รวมมือ

1.2 หมวดกิริยาศัพท์ คือ ศัพท์เพื่อเสริมวิธีปฏิบัติหรือกิริยาของท่าว่าเป็นไปในลักษณะงามหรือไม่ เพียงใด แบ่งออกเป็น

1.2.1 ศัพท์เสริม คือ คำที่แสดงวิธีปฏิบัติหรือกิริยาของท่าที่มุ่งหวังให้ได้มาตรฐานขึ้นให้งามมากขึ้น เช่น ทรงตัว ส่งมือ ดึงมือ ดึงไหล่ กดไหล่ เกลียวข้าง กดคาง หลบเข่า เปิดคาง เปิดสัน หลบศอก แข็งเข่า

1.2.2 ศัพท์เสื่อม คือ คำที่แสดงวิธีปฏิบัติหรือกิริยาของท่าที่แสดงระดับที่ไม่ได้มาตรฐานเพื่อบอกกล่าวให้ผู้รำแก้ไขกิริยาทำนั้นให้ถูกต้องตามมาตรฐาน เช่น วงล้ำ วงคว่ำ วงเหยียด วงหัก วงล้น คอเต็ม เกร็งคอ รำเลื้อย รำแอ้ รำล้น หน่วงจังหวะ หอบไหล่ ขย่ม

1.3 นาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด คือ คำที่มีความหมายเฉพาะนอกเหนือจากนามศัพท์และกิริยาศัพท์ มีความหมายที่เข้าใจตรงกัน และปฏิบัติตรงตามกันสืบเนื่องมา เช่น เหลื่อม เหลื่อมล่าง เดินมืออ่อน จีบยาว แม่ท่า ขึ้นท่า นายโรง ยืนเครื่อง นางตลาด นางกษัตริย์

2. ภาษาท่า

เป็นการสื่อความหมายโดยใช้ท่ารำและเป็นภาษาอย่างหนึ่งที่วิวัฒนาการมาจากธรรมชาติ โดยดัดแปลงจากท่าทางโดยธรรมชาติของมนุษย์ ให้มีศิลปะของความงามเพิ่มขึ้น เพราะในการสื่อสารของมนุษย์นั้น ไม่ใช่แต่ใช้เพียงคำพูดอย่างเดียว การใช้ท่าทางตลอดจนใช้สีหน้าประกอบ ก็จะทำให้ความหมายโดยสมบูรณ์ได้

ถ้าเราจะย้อนนึกดูจะนึกได้ว่า เราใช้ภาษาทำนี่ยู่ทุกวัน กิริยาท่าทางของคนเราก็อมมมีความหมายอยู่ในตัว เป็นต้นว่า เมื่อมีใครนำเอาสิ่งของมาให้เรา เราพยักหน้า ผู้ให้ก็ย่อมทราบได้ว่าเราต้องการ แต่ถ้าเราสั่นศีรษะก็แปลว่า เราไม่ต้องการ และถ้าเรากวักมือก็แปลว่าเราให้นำเอาของนั้นมาให้เรา ภาษาที่ใช้แสดงออกมาด้วยกิริยานั้น มีมากเท่ากับภาษาที่เปล่งออกมาเป็นคำพูด และบางอย่างก็วิจิตรพิสดารมาก

กิริยาท่าทางต่างๆ ที่แสดงออกมาเป็นภาษาดังกล่าว อาจจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

2.1 ท่าทางใช้แทนคำพูด เช่น รับ ปฏิเสธ สั่ง เรียก เป็นต้น

2.2 เป็นกิริยาอาการหรืออิริยาบถ เช่น ยืน นั่ง เดิน นอน เคารพ และการกระทำอื่นๆ

2.3 แสดงถึงอารมณ์ภายใน เช่น เสียใจ ดีใจ โศกเศร้า ร่าเริง รัก โกรธ เป็นต้น

พื้นฐานท่ารำไทยที่พิจารณาเลือกมาใช้ในการวิจัย

1. ท่ายืนเตรียม

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

ยืนเท้าขวาเข้าตึง เท้าซ้ายยืดเท้าแตะออกไปด้านข้าง มือขวาเท้าสะเอวกรีดนิ้วตึง มือซ้ายกรีดทาบตึงที่หน้าขาซ้าย เอียงศีรษะไปทางขวา

ตัวนาง

ยืนเท้าขวาเข้าตึงผสมเท้าซ้ายเข้าตึง มือขวาจับหางยระดับชายพก มือซ้ายกรีดตึงที่หน้าขาซ้ายเอียงศีรษะไปทางซ้าย

2. ท่าจับหาง

ตัวพระ

นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้(นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้ขึ้นกรีดตึง นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วกรีดตึงออกเป็นรูปพัด หายมือขึ้น หักข้อมือเข้าหาลำตัว

ตัวนาง

ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับตัวพระ

3. ทำจีบคว่ำ

ตัวพระ

นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ (นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้ลง กรีดตึง นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วชี้ลงกรีดตึงออกเป็นรูปพัด คว่ำมือลง หักข้อมือเข้าหาลำตัว

ตัวนาง

ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับตัวพระ

4. ทำจีบหลัง

ตัวพระ

นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ (นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้กรีดตึง นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วชี้ขึ้นกรีดตึงออกเป็นรูปพัด ส่งลำแขนแนบข้างตัว โดยลำแขนตึงส่งไปด้านหลัง ปิดข้อมือหงายขึ้น กางลำแขนออกจากตัวเล็กน้อย

ตัวนาง

นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ (นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้กรีดตึง นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วชี้ขึ้นกรีดตึงออกเป็นรูปพัด ส่งลำแขนแนบข้างตัว โดยลำแขนตึงส่งไปด้านหลัง ปิดข้อมือหงายขึ้นลำแขนตรงแนบลำตัว

5. ทำตั้งวงบน

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตึงชิดกัน เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าใน หักข้อนิ้วหัวแม่มือเข้าเล็กน้อย มือที่ตั้งวงจะอยู่ระดับแง่ศีรษะ ห่างจากศีรษะประมาณ สองคืบ กางข้อศอกออกจากลำตัว

ตัวนาง

ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตึงชิดกัน เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าใน หักข้อนิ้วหัวแม่มือเข้าเล็กน้อย มือที่ตั้งวงจะอยู่ระดับหางคิ้วหรือหางตา ห่างจากหางคิ้วหรือหางตาประมาณ สองคืบ ไม่ต้องกางข้อศอกออก

6. ทำตั้งวงกลาง

ตัวพระ

ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตึงชิดกัน เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าใน หักข้อ-นิ้วหัวแม่มือเข้าเล็กน้อยมือที่ตั้งวงจะลดลงจากวงบนมาอยู่ระดับกลางลำตัวด้านซ้าย หักข้อมือตั้งขึ้นกับข้อศอกออกเล็กน้อย

ตัวนาง

ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตึงชิดกัน เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าใน หักข้อนิ้วหัวแม่มือเข้าเล็กน้อยมือที่ตั้งวงจะอยู่ลดลงมาจากวงบนมาอยู่กลางลำตัวด้านซ้าย หักข้อมือตั้งขึ้น ข้อศอกอยู่แนบลำตัว

7. ทำตั้งวงล่าง

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตึงชิดกัน เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าใน หักข้อนิ้วหัวแม่มือเข้าเล็กน้อยมือที่ตั้งวงจะลดระดับมาอยู่ที่ระดับเอว กันข้อศอกห่างออกจากลำตัวเล็กน้อย

ตัวนาง

ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตึงชิดกัน เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าใน หักข้อนิ้วหัวแม่มือเข้าเล็กน้อยมือที่ตั้งวงจะลดระดับมาอยู่ที่ระดับเอว แนบข้อศอกชิดลำตัว

8. ทำรวมเท้า

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

เป็นลักษณะการยืน โดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างชิดกัน ฝ่าเท้าทั้งสองข้างแยกออกห่างจากกัน ประมาณ 2 คืบ กันเข่าออก ย่อเข่าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวอยู่ระหว่างกึ่งกลาง

ตัวนาง

เป็นลักษณะการยืน โดยมีส้นเท้าและเข่าทั้งสองข้างชิดกัน ย่อเข่าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวอยู่ระหว่างกึ่งกลาง

9. ท่าผสมเท้า

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

เป็นลักษณะการยืน โดยมีเท้าข้างใดข้างหนึ่งยืนรับน้ำหนักตัว โดยเท้าที่ไม่ได้ยืนรับน้ำหนักตัว ให้วางส้นเท้าแนบติดที่กึ่งกลางเท้าข้างที่รับน้ำหนัก ย่อเข่าทั้งสองข้างลง ตัวพระกันเข่าออกทั้งสองข้าง และเท้าข้างที่ผสมเปิดปลายนิ้วขึ้นเล็กน้อย

ตัวนาง

เป็นลักษณะการยืน โดยมีเท้าข้างใดข้างหนึ่งยืนรับน้ำหนักตัว โดยเท้าที่ไม่ได้ยืนรับน้ำหนักตัว ให้วางส้นเท้าแนบติดที่กึ่งกลางเท้าข้างที่รับน้ำหนัก ย่อเข่าทั้งสองข้างลง ขาทั้งสองข้างชิดไม่ต้องกันเข่าออก เท้าข้างที่ผสมเปิดปลายนิ้วขึ้นเล็กน้อย

10. ท่าประเท้าแล้วยกเท้า

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

ยืนผสมเท้าแล้ว ยกปลายเท้าลอยจากพื้นเล็กน้อย นิ้วเท้าชิดติดกัน หักข้อเท้าขึ้น ใช้จมูกเท้าตบลงกับพื้น โดยใช้ขาข้างใดข้างหนึ่งยืนรับน้ำหนักขณะที่ตบเท้า ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่งประเท้าขึ้นแล้วยกลอยขึ้นจากพื้น สูงระดับกึ่งกลางน่องของเท้าที่ยืนรับน้ำหนักตัว หักข้อเท้าขึ้น ดึงนิ้วเท้าเข็ดขึ้น ย่อเข่าข้างที่ยืนรับน้ำหนักตัว กันเข่าออกไปด้านข้าง

ตัวนาง

ส้นเท้าติดกับพื้น ยกปลายเท้าลอยจากพื้นเล็กน้อย นิ้วเท้าชิดติดกัน หักข้อเท้าขึ้น ใช้จมูกเท้าตบลงกับพื้น โดยใช้ขาข้างใดข้างหนึ่งยืนรับน้ำหนักขณะที่ตบเท้า ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่งประเท้าขึ้นแล้วยกลอยขึ้นจากพื้น สูงระดับกึ่งกลางหน้าขาของเท้าที่ยืนรับน้ำหนักตัว หักข้อเท้าขึ้น ดึงนิ้วเท้าเข็ดขึ้น ย่อเข่าข้างที่ยืนรับน้ำหนักตัว ไม่ต้องกัน

11. ท่าก้าวหน้า

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

เป็นลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งตรงไปข้างหน้า เเฉียงปลายเท้าออกไป ด้านข้างเล็กน้อย ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า เท้าอีกข้างหนึ่งใช้จมูกเท้าวางไว้ด้านหลังใกล้ๆ กับส้นเท้า ของเท้าที่ก้าวไปข้างหน้า เหยอส้นเท้าข้างที่อยู่ข้างหลังให้ลอยพื้นพื้นขึ้นมาเล็กน้อย น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ย่อเข่าทั้งสองลง กันเข่าออก

ตัวนาง

เป็นลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งตรงไปข้างหน้า เเฉียงปลายเท้าออกไป ด้านข้างเล็กน้อย ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า เท้าอีกข้างหนึ่งใช้จมูกเท้าวางไว้ด้านหลังใกล้ๆ กับส้นเท้า ของเท้าที่ก้าวไปข้างหน้า เหยอส้นเท้าข้างที่อยู่ข้างหลังให้ลอยพื้นพื้นขึ้นมาเล็กน้อย น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ย่อเข่าทั้งสองลง ไม่ต้องกันเข่าออก

12. ท่าก้าวข้าง

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

การก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งเฉียงออกไปข้างลำตัว ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่ง ยืนเต็มฝ่าเท้าย่อเข่าลง ปลายเท้าเฉียงไปด้านข้าง ถ่ายน้ำหนักตัวไปยังเท้าที่ก้าวเฉียง ข้างออกไปให้ส้นเท้าข้างที่ก้าวขนานตรงกับปลายเท้าข้างที่ยืน โดยกันเข่าออกเล็กน้อย

ตัวนาง

การก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งเฉียงออกไปข้างลำตัว ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่ง เหยอส้นเท้าขึ้นย่อเข่าลง ปลายเท้าเฉียงไปด้านข้าง ถ่ายน้ำหนักตัวไปยังเท้าที่ก้าวเฉียง ข้าง ขาหลังหลบเข่า

13. ท่ากระทุ้งเท้าแล้วกระดกเท้า

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

เป็นลักษณะการเชื่อมท่าต่อเนื่องจากการก้าวหน้า โดยใช้จมูกเท้าที่วางอยู่ด้านหลังไถลส้นเท้าที่ก้าวหน้า กระทุ้งเท้าหรือเคาะกับพื้นเบาๆแล้วยกขึ้นด้านหลัง เพื่อเชื่อมท่าเปลี่ยนเป็นกระดกเท้า เท้าข้างที่กระดกงอเข่าส่งไปด้านหลัง หนีบส่วนน่องให้ติดกัน หักข้อเท้าลงสู่พื้นดิน ส่งเท้าข้างที่กระดกไปข้างหลังให้มากที่สุด

ตัวนาง

เป็นลักษณะการเชื่อมท่าต่อเนื่องจากการก้าวหน้า โดยใช้จมูกเท้าที่วางอยู่ด้านหลังไถลส้นเท้าที่ก้าวหน้า กระทุ้งเท้าหรือเคาะกับพื้นเบาๆแล้วยกขึ้นด้านหลัง เพื่อเชื่อมท่าเปลี่ยนเป็นกระดกเท้า เท้าข้างที่กระดกงอเข่าส่งไปด้านหลัง หนีบส่วนน่องให้ติดกัน หักข้อเท้าลงสู่พื้นดิน ส่งเท้าข้างที่กระดกไปข้างหลังให้มากที่สุด

14. ท่าจรดเท้า

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

เป็นลักษณะการยืน โดยมีเท้าข้างใดข้างหนึ่งยืนรับน้ำหนักตัว โดยเท้าที่ไม่ได้ยืนรับน้ำหนักตัว จะใช้จมูกเท้ากดแตะติดไว้กับใกล้กับเท้าที่ยืนรับน้ำหนักตัว โดยหัวนิ้วเท้าตั้งเข้ดขึ้น เหยียดส้นเท้าลอยพ้นจากพื้นขึ้นมาเล็กน้อย กันเข่าออกจากกันเล็กน้อย

ตัวนาง

เป็นลักษณะการยืน โดยมีเท้าข้างใดข้างหนึ่งยืนรับน้ำหนักตัว โดยเท้าที่ไม่ได้ยืนรับน้ำหนักตัว จะใช้จมูกเท้ากดแตะติดไว้กับใกล้กับเท้าที่ยืนรับน้ำหนักตัว โดยหัวนิ้วเท้าตั้งเข้ดขึ้น เหยียดส้นเท้าลอยพ้นจากพื้นขึ้นมาเล็กน้อย ลักษณะเท้าชิดไม่กันเข่า

15. ท่ากรายมือ

ตัวพระ**ตัวพระ****ตัวนาง**

เป็นกริยาการใช้มือข้างหนึ่งตั้งวงบน อีกมือหนึ่งจับหางแขนตั้งระดับไหล่ เอียงศีรษะและยกเท้าทางด้านมือตั้งวงเท้าที่ยื่นย่อเข้า จากนั้นม้วนมือที่จับเปลี่ยนเป็นตั้งวงและมือที่ตั้งวงเปลี่ยนเป็นจับหลัง เท้าที่ยกเปลี่ยนเป็นก้าวหน้าและเปลี่ยนศีรษะเอียงมาทางด้านมือตั้งวง

ตัวนาง

เป็นกริยาการใช้มือข้างหนึ่งตั้งวงบน อีกมือหนึ่งจับหางแขนตั้งระดับไหล่ เอียงศีรษะและยกเท้าทางด้านมือตั้งวงเท้าที่ยื่นย่อเข้า จากนั้นม้วนมือที่จับเปลี่ยนเป็นตั้งวงและมือที่ตั้งวงเปลี่ยนเป็นจับหลัง เท้าที่ยกเปลี่ยนเป็นก้าวหน้าและเปลี่ยนศีรษะเอียงมาทางด้านมือตั้งวง

16. ท่าฉายมือ

ตัวพระ**ตัวนาง****ตัวพระ**

มือข้างหนึ่งตั้งวงบน มืออีกข้างแทงมือให้ปลายนิ้วหันออกมาด้านหน้า เอียงศีรษะด้านมือที่ตั้งวง แล้วแทงมือออกมาด้านข้างตั้งแขน พร้อมกับเท้าที่จรดฉายเท้าออกด้านข้าง มือที่เป็นลักษณะแทงมือ

ตัวนาง

มือข้างหนึ่งตั้งวงบน มืออีกข้างแทงมือให้ปลายนิ้วหันออกมาด้านหน้า แล้วแทงมือออกมาด้านข้างตั้งแขน เอียงศีรษะด้านมือที่แทง เท้าเป็นการก้าวหน้าด้านมือที่เป็นลักษณะแทงมือ

17. ท่าตัวเรา

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

ยืนเท้าซ้ายเต็มเท้า เท้าขวายืนเท้าแตะด้วยจมูกเท้าออกไปด้านข้าง มือขวาทำวเอว มือซ้ายจับหางยี่กลางอก เอียงศีรษะด้านซ้าย

ตัวนาง

ยืนผสมเท้าขวา มือขวาทำวเอว มือซ้ายจับหางยี่กลางอก เอียงศีรษะด้านขวา

18. ท่ายิ้ม

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

ยืนเท้าซ้ายเต็มเท้า เท้าขวายืนเท้าแตะด้วยจมูกเท้าออกไปด้านข้าง มือขวาทำวเอว มือซ้ายหยิบจับมาเกือบติดริมฝีปาก เอียงศีรษะด้านซ้าย

ตัวนาง

ยืนผสมเท้าขวา มือจับหางยี่ซ้ายพัก มือซ้ายหยิบจับมาเกือบติดริมฝีปาก เอียงศีรษะด้านซ้าย

19. ท่าโกรธ

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

ยืนเท้าซ้ายเต็มเท้า เท้าขวายืนเท้าแตะด้วยจมูกเท้าออกไปด้านข้าง มือขวาทำวเอว มือซ้ายชูเบาๆที่ข้างโหนุ เอียงศีรษะด้านซ้าย

ตัวนาง

ยืนผสมเท้าขวา มือจับหางยี่ซ้ายพัก มือซ้ายชูเบาๆที่ข้างโหนุ เอียงศีรษะด้านซ้าย

20. ท่ามอง

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

เท้าขวาก้าวข้าง มือซ้ายท้าวเอว มือซ้ายทาบลงที่หน้าขา เอียงศีรษะด้านซ้าย ไบหนามองไปที่จุดหมาย (ในกรณีที่มีมองไปทางขวา)

ตัวนาง

เท้าขวาก้าวหน้ามือซ้ายจับหางยี่ที่ชายพก มือซ้ายจับส่งหลัง เอียงศีรษะด้านขวา ไบหนามองไปที่จุดหมาย (ในกรณีที่มีมองไปทางซ้าย)

21. ท่ารัก

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

เท้าขวาก้าวข้าง มือทั้งสองประสานทาบกันที่หน้าอก ไบหนามองไปที่จุดหมายที่จะแสดงความรัก (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)

ตัวนาง

เท้าขวาก้าวหน้ามือทั้งสองประสานทาบกันที่หน้าอก ไบหนามองไปที่จุดหมายที่จะแสดงความรัก (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)

22. ท่าโคกเศร้า

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

ยืนเท้าซ้ายเต็มเท้า เท้าขวายืนเท้าแตะด้วยจมูกเท้าออกไปด้านข้าง มือทั้งสองประสานทาบกันที่หน้าขา ไบหนาก้มมองในระดับต่ำ (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)

ตัวนาง

ยืนผสมเท้าขวา มือทั้งสองประสานทาบกันที่หน้าขา ไบหนาก้มมองในระดับต่ำ (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)

23. ท่าเกร็งกล้ามเนื้อสามารถ

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

เท้าขวาก้าวหน้า ยึดเข่าตั้งทั้งสองข้างโดยเท้าหลังเหยียดสนขึ้น มือขวาทาบที่หน้าขา กรีดนิ้วตึง มือซ้ายตั้งวงบน ศีรษะเอียงด้านซ้าย (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)

ตัวนาง

เท้าขวาก้าวหน้า ยึดเข่าตั้งทั้งสองข้างโดยเท้าหลังเหยียดสนขึ้น มือขวาทาบที่หน้าขา กรีดนิ้วตึง มือซ้ายตั้งวงบน ศีรษะเอียงด้านซ้าย (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)

24. ท่าชี้

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

เท้าขวาก้าวข้าง มือขวาทำวเอวกรีดนิ้วตึง มือซ้ายใช้นิ้วชี้ชี้ออกมาโดยเก็บนิ้วกลาง นิ้วนางและนิ้วก้อยไว้หลวมๆ ศีรษะเอียงด้านขวา (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)

ตัวนาง

เท้าขวาก้าวหน้า มือขวาทำวเอวกรีดนิ้วตึง มือซ้ายใช้นิ้วชี้ชี้ออกมาโดยเก็บนิ้วกลาง นิ้วนางและนิ้วก้อยไว้หลวมๆ ศีรษะเอียงด้านขวา (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)

25. ท่าปกป้องคุ้มครอง

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

เท้าซ้ายก้าวข้าง มือทั้งสองจีบระดับง่าศีรษะหักข้อมือหันจีบเข้าหาศีรษะ ศีรษะเอียงด้านซ้าย (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)

ตัวนาง

เท้าซ้ายก้าวหน้า มือทั้งสองจีบระดับหางคิ้ว หักข้อมือหันจีบเข้าหาศีรษะ ศีรษะเอียง
ด้านซ้าย (สามารถเปลี่ยนกิริยามือได้)

26. ทำยิ่งใหญ่

ตัวพระ

ตัวนาง

ตัวพระ

เท้าซ้ายก้าวหน้า มือทั้งสองตั้งวงในลักษณะหงายมือขึ้นอยู่ในระดับแ่งศีรษะ ศีรษะเอียง
ด้านซ้าย (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)

ตัวนาง

เท้าซ้ายก้าวหน้า มือทั้งสองตั้งวงในลักษณะหงายมือขึ้นอยู่ในระดับแ่งศีรษะ ศีรษะเอียง
ด้านซ้าย (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติ

3.1 ความหมายของแบบวัดภาคปฏิบัติ

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของแบบวัดภาคปฏิบัติไว้หลายท่าน
ดังนี้

สแตนเลย์ (Stanley. 1960 : 186) ได้ให้ความหมายของแบบวัดภาคปฏิบัติไว้ว่าเป็น
แบบวัดเพื่อใช้ในการพิจารณาผลการกระทำในขั้นวิธีการปฏิบัติงานและผลผลิตของงาน

ธอร์นไดค์ (Thorndike. 1969 : 238) ได้ให้ความหมายของแบบวัดภาคปฏิบัติว่า
บางครั้งถูกนำมาใช้ในการให้ความหมายของแบบวัดอาชีพเฉพาะสาขา (Trade Test) ซึ่งแบบวัดนี้
จะถูกใช้เพื่อที่จะประเมินความสามารถในทางอาชีพของคนทำงานที่มีฝีมือ (Skilled Worker) หรือ
คนทำงานที่มีทักษะบางส่วน (Semiskilled Worker) ตัวอย่างเช่น ช่างเครื่องจักรกล (Machinist)
ช่างก่ออิฐถือปูน (Bricklayer) หรือช่างประปา (Plumber)

มาร์แชล (Marshall. 1971 : 135) ได้ให้ความหมายของแบบวัดภาคปฏิบัติไว้ว่าเป็น
แบบวัดที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวหรือการตอบสนองที่เป็นการกระทำของผู้ถูกวัดโดยปกติแล้ว
การประเมินจะเกิดขึ้นได้ จะต้องจัดการให้ผู้ถูกวัดได้อยู่ในสถานการณ์ที่เป็นจริงหรือคล้าย
สถานการณ์จริงมากที่สุด แต่ไม่ใช้การวัดด้วยแบบวัดแบบเขียนตอบ (Paper and Pencil Tests)
นอกจากนี้ยังจัดรูปแบบของแบบประเมินประเภทนี้ไว้ 3 ความหมาย คือ

1. เป็นแบบวัดภาคปฏิบัติที่เกี่ยวกับความสามารถทางสมอง ทางความคิด ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการวัดทักษะด้านภาษา ด้านการฟัง ด้านการพูด และด้านการกระทำที่เกี่ยวข้องกับความคิด

2. เป็นแบบวัดภาคปฏิบัติที่ประเมินความสามารถการใช้เครื่องจักรและเครื่องมือต่างๆ ประกอบในการทำงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ

3. เป็นแบบวัดภาคปฏิบัติที่กำหนดให้เกิดการทำงานจากสถานการณ์

เมห์เรนส์และเลห์แมน (Mehrens ;& Lehman) ให้ความหมายของแบบวัดภาคปฏิบัติไว้ว่า เป็นแบบวัด 1 ใน 3 ของประเภทต่อไปนี้

1. แบบวัดภายใต้ภาวะการณ์จำลอง (Tests under Simulated Conditions) เช่น การฝึกหัด (Training) ของนักบินภายในอุปกรณ์ฝึกภาคสนามสำหรับนักบิน (Link Trainer) เป็นตัวอย่างของแบบวัดนี้ ข้อจำกัดของวิธีการดำเนินการของแบบวัดชนิดนี้ ก็คือพฤติกรรมที่สถานการณ์ที่จำลองขึ้นมาบางที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ที่เป็นจริง ดังนั้นผลที่ได้จากการประเมินการปฏิบัติจึงมีความถูกต้องน้อย

2. แบบวัดตัวอย่างงาน (Work Sample Tests) เป็นแบบวัดที่เชื่อถือได้ (Reliable) และสมเหตุสมผล (Valid) มากที่สุด เพราะว่าผู้เข้าสอบจะทำการผลิตบางสิ่งบางอย่างที่แท้จริง

3. แบบทดสอบการจำได้ (Recognition) ความหมายของแบบวัดชนิดนี้ก็คือเป็นแบบวัดที่จะวัดความสามารถของผู้เข้าสอบเกี่ยวกับความสามารถในการจำลักษณะเฉพาะ (Characteristics) ของผลผลิต (Products) และการปฏิบัติได้หรือไม่ หรือวัดความสามารถในการจำแนกแยกแยะ (Identify)

วียอร์สม่า และจอร์ส (Wiersma ; Jurs. 1985 : 344) ได้ให้ความหมายของแบบวัดภาคปฏิบัติไว้ว่า เป็นแบบวัดที่ไม่ใช่ให้ผู้ถูกวัดเขียนตอบ แต่ให้ผู้ถูกวัดแสดงการทำงานซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานและผลงานที่ได้

นิตโก้ (Nitko. 1983 : 260) ได้ให้ความหมายของแบบวัดภาคปฏิบัติไว้ว่า เป็นแบบวัดที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อสังเกตพฤติกรรมการกระทำที่ไม่ได้แสดงออกด้วยภาษา เช่น การให้ประกอบภาพ การประกอบชิ้นส่วน หรือการประกอบกิจกรรมที่อาศัยทักษะความคล่องแคล่วว่องไวของการเคลื่อนไหวร่างกาย

ส.วาสนา ประवालพฤษ (2527 : 1) ได้ให้ความหมายของแบบวัดภาคปฏิบัติไว้ว่า เป็นเครื่องมือที่ออกแบบเพื่อการวัดภาคปฏิบัติ ในข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นมุ่งจะวัดทักษะในการปฏิบัติงานโดยในการประเมินผลสัมฤทธิ์ การวัดภาคปฏิบัตินั้น มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงอยู่ 2 ประการ คือ วิธีการ (Procedure) และผลงาน (Product)

ไพศาล หวังพานิช (2526:89) ให้ความหมายไว้ว่า การวัดผลงานภาคปฏิบัติ คือ ความสามารถในการปฏิบัติที่ให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมตรงออกมาด้วยการกระทำ โดยถือว่าเป็น การปฏิบัติ เป็นการความสามารถในการผสมผสานหลักการวิธีการต่างๆที่ได้รับการฝึกฝนมา ให้ปรากฏออกมาเป็นทักษะของผู้เรียน

เขียน ไชยสร (2529:37) ให้ความหมายของการวัดผลภาคปฏิบัติว่า เป็นการวัด ความสามารถของบุคคลในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยบุคคลนั้นได้ลงมือปฏิบัติ การจัด กระทำ มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับสิ่งที่อยู่ในลักษณะของรูปธรรม โดยทางกาย หรือรับรู้ ประสาทสัมผัส

สุนันท์ ศลโกสม (2529:68) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวัดผลภาคปฏิบัติ ส่วนใหญ่จะวัด จากการทดสอบโดยวิธีการสร้างสถานการณ์จำลอง และการกำหนดงานให้ ซึ่งต้องพิจารณาทั้ง ผลงาน และวิธีการปฏิบัติ (Product and Procedure)

จากความหมายของแบบทดสอบภาคปฏิบัติที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่าการวัด ภาคปฏิบัติ หมายถึง แบบวัดที่ผู้ถูกทดสอบได้แสดงการกระทำออกมาในขณะทดสอบใน สถานการณ์ที่จัดขึ้น โดยจะวัดทั้งวิธีการ(Process) และผลงาน(Product) ที่ได้จากการปฏิบัติ

3.2 การสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติ

ในการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติมีขั้นตอนในการสร้างอยู่หลายขั้น ได้มีผู้เสนอขั้นตอนใน การสร้างไว้อยู่หลายท่าน ดังเช่น

ทักแมน (Tuckman. 1975 : 180 – 185) ได้เสนอหลักการสร้างแบบประเมินภาคปฏิบัติไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ระบุผลงานที่ต้องการจากการปฏิบัติ (Specifying Desire Performance) ใน ขั้นตอนนี้ จะระบุจุดประสงค์ที่ต้องการจะปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดรวมไปถึงเกณฑ์การวัด วัตถุประสงค์จะเป็นตัวแสดงผลผลิตปลายทางที่ต้องการ สำหรับวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติมักจะมีคำกริยาที่แสดงถึงการกระทำ เช่น การแสดง การสร้าง เพราะคำเหล่านี้เป็นคำกริยาที่ระบุให้เป็นการกระทำด้วยมือ เช่น แสดงวิธีการแบ่งมุมออกเป็นสองส่วนเท่า ๆ กัน หรือ แต่งโคลงบรรยาย ความรู้สึกของบุคคลต่อธรรมชาติ

2. ระบุสถานการณ์การวัด (Specifying the Test Situation) ในขั้นตอนนี้ระบุ สถานการณ์การวัดนี้ จะต้องให้ผู้เรียนได้แสดงผลงานที่ต้องการ ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ผู้วัดจะต้อง จัดเตรียมไว้ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ

3. ระบุเกณฑ์ในการวัดกระบวนการและผลงาน (Specifying Process and Product Criteria) ขั้นตอนนี้ เป็นการวัดวิธีการหนึ่งที่เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ โดยที่ผู้สังเกตไม่มีเวลาจะสังเกต

ได้นาน ๆ เพื่อประเมินพฤติกรรม ดังนั้นครูต้องเตรียมระบุเกณฑ์ในการวัดวิธีการและผลงาน เพื่อใช้ในการวัดไว้ล่วงหน้า

4. การเตรียมแบบตรวจสอบรายการ (Preparing the Performance Checklist) แบบตรวจสอบรายการนี้จะต้องมีการพัฒนารูปแบบมาก่อน โดยนำเกณฑ์ในการวัดจากข้อ 3 มาเรียงลำดับก่อนหลัง แล้วจึงสังเกตการณ์ปฏิบัติงานของผู้ถูกวัด ถ้าผู้ถูกวัดปฏิบัติได้ตามเกณฑ์นั้นก็บันทึกให้คะแนน และถ้าไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์นั้นก็จะไม่บันทึกคะแนน

เมห์เรนส์ (Mehrens. 1984 : 208) ได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนาแบบวัดภาคปฏิบัติไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์งาน เพื่อกำหนดความสามารถที่จะวัด ซึ่งแนวทางที่จะทำให้การวิเคราะห์งานได้ดีที่สุดทางหนึ่ง คือ ผู้ถูกประเมินได้เรียนรู้งานและตรวจดูงานอย่างระมัดระวังในขั้นตอนการฝึกหัด วิธีการนี้จะทำให้ผู้สร้างแบบวัดเห็นภาพพจน์ได้ว่า สภาพที่แท้จริงเป็นอย่างไรมากกว่าที่จะได้มาโดยการสังเกตงานเพียงอย่างเดียว

2. คัดเลือกงาน ทักษะ และความสามารถที่มีความสำคัญที่เกี่ยวข้องในงานที่เป็นตัวแทนของทักษะต่าง ๆ เมื่อตัดสินใจว่าความสามารถใดที่จะต้องวัด สิ่งหนึ่งที่จะต้องกำหนดก็คือ จะวัดด้วยวิธีการปฏิบัติงานหรือผลการปฏิบัติงาน หรือจะประเมินทั้งสองอย่าง

3. สร้างแบบฟอร์มของการสังเกตหรือการวัด แบบฟอร์มนี้จะประกอบด้วยชนิดของการสังเกต เพื่อให้ผู้สังเกตได้บันทึก ตัวอย่างเช่น คุณภาพของผลงานสำคัญใช้ใหม่ ความเร็วในการปฏิบัติสำคัญใช้ใหม่ เป็นต้น ทักษะหรือความสามารถใดก็ตามที่ถือว่าสำคัญหรือเป็นไปได้ก็ควรประเมิน

4. การสร้างรูปแบบบางอย่างของแผนการสุ่ม เราเข้าใจว่าไม่มีแบบวัดใดสามารถที่จะบรรจุทุกสิ่งทุกอย่างที่ต้องการจะวัดลงไปได้ สำหรับแบบวัดภาคปฏิบัติ ผู้สร้างควรจะทำรายการวิเคราะห์งานเป็นพื้นฐานในการคัดเลือกลักษณะงานเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

5. สร้างรูปแบบการดำเนินการวัด เช่น เตรียมคำสั่ง เวลาที่ใช้ในการประเมินวัสดุ อุปกรณ์ แนะนำวิธีการให้คะแนน และอื่น ๆ

6. ทดลองใช้ข้อคำถามในแบบวัดก่อนจะพัฒนารูปแบบขั้นสุดท้าย

เฟียน ไชยศรี (2529 : 46 – 53) ได้อธิบายถึงลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติไว้ดังนี้

1. ระบุสาระสำคัญที่เป็นหลักวิชา และทักษะหลักในการทำงาน
2. กำหนดขั้นตอนหรือองค์ประกอบของการปฏิบัติงานที่จะวัด
3. ระบุรายการและกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนหรือองค์ประกอบ

4. ศึกษาและกำหนดตัวแปรที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานนั้นมีผลต่องานที่ได้รับ
5. ระบุรายการและการปฏิบัติที่ใช้แต่ละองค์ประกอบ
6. เขียนข้อรายการ
7. กำหนดเกณฑ์ในการตัดสิน
8. การให้น้ำหนัก
9. กำหนดน้ำหนักของแต่ละข้อรายการ (Item) ของแต่ละขั้นตอนที่จำแนกเป็นรายละเอียดในการปฏิบัติได้

10.การจัดรูปแบบเครื่องมือ จัดรวบรวมข้อรายการต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอนเกณฑ์และน้ำหนักหรือคะแนน เข้าเป็นหมวดหมู่เรียงตามลำดับ

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2531 : 24 – 43) ได้อธิบายถึงขั้นตอนในการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติไว้ดังนี้

1. เลือกวิธีการต่างๆ ที่จะนำมาสร้างเป็นสถานการณ์หรืองานที่จะใช้ในการสร้าง
2. วิเคราะห์ปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เลือกไว้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเครื่องมือวัดและขั้นตอนในการทำงาน
3. เลือกหรือกำหนดประเภทของงานที่สอดคล้องเหมาะสมกับปฏิบัติการ
4. จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการทำงาน
5. กำหนดจุดมุ่งหมาย และสิ่งที่ต้องการวัดในตัวแบบวัด
6. เน้นจุดสำคัญเฉพาะที่ต้องการประเมิน โดยคำนึงถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ร่วมระหว่างงานในแบบวัด ความเป็นปรนัย ความเชื่อมั่น และอำนาจจำแนกของงาน
7. สร้างแบบตรวจสอบรายการ นำข้อสอบที่ได้จากขั้นตอนที่ 6 มารวมเป็นแบบวัดภาคปฏิบัติ โดยการสร้างแบบตรวจรายการประกอบในการใช้แบบวัด
8. เตรียมคำชี้แจงสำหรับผู้ดำเนินการสอบด้วยคำอธิบายที่ชัดเจน
9. เลือกและสร้างเครื่องมือช่วยในการสอบ
10. ทดลองและปรับปรุงแบบวัดโดยอาศัยข้อวิจารณ์จากคนอื่นที่เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ หรือสอนในระดับนั้น

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2532 : 91 – 97) เสนอขั้นตอนในการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติ ไว้ 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขอบเขต

ผู้สร้างต้องตอบคำถามให้ได้ว่า จะสร้างเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติในเรื่องอะไร ต้องวัดกระบวนการ(Process) หรือผล(Product) ผู้เรียนคืออะไร มีลักษณะอย่างไร กระบวนการวัดทำอย่างไร มีกี่ชนิด แต่ละชนิดจะให้น้ำหนักเท่าไร เวลาในการใช้มีมากน้อยเพียงใด

ขั้นที่ 2 จุดมุ่งหมายในการวัด

จุดมุ่งหมายในการวัดภาคปฏิบัตินี้ ต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน และต้องระบุให้ชัดเจนพอที่จะวัดได้

ขั้นที่ 3 จุดมุ่งหมายในการวัด

เนื้อหาของวิชาที่จะวัดนั้นต้องระบุให้ชัดเจนเป็นหมวด หน่วย เรื่อง อย่างเป็นลำดับ และสอดคล้องกันจากใหญ่ลงมาเล็ก จากกว้างลงมาแคบ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์และถูกต้อง

ขั้นที่ 4 ตารางโครงสร้าง

การทำตารางโครงสร้าง คือ ทำตาราง 2 มิติ ด้านหนึ่งคือเนื้อหา อีกด้านหนึ่ง คือ จุดมุ่งหมายในการวัด แล้วใส่น้ำหนักเป็นร้อยละลงในตารางให้สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและแผนการสอนของผู้สอน

ขั้นที่ 5 ประเภทข้อความ แบบวัด คะแนน จำนวนข้อ

ผู้สร้างตัดสินใจว่าจะมีเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติกี่ชนิด แต่ละชนิดใช้การวัดแบบใด เช่น ให้ผู้ตอบตอบเอง การสัมภาษณ์ หรือสังเกตพฤติกรรม เครื่องมือแต่ละชนิดเป็นคะแนนเท่าไร และข้อความแต่ละข้อคิดเป็นคะแนนเท่าไร จึงจะสอดคล้องกับน้ำหนักที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

ขั้นที่ 6 เขียนข้อความ

เมื่อระบุจำนวนข้อตลอดจนระบุได้ว่าข้อความใดวัดเนื้อหาใด ในจุดมุ่งหมายใด มีรูปแบบเป็นอย่างไรแล้ว ผู้สร้างจึงเขียนข้อความตามเงื่อนไขดังกล่าวจนครบตามจำนวนข้อที่วางแผนไว้ตรวจสอบภาษาที่เขียนในแต่ละข้อว่า เป็นภาษาที่ถูกต้องตามหลักภาษา มีคำศัพท์ที่เข้าใจไม่ตรงกันหรือไม่ จัดพิมพ์เป็นแบบวัดภาคปฏิบัติ

ขั้นที่ 7 การวิเคราะห์ผล

เมื่อสร้างเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติได้แล้วผู้สร้างควรทิ้งไว้ 1 – 2 สัปดาห์ แล้วย้อนกลับมาทดลองทำด้วยตัวเองว่าตนใช้เวลาานเท่าไร มีปัญหาในเรื่องใดบ้าง แก้ไขจุดอ่อนตลอดจนกำหนดเวลาในการใช้เครื่องมือ นำเครื่องมือนำไปใช้กับผู้เรียน ตรวจให้คะแนนรายคน รายข้อ และคะแนนรวม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผล

ขั้นที่ 8 การปรับปรุงรายข้อ

ผลการวิเคราะห์รายข้อนำไปสู่การตัดข้อความบางข้อทิ้ง แล้วสร้างใหม่หรือปรับปรุงข้อความที่ไม่สอดคล้องกับเกณฑ์การเลือกข้อความทุกเกณฑ์ การปรับปรุง ได้แก่ การแก้ไข

ข้อความ เช่น การเพิ่มบางคำหรือขยายข้อความบางอย่างให้อ่านได้เข้าใจได้ง่ายขึ้น เป็นต้น การเขียนข้อความใหม่ เป็นการพิจารณาเนื้อหาและจุดมุ่งหมายเดิมแต่เขียนใหม่หรือวลีใหม่ ข้อความใหม่

ขั้นที่ 9 การพัฒนาเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติ

เมื่อแก้ไขข้อความแล้ว ตรวจสอบกับน้ำหนักกับตารางโครงสร้าง พิมพ์ข้อความจัดทำเป็นฉบับใช้กับกลุ่มใหม่ รวบรวมข้อมูลตรวจให้คะแนนรายคน รายข้อ และคะแนนรวม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผล

พวงแก้ว ปุณยกนก และ สุวิมล ว่องวาณิช (2534 : 24) ได้เสนอขั้นตอนการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติ ไว้ทั้งหมด 5 ขั้น คือ

1. การวิเคราะห์งาน (Job Analysis) เป็นการวิเคราะห์กิจกรรมที่ต้องดำเนินการในการทำงาน เพื่อระบุพฤติกรรมที่บ่งชี้ความสามารถทางการปฏิบัติที่มุ่งวัด
 2. การกำหนดตัวบ่งชี้พฤติกรรมที่จะวัด (Indicator) คือ การตั้งเกณฑ์การวัดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด
 3. ระบุสภาพการณ์ที่ใช้ในการวัดให้ชัดเจน
 4. เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวัด
 5. เตรียมคำสั่งหรือคำชี้แจงเพื่อใช้ในการบริหารแบบวัด
- สุภรณ์ ลิ้มบริบูรณ์ (2535 :15 – 17) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติ ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ คือ จุดประสงค์ที่ระบุว่าต้องการให้นักเรียนทำอะไรได้ เพื่อประเมินว่านักเรียนมีพฤติกรรมตามที่กำหนดหรือไม่
2. กำหนดลักษณะของการวัด
3. กำหนดพฤติกรรมจากการพิจารณาในข้อ 2 นำมากำหนดพฤติกรรมที่จะวัด
4. สร้างเครื่องมือ รวบรวมรายการหรือพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในข้อ 3 มาสร้างเครื่องมือ

5. กำหนดเกณฑ์การวัด คือ การกำหนดว่าผู้เรียนจะต้องทำได้แค่ไหน

เบรดฟิลด์ (Bradifield. 1957:341) ได้เสนอขั้นตอนโดยทั่วไปในการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติไว้ 5 ขั้นตอนด้วยกัน ดังนี้

1. เขียนรายการของกิจกรรมทั้งหมดในการปฏิบัติที่แบบทดสอบจะทำการวัด
2. เลือกกิจกรรมเพื่อที่จะบรรจุในแบบทดสอบ

3. ปรับปรุงงานหรือชุดของงานที่กิจกรรมเหล่านั้นรวมกัน (Incorporates) และมีมิติต่างๆ ให้ปรากฏชัดเจน

4. ปรับปรุงรูปแบบการสังเกตที่จะทำการวัดกิจกรรมให้อยู่ในรูปของมิติ

5. ปรับปรุงคำสั่ง คำชี้แจง ตลอดจนแผนการในการดำเนินการสอบ

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนในการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติของนักการศึกษาหลายท่าน ส่วนใหญ่จะมีการกำหนดขั้นตอนในการสร้างคล้ายกัน ซึ่งขั้นตอนต่างๆนี้ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดขั้นตอนในการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติในครั้งนี้ โดยพิจารณาจากความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัตินั้นจะเริ่มจากการวิเคราะห์งาน เพื่อที่จะให้รู้ว่าขอบเขตของงานนั้นมาน้อยเพียงใด มีการเตรียมขั้นตอนอย่างไร รวมไปถึงการตรวจสอบวิเคราะห์งาน โดยผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเที่ยงตรงเพียงใด จากนั้นจึงลงมือสร้างเครื่องมือ เริ่มจากการเขียนข้อปฏิบัติ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน กำหนดระดับน้ำหนักคะแนน และสร้างแบบวัดหรือฟอร์มในการสังเกตหรือให้คะแนน และทดลองนำเครื่องมือไปทดลองใช้ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือว่าอยู่ในระดับใด มีความเหมาะสมหรือไม่ในการที่จะนำเครื่องมือไปใช้ต่อไป

3.3 คุณลักษณะของแบบวัดภาคปฏิบัติ

เครื่องมือที่ดีนั้นจะต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะที่ดี ทักแมน (Tuckman. 1975 180 - 185) กล่าวว่า แบบวัดภาคปฏิบัติ ควรมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ ความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรง ความปรนัย สำหรับคุณลักษณะแต่ละด้านของแบบวัดพอจะสรุปได้ ดังนี้

1. ค่าความยาก (Item Difficulty) ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการวัด และลักษณะผู้สอบ ถ้าผู้สอบนั้นได้รับการฝึกมาดีควรมีค่าสูง ในกรณีนี้อาจใช้ค่าความยากตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป แต่ถ้าเป็นการวัดขั้นต่ำ หรือผู้สอบไม่ได้รับการฝึกที่ดีนั้นค่าความยากควรลดลง ซึ่ง ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ(2539:184) แนะนำให้คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80

2. อำนาจจำแนกของข้อสอบ (Discrimination) เป็นประสิทธิภาพของข้อสอบที่จำแนกกลุ่มผู้สอบออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเก่ง-กลุ่มอ่อน กลุ่มรอบรู้ – กลุ่มไม่รอบรู้ กลุ่มเจตคติที่ดี-กลุ่มเจตคติที่ไม่ดี การพิจารณาตัวเลขและเครื่องหมายของค่าอำนาจจำแนกมี (ล้วน สายยศ ; อังคณา สายยศ2539:185) ดังนี้

2.1 ถ้าค่าเป็นศูนย์ หมายความว่า คนเก่งและคนไม่เก่งตอบข้อสอบนั้นได้เท่ากัน ข้อสอบนั้นจึงไม่มีค่าอำนาจจำแนก

2.2 ถ้าเป็นเครื่องหมายลบ หมายความว่า คนไม่เก่งตอบถูกกว่าคนเก่ง ข้อสอบนั้นไม่ควรจะนำมาศึกษา สาเหตุที่ค่าอำนาจจำแนกติดเครื่องหมายลบ อาจเป็นเพราะค่าเฉลยผิดหรือการสอผิด

2.3 ถ้าเครื่องหมายเป็นบวก หมายความว่า คนเก่งตอบถูกมากกว่าคนอ่อน ซึ่งเป็นลักษณะของข้อสอบที่เราต้องการ เมื่อตัวเลขยิ่งมากเท่าใดยิ่งแสดงว่าข้อสอบนั้นมีค่าอำนาจจำแนกสูง ยิ่งเป็นข้อสอบที่ดี อาจจำแนกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

ค่าระหว่าง 0.00 ถึง 0.19 ควรปรับปรุง

ค่าระหว่าง 0.20 ถึง 0.29 ควรปรับปรุง

ค่าระหว่าง 0.30 ถึง 0.39 ควรปรับปรุง

ค่าระหว่าง 0.40 ถึง ถือว่ามีอำนาจจำแนกดีมาก

ข้อควรเลือกไว้ใช้ทดสอบคือข้อที่มีอำนาจจำแนกมากกว่า 0.20 ขึ้นไป

3. ความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านการปฏิบัติ (Reliability of Performance Test)

ความเชื่อมั่นของแบบวัดเป็นดัชนีชี้ให้เห็นความเชื่อถือได้ของแบบวัดว่าใกล้เคียงกับความสามารถจริงของผู้เข้าสอบหรือไม่ ถ้าผู้เข้าสอบสอบซ้ำในแบบวัดเดิม จะได้คะแนนเท่ากันหรือใกล้เคียงกับที่ได้ในครั้งก่อนหรือไม่ ถ้าค่าความเชื่อมั่นสูงหมายความว่าคะแนนที่ได้จากแบบวัดจะขึ้นอยู่กับสิ่งเหล่านี้ (ส.ว.สนา ประมวลพฤษ์. 2532 : 1- 4)

- ความคงเส้นคงวาของการปฏิบัติของผู้สอบ
- ความคงเส้นคงวาของการให้คะแนน
- ความแปรผัน (ความแตกต่าง) ในการสอบ
- การเลือกกลุ่มตัวอย่างของข้อสอบ

ความคงเส้นคงวาของการปฏิบัติของผู้เข้าสอบ และการให้คะแนนสามารถตรวจสอบได้ด้วยวิธีการทางสถิติ ส่วนการแปรผันในการสอบและการเลือกกลุ่มตัวอย่างของข้อสอบนั้นควบคุมได้ด้วยมาตรฐานของการดำเนินการสอบ

3.1 ความแปรผันในการสอบ ในกรณีที่ไม่ได้ดำเนินการสอบได้พร้อมกันหมดในเวลาเดียวกัน ผู้ดำเนินการสอบจะต้องปฏิบัติตามวิธีการดำเนินการสอบอย่างเคร่งครัดทุกขั้นตอน ไม่มีการเพิ่มเติมมากไปกว่าที่กำหนดไว้และสภาวะขณะดำเนินการสอบอาจมีผลต่อการปฏิบัติของผู้เข้าสอบที่แตกต่างกันได้ เช่น อุณหภูมิ แสง เสียง เป็นต้น จึงต้องมีการควบคุมด้วยเช่นกัน

3.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างข้อสอบ ได้แก่ การดำเนินการสอบที่มีการให้ผู้สอบปฏิบัติแตกต่างกัน เพื่อไม่ให้เกิดการรู้ข้อสอบก่อนเข้าสอบ เช่น การอ่านเสียงที่มีข้อความให้อ่าน

แตกต่างกัน การสอบร้องเพลงที่แตกต่างกัน ผู้กำหนดงานจึงต้องพิจารณาว่างานที่กำหนดให้มีความเท่าเทียมกันในการวัดการปฏิบัติของผู้เรียน

3.3 ความคงเส้นคงวาของการให้คะแนนและการปฏิบัติ ความเชื่อมั่นในการปฏิบัติจะประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ความคงที่ของการปฏิบัติของผู้สอบและความคงที่ของการตัดสินใจของผู้ประเมิน (ความคงที่ของการให้คะแนน)

ความเชื่อมั่นของผู้ประเมินสามารถหาโดยการให้ผู้ประเมินหลายๆคนประเมินงานขึ้นเดียวกันแล้วพิจารณาคูสหสัมพันธ์ภายใน (Intercorrelation) ระหว่างแต่ละคู่ของผู้ประเมิน ถ้าสูงแสดงว่านำไปใช้ได้ แต่หากผู้ประเมินคนใดประเมินไม่สอดคล้องกับคนอื่นค่าสหสัมพันธ์จะต่ำ ต้องปรับปรุง ดังนี้

3.3.1 ถ้าผู้ประเมินไม่มีคุณสมบัติ ต้องคัดเลือกใหม่

3.3.2 กรณีที่ผู้ประเมินมีความเหมาะสม แต่วิธีการประเมินไม่ตรงกัน เช่น ไม่เข้าใจคุณสมบัติไม่เข้าใจความหมายของมาตรวัด จึงต้องเขียนคู่มือการตัดสินอย่างชัดเจนในแต่ละด้าน ความเชื่อมั่นของการปฏิบัติ จนกระทั่งเมื่อความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินมีความเชื่อมั่นสูงแล้ว โดยจะให้ผู้ปฏิบัติปฏิบัติซ้ำๆหลายครั้ง แล้วประเมินด้วยผู้ประเมินคนเดียว คราวนี้ความเชื่อมั่นจะขึ้นอยู่กับเครื่องมือหรือตัวผู้ปฏิบัติเอง ถ้าความเชื่อมั่นสูงจึงนำแบบทดสอบนั้นไปใช้ได้ แต่ถ้าความเชื่อมั่นต่ำ จะมีสาเหตุมาจากความเชื่อมั่นของเครื่องมือต่ำหรือฝึกปฏิบัติฝึกฝนมาไม่ดีพอ

โดยทั่วไปแล้วแบบทดสอบจะแบ่งตามลักษณะการตอบได้ 2 แบบ คือ

- แบบให้เลือกตอบจากที่กำหนดให้ คือ มีคำตอบให้เลือก อาจเป็นการจับคู่ ถูก-ผิด หรือ แบบทดสอบหลายตัวเลือก แบบทดสอบนี้จะมีค่าความเชื่อมั่นสูงกว่าแบบที่ 2 การหาความเชื่อมั่นนี้จะใช้วิธีใดก็ได้

- แบบให้เขียนตอบเองผู้เข้าสอบตอบตามความคิดของตน เช่น แบบความเรียง เติมคำ เติมข้อความ การทดสอบแบบนี้จะมีค่าความเชื่อมั่นต่ำ มีความคลาดเคลื่อนของคะแนนมากกว่าเนื่องจากตัวข้อสอบ วิธีการให้คะแนน ผู้ตอบ และผู้ตรวจไม่มีมาตรฐาน การสอบซ้ำมีปัญหาเรื่อง การจำข้อสอบได้ แบบทดสอบการปฏิบัติจะมีคุณลักษณะเหมือนกับแบบทดสอบประเภทนี้ การหาค่าความเชื่อมั่น จึงมีความแตกต่างจากแบบทดสอบเลือกตอบ ซึ่งมีดังนี้

- ความเชื่อมั่นของผู้ให้คะแนนแบบคนเดียวครั้งเดียว หาได้โดยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา

- ความเชื่อมั่นของผู้ให้คะแนน 2 คน หาโดยสูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันในกรณีที่เป็นการให้คะแนนหรือสหสัมพันธ์แบบอันดับที่สเปียร์แมนให้ผู้ประเมินแต่ละคู่ แล้วใช้สูตรค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นของกิลฟอร์ด เป็นต้น

4. ความเที่ยงตรงแบบทดสอบด้านการปฏิบัติ (Validity of Performance Test)

ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ เป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่ใช้เป็นตัววัดว่า ผลที่ได้จากการวัดนั้นมีคุณสมบัติหรือคุณลักษณะตามที่เรากำลังต้องการจริง เช่น แบบทดสอบการคิดคำนวณเมื่อนำไปสอบวัดแล้วคะแนนที่ได้จะต้องแทนระดับความสามารถในการคำนวณอย่างแท้จริง แบบทดสอบที่เที่ยงตรงต่อคุณลักษณะหนึ่งสูงอาจไม่เที่ยงตรงต่ออีกลักษณะหนึ่งก็ได้

ในการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงอาจพิจารณาได้เป็น 2 แนว คือ การวิเคราะห์ภายในตัวมันเอง ได้แก่ การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และการวิเคราะห์จากเกณฑ์ภายนอก ได้แก่ การใช้เกณฑ์จากการวัดคุณลักษณะนั้นด้วยวิธีการอื่น หรือแบบวัดอื่น ๆ (ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ) และการใช้เกณฑ์ผลสำเร็จในอนาคต (ความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์) เป็นต้น ความเที่ยงตรงแบ่งออกได้หลายชนิด ดังนี้ (ส.วาสนา ประवालพุกษ์. 2533:53-63)

4.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อประมาณค่าบุคคลปฏิบัติได้อย่างไร โดยการให้แบบทดสอบเป็นตัวแทนของประชากรความรู้ ตัวอย่างเช่น การประมาณความสามารถในการวัดความดันโลหิตในคนปกติ แบบทดสอบที่ใช้ความเที่ยงตรงนี้ ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบการปฏิบัติแบบตัวอย่างงาน (Work Sample) วิธีการสร้างแบบทดสอบตามจุดหมายนี้

4.1.1 กำหนด หรือนิยามประชากรของเนื้อหา และเหตุการณ์ที่จะสุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ขอบเขตของเนื้อหา และขอบเขตของพฤติกรรม

4.1.2 การสุ่มตัวอย่างต้องชัดเจน ถ้าประชากรมีจำกัด ต้องสุ่มอย่างง่ายแต่ในการสร้างแบบทดสอบทั่ว ๆ ไป ให้สุ่มแบบแบ่งชั้น และหลังการวิเคราะห์ข้อสอบแล้วต้องคงสัดส่วนของเนื้อหา และพฤติกรรมตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร

4.1.3 พยายามให้ข้อสอบมีความคล้ายคลึงกันในแง่เนื้อหามากที่สุด ถ้าไม่ได้ให้แบ่งเป็นตอน ๆ

4.1.4 การเพิ่มประสิทธิภาพของแบบทดสอบ โดยใช้ประโยชน์สูงสุดจากเวลาที่มีอยู่ เนื่องจากการสอบปฏิบัติต้องใช้เวลามาก ดังนั้นควรเลือกข้อสอบที่เป็นพื้นฐานที่ทุกคนต้องทราบออกไป เช่น ข้อสอบที่ง่ายเกินไป หรือข้อสอบที่ยากเกินไป ข้อที่ไม่มีอำนาจจำแนก

4.2 ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Concurrent Validity) เพื่อประเมินสถานะของผู้ทดสอบโดยการพิจารณาจากเกณฑ์ภายนอกในปัจจุบัน โดยมุ่งหวังที่จะประเมินความสามารถจริงในสถานการณ์จริง เช่น การประเมินความสามารถในการป้อนหัวใจผู้ป่วยที่หมดสติโดยใช้เหตุการณ์

จำลอง ชนิดของแบบทดสอบที่ต้องการความเที่ยงตรงชนิดนี้ได้แก่แบบทดสอบการปฏิบัติในเหตุการณ์จำลอง วิธีการสร้างแบบทดสอบตามจุดมุ่งหมายนี้

4.2.1 กำหนดเกณฑ์ที่จะวัดคุณสมบัติ

4.2.2 สร้างข้อสอบหลาย ๆ ข้อที่สามารถบอกการปฏิบัติต่างกันระหว่าง ผู้ที่มีความสามารถกับไม่มีความสามารถตามเกณฑ์ที่จะวัด

4.2.3 ทดลองใช้ข้อสอบกับผู้ที่มีความสามารถและไม่มีความสามารถ

4.2.4 ตรวจสอบความเป็นจริงในขณะนั้นโดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนกับการปฏิบัติจริงและเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีความสามารถกับไม่มีความสามารถโดยใช้คะแนนสอบเข้า แบบทดสอบที่ต้องการใช้ความเที่ยงตรงนี้ได้แก่ แบบทดสอบความถนัด วิธีสร้างแบบทดสอบตามจุดมุ่งหมายนี้

4.2.5 เลือกข้อที่มีความสัมพันธ์สูงสุดระหว่างคะแนนกับเกณฑ์

4.3 ความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive Validity) เพื่อทำนายอนาคตจากผลการสอบ โดยใช้เกณฑ์ภายนอกที่เป็นอนาคต เช่น การทำนายผลการเรียนจากคะแนนสอบเข้า แบบทดสอบที่ต้องการใช้ความเที่ยงตรงนี้ได้แก่ แบบทดสอบความถนัด วิธีสร้างแบบทดสอบตามจุดมุ่งหมายนี้

4.3.1 ศึกษาลักษณะของเกณฑ์ที่ประสงค์จะทำนาย เช่น ความสำเร็จในการศึกษา การศึกษาเกณฑ์มักใช้การพิจารณาเหตุการณ์วิกฤต (Critical Incident Technique) โดยศึกษาจากผู้ประสบความสำเร็จ และไม่สำเร็จในการศึกษา

4.3.2 สร้างข้อสอบให้มากตามสมมุติฐานที่ได้

4.3.3 นำข้อสอบไปสอบกับกลุ่มที่จะทำนายความสำเร็จในอนาคต

4.3.4 รวบรวมข้อมูลเกณฑ์ที่ต้องการ เช่น ผลการเรียน แล้วนำมาหาความสัมพันธ์กับผลสอบในข้อ 4.3.3

4.3.5 เลือกข้อที่มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์สูงไว้ ตัดข้อที่ไม่ทำนายออก

4.4 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) เพื่อทดสอบสมมุติฐานว่าแบบทดสอบนั้นวัดตามคุณลักษณะที่กำหนดไว้เพียงใด ในการหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างนั้นจะต้องสร้างสมมุติฐานของคุณลักษณะ (Hypothetical Traits) แล้วตรวจสอบเพื่อลงสรุปว่าเป็นไปตามสมมุติฐานหรือไม่ ตัวอย่าง เช่น การลงสรุปจากคะแนนสอบไปยังคุณลักษณะบุคลิกภาพ ความสามารถ ความสนใจบางอย่าง วิธีสร้างแบบทดสอบตามจุดมุ่งหมายนี้

4.4.1 สร้างข้อสอบมาก ๆ ที่คิดว่าจะวัดคุณลักษณะนั้นตามสมมุติฐาน และข้อมูลเชิงประจักษ์ในบุคคลที่มีคุณลักษณะนั้น

4.4.2 เขียนข้อสอบและพิจารณาตัวแทรกซ้อนอื่น ที่ไม่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ต้องการในขั้นต้น

4.4.3 ทดสอบกับกลุ่มที่มีความแตกต่างในคุณลักษณะนั้น ๆ โดยใช้กลุ่มที่เหมือนกัน (Heterogeneous Group)

4.4.4 ใช้เทคนิควิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อหาคุณลักษณะนั้น

4.4.5 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วทดสอบกับกลุ่มที่มีคุณสมบัติ กับกลุ่มที่ไม่มีคุณสมบัติ

4.4.6 หาความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) และความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discrimination Validity)

- ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน คือ ค่าสหสัมพันธ์ที่วัดคุณลักษณะเดียวกันต้องมีค่าสหสัมพันธ์สูง

- ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก คือ ค่าสหสัมพันธ์ที่วัดคุณลักษณะต่างกันจะต้องมีค่าสหสัมพันธ์กันต่ำ

4.4.7 ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างอีกหลาย ๆ กลุ่ม เป็นชุด (Series) เพื่อทดสอบสมมุติฐานในการเสนอความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ควรกล่าวถึงสิ่งต่อไปนี้

- ความคงเส้นคงวาของคุณลักษณะ (Internal Consistency) นั่นคือคุณลักษณะแต่ละคุณลักษณะต้องมีความเหมือน ๆ กัน (Homogeneous of Trait)

- สหสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดอื่นที่วัดในสิ่งเดียวกัน

- ค่าความเที่ยงตรงตามระดับกลุ่ม เพศ อายุ คุณลักษณะอื่น

- เสนอความเที่ยงตรงตามทฤษฎี เช่น ทฤษฎีบุคลิกภาพ

- เสนอการทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) และความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discrimination Validity)

- ในกรณีที่วัดคุณลักษณะหลายคุณลักษณะ ด้วยการวัดหลาย ๆ แบบควรจะเสนอหลายลักษณะหลายวิธี (Multitrait – Multimethod Matrix) ในรูปของตารางสัมพันธ์ภายใน (Intercorrelation Table)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณลักษณะของแบบวัดภาคปฏิบัติพบว่า การสร้างนั้นต้องประกอบด้วยคุณลักษณะหลายประการ โดยการวิจัยในครั้งนี้ประการที่สำคัญคือ ความเชื่อมั่นของแบบวัดที่เป็นดัชนีชี้ให้เห็นความเชื่อถือได้ของแบบวัดว่าใกล้เคียงกับความสามารถจริงของผู้เข้าสอบหรือไม่ ถ้าผู้เข้าสอบสอบซ้ำในแบบวัดเดิม จะได้คะแนนเท่ากันหรือใกล้เคียงกับที่ได้ในครั้งก่อนหรือไม่ ถ้าค่าความเชื่อมั่นสูงหมายความว่าแบบวัดจะมีคุณภาพ

3.4 เทคนิคการเก็บข้อมูลในการวัดภาคปฏิบัติ

การเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการแบบวัดภาคปฏิบัติ เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ประเมินมากประการหนึ่ง ซึ่งเทคนิคการเก็บข้อมูลในการประเมินภาคปฏิบัติ นั้น มีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

สุนันท์ ศลโกสม (2526 : 93 – 94) ได้เสนอแนะวิธีการวัดและเทคนิคการเก็บข้อมูลในการวัดภาคปฏิบัติไว้ว่า วิธีการวัดประเมินผลงานภาคปฏิบัติ อาจทำได้ใน 3 รูปแบบ คือ

1. ให้แสดงความรู้สึกต่อสิ่งที่นำมาเสนอ หรือกำหนดให้โดยการให้ระบุจำแนกหรือจัดหา

2. ให้ปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง (Simulated Condition)

3. ให้ปฏิบัติในตัวอย่างสถานการณ์จริง (Work Sample)

ผลงานและการปฏิบัติงานไม่จำเป็นต้องดำเนินด้วยข้อสอบข้อเขียน เพราะต้องการคุณภาพของงาน และวิธีการทำงานด้วยวิธีการประเมินผลงานและการปฏิบัติงานมีอยู่หลายวิธี ได้แก่

1. การแบ่งชั้นตำแหน่ง (Ranking) เป็นการแบ่งระดับโดยหยาบๆ

2. การจัดอันดับคุณภาพ (Rating Scale) เป็นการนำเอาคุณภาพของผลงานหรือวิธีการดำเนินงานมาเรียงกันตามลำดับตั้งแต่ดีที่สุดถึงไม่ดี แล้วให้คะแนนตามที่จัดอันดับคุณภาพไว้

3. การใช้แบบตรวจสอบรายการ (Check - List) ตรวจดูว่าได้ปฏิบัติงานตามรายการต่างๆหรือไม่เท่านั้น

4. มาตรฐานผลผลิต (Product Scale) ครูอาจนำผลผลิตที่นักเรียนทำชิ้นนั้นมาจัดเป็นอันดับเรียงกัน แล้วทำเป็นมาตรการวัดที่สมควรเก็บไว้จากจุดประสงค์ในการสอนของครูในชั้นนั้นๆ เป็นเวลานาน การพิจารณาผลงานต่างๆมาบันทึกไว้เป็รายลักษณะอักษรหรือถ่านรูปไว้แล้วกำหนดลงไปว่างานชนิดใดชนิดหนึ่งนั้น นักเรียนทำได้ดีที่สุดถึงขนาดใด ขนาดปานกลางเป็นอย่างไร และขนาดต่ำสุดเป็นอย่างไร เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบครั้งต่อไป

5. ระเบียนพฤติกรรม (Anecdotal Record) คือ การบันทึกพฤติกรรมย่อยๆในการทำงานของเด็ก เพื่อประกอบการพิจารณาให้คะแนน

ส. วาสนา ประवालพฤกษ์ (2527 : 3 – 5) ได้ให้ความหมายในการวัดภาคปฏิบัติมักใช้เทคนิคต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การสังเกต การสังเกตที่ดี จะต้องปล่อยให้ผู้ถูกสังเกตอยู่ในสภาพการณ์ตามปกติ เพื่อจะได้ข้อมูลตามความเป็นจริง การสังเกตอาจจะทำได้โดยผู้สังเกตเข้าไปอยู่ในกลุ่มด้วย

เปรียบเทียบเป็นสมาชิกผู้หนึ่งของกลุ่ม หรือผู้สังเกตจะแอบดูอยู่ที่อื่น โดยไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวก็ได้ ในการสังเกตจะต้องการวางแผนเสียก่อนที่ว่าจะสังเกตเมื่อไร สังเกตอะไรบ้าง ตั้งจุดมุ่งหมายของการสังเกตแต่ละครั้ง นอกจากนั้น จะต้องเตรียมบันทึกข้อมูลโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น มาตรการ ส่วนประมาณค่า การบันทึกต่าง ๆ แบบสำรวจพฤติกรรม เป็นต้น

2. การจัดอันดับ (Ranking) การจัดอันดับเป็นวิธีการที่จะเรียงลำดับนักเรียนในคุณสมบัติหนึ่ง ๆ ตามที่กำหนดให้ ซึ่งสามารถจะใช้ในการวัดวิธีการหรือผลงานก็ได้ แต่ส่วนใหญ่จะใช้ในการวัดผลมากกว่าการจัดอันดับจะมีความเชื่อมั่นสูงขึ้น ถ้าจัดอันดับคุณสมบัติใดคุณสมบัติหนึ่งที่จำเพาะและมีค่าจำกัดความของคุณสมบัตินั้นชัดเจน แต่ถ้าจัดอันดับหลายอย่างในคราวเดียวกันจะทำให้ความเชื่อมั่นต่ำลง ตัวอย่างเช่น ในการเรียนขับรถ ครูจัดอันดับเกี่ยวกับความสามารถในการหยุดรถอย่างเดียว ไม่ใช่จัดอันดับความสามารถในการใช้รถ (ซึ่งรวมท่วงท่า การออกรถ การจับพวงมาลัย การจอดรถ เป็นต้น) ในการจัดอันดับคุณภาพผลงาน ซึ่งมักจะใช้มากในการทดสอบการปฏิบัตินั้น ครูอาจจะแบ่งคุณภาพของผลงานออกเป็นหลายประการ แล้วจัดอันดับทีละคุณภาพ

การจัดอันดับผลงานจะทำได้ง่ายและสะดวกขึ้น ถ้าใช้หลักแบ่งทีละ 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1 จากผลงานทั้งหมดนำมาแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง ปานกลางและต่ำ

2.2 นำกลุ่มปานกลางมาพิจารณา แล้วแบ่งเป็น 3 กลุ่มอีกครั้ง หลังจากนั้นพิจารณา กลุ่มสูง แบ่งเป็น 3 กลุ่มเช่นกัน แล้วพิจารณากลุ่มต่ำในทำนองเดียวกัน

2.3 กำหนดให้กลุ่มสูงเป็นกลุ่ม 9, 8, 7 ซึ่ง 9 คือ กลุ่มที่มีผลงานดีที่สุดในกลุ่มที่สูง และ 7 คือกลุ่มที่มีผลงานต่ำที่สุดของกลุ่มสูง และให้กลุ่มปานกลางเป็น 6, 5, 4 ในทำนองเดียวกัน กลุ่มต่ำเป็น 3, 2, 1 ทั้งนี้ตัวเลขที่มีค่าสูงและแทนคุณภาพของงานที่สูง

2.4 นำผลงานที่เป็นช่วงต่ออายุระหว่างกลุ่มสูงกับกลุ่มกลาง และกลุ่มกลางกับกลุ่มต่ำมาพิจารณาอีกครั้ง กล่าวคือ พิจารณาในกลุ่มที่ 7 และ 6 ว่าควรมีการโยกย้ายสับเปลี่ยนกับกลุ่มต่ำมาพิจารณาอีกครั้ง เพราะเป็นช่วงต่อระหว่างกลุ่มสูงและปานกลางที่ได้แบ่งไว้อย่างหยาบ ๆ ในขั้นที่ 1 อาจมีสลับที่กันบ้าง แล้วทำเช่นเดียวกันกับในกลุ่ม 4 และ 3 อันเป็นช่วงต่อระหว่างกลุ่มปานกลางและกลุ่มต่ำ

2.5 ถ้าต้องการจะวัดเป็นแบบ 9 กลุ่ม ก็ใช้เลขที่กลุ่มนั้นแทนคะแนนได้เลย หรือต้องการจัดอันดับให้เป็น 1, 2, 3, ... จนถึงที่สุดท้ายก็พิจารณาทีละกลุ่ม จัดเรียงอันดับได้และควรตรวจสอบอันดับที่ในระหว่างช่วงต่อของแต่ละกลุ่มด้วย

3. มาตรการส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มาตรการส่วนประมาณค่าเป็นเครื่องมือที่ใช้มากในการประเมินการปฏิบัติ มาตรการส่วนประมาณค่ามีหลายรูปแบบ แต่ที่นิยมใช้มากที่สุดที่จัด

คุณลักษณะให้มีลักษณะต่อเนื่อง ซึ่งจะแบ่งระดับคุณลักษณะนั้นตามระดับสูง – ต่ำ โดยจะกำหนดเป็น 2 ระดับขึ้นไปจนถึงประมาณ 10 ระดับ โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

3.1 กำหนดคุณลักษณะที่จะวัดพร้อมทั้งความหมายของคุณลักษณะนั้น ๆ ให้ชัดเจน

3.2 กำหนดมาตราที่จะวัดว่าจะให้มีกี่ระดับ โดยเขียนเป็นตัวเลขกำหนดไว้พร้อมทั้งให้คำอธิบายคุณลักษณะในระดับต่าง ๆ โดยย่อเพื่อแทนระดับที่แตกต่างกันนั้น ๆ

ดังนั้นจะต้องกำหนดความหมายของคุณสมบัติให้ชัดเจน และเป็นคุณสมบัติย่อย เช่นเดียวกับการจัดอันดับ

4. แบบสำรวจพฤติกรรม (Checklists) แบบสำรวจพฤติกรรมมักจะมีรายการของพฤติกรรมให้ผู้สังเกตบันทึกว่าพฤติกรรมนั้น ๆ เกิดขึ้นหรือไม่ โดยส่วนใหญ่มักจะบอกเพียงว่ามีหรือไม่มี

ในการสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน บางครั้งอาจให้ผู้สังเกตบันทึกลำดับที่ของการปฏิบัติหรือลำดับที่ของพฤติกรรมตามลำดับ ตั้งแต่ 1 เป็นต้นไปก็ได้ ซึ่งในลักษณะนี้ก็จะทำให้มองเห็นภาพรวมของการปฏิบัติงานอีกด้วย

5. การบันทึกต่าง ๆ (Records, Anecdotal Records) การบันทึกในกลุ่มนี้มักจะเป็นวิธีการที่ไม่ได้กำหนดรูปแบบไว้อย่างชัดเจนเหมือนวิธีอื่น ๆ ผู้บันทึกค่อนข้างจะมีอิสระในการที่จะบันทึกลงไปมากกว่าเครื่องมือชนิดอื่น ๆ การบันทึกเพียงครั้งเดียว อาจไม่สามารถให้ข้อมูลที่มีความหมายนัก แต่การบันทึกอย่างต่อเนื่องหลาย ๆ ครั้ง จะให้ข้อมูลที่ชัดเจนขึ้น ในการบันทึกผู้สังเกตจะเขียนถึงพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้น ไม่ใส่ความเห็นลงไปด้วย ยกเว้นในกรณีที่ต้องการให้ใส่ความเห็นก็จะเขียนแยกในส่วนที่แสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจน ฯลฯ

อย่างไรก็ตามในการสังเกตการณ์ปฏิบัติงานของนักเรียนควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ คือ

1. มีจุดมุ่งหมายในการสังเกตที่แน่นอนและชัดเจน
2. ศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการสังเกตก่อนการสังเกตจริง
3. ควรใช้เครื่องมือประกอบการสังเกต เช่น มาตรฐานประมาณค่า การบันทึกต่าง ๆ แบบสำรวจพฤติกรรม หรืออาจจะเป็นเครื่องมือด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การบันทึกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และแถบบันทึกเสียง เป็นต้น
4. ต้องสังเกตอย่างพินิจพิจารณา
5. จัดบันทึกรายละเอียดที่ต้องการสังเกตไว้โดยทันที
6. บันทึกเฉพาะสิ่งที่สังเกตเห็นเท่านั้น
7. การสังเกตต้องกระทำภายใต้เงื่อนไข เวลา และสถานที่ที่เหมาะสม

8. ผู้สังเกตต้องจัดอคติส่วนตัวให้เหลือน้อยที่สุดหรือไม่มีอคติในการประเมินเลยยิ่งดี คือ มีความตั้งใจในการสังเกต มีความไวในการใช้ประสาทสัมผัส มีความไวในการรับรู้ และสื่อความหมาย มีความละเอียดประณีต มีความสามารถในการวินิจฉัยวิเคราะห์และมีประสบการณ์ในการสังเกต

จากเทคนิคการเก็บข้อมูลในการวัดภาคปฏิบัติ ผู้วิจัยเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต และบันทึกผลการสังเกตหรือผลการวัด โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า

3.5 การตรวจให้คะแนนการวัดภาคปฏิบัติ

การเลือกรูปแบบการตรวจให้คะแนนในการวัดภาคปฏิบัตินั้น ควรทำก่อนที่จะออกข้อสอบ โดยต้องคำนึงถึงวิธีการที่มีประสิทธิภาพ และมีความเชื่อมั่นสูงมาใช้ในการตรวจให้คะแนน ดังที่ เซาวนา ซวลิตธำรง (2534 : 45 – 50) กล่าวถึงการตรวจให้คะแนนการวัดภาคปฏิบัติ ดังนี้

1. การตรวจให้คะแนนการวัดการจำแนก เป็นการตรวจให้คะแนนเช่นเดียวกับแบบถูก – ผิด จับคู่ เลือกตอบ เต็มคำ หรือบรรยายตามชนิดของข้อสอบที่ใช้ในการวัดสำหรับเด็กเล็ก ๆ หรือผู้ถูกประเมินที่เขียนหนังสือไม่ได้ก็จำเป็นต้องใช้แบบปากเปล่า ในกรณีเช่นนี้ขณะดำเนินการวัด ครูหรือผู้ดำเนินการวัดจะต้องบันทึกคำตอบนักเรียนแต่ละคำตอบของนักเรียนแต่ละคนลงไป ในกระดาษคำตอบที่เตรียมไว้

การให้คะแนน ถ้านักเรียนตอบโดยบันทึกคำตอบในแต่ละข้อด้วยข้อความหนึ่งหรือประโยคหนึ่ง ก็ให้คะแนนโดยใช้วิธีเดียวกับการให้คะแนนแบบบรรยายสั้น ๆ ซึ่งอาจจะให้คะแนนเป็น ถูกได้ 1 ผิดได้ 0 หรือถูกต้องสมบูรณ์ได้ 2 ถูกไม่สมบูรณ์ได้ 1 ผิดได้ 0 เป็นต้น การกำหนดคะแนนเต็มในแต่ละข้ออาจไม่เท่ากันก็ได้ขึ้นอยู่กับน้ำหนักความสำคัญและความเหมาะสม

2. การตรวจให้คะแนนการวัดสถานการณ์จำลอง และตัวอย่างงาน วิธีการให้คะแนน “กระบวนการทำงาน” หรือ “ผลงาน” เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากต่อการแปลผลการวัดการปฏิบัติ ให้ได้ความหมายที่ถูกต้อง จึงจำเป็นที่จะต้องเลือกใช้หรือสร้างเครื่องมือ ด้วยความระมัดระวัง การสร้างเครื่องมือจะต้องพิจารณาถึงความเชื่อมั่นในการวัด ความสะดวกสำหรับครูผู้ให้และความเหมาะสมของชิ้นงาน เครื่องมือที่ใช้กันมากในการให้คะแนน ได้แก่ แบบตรวจสอบ (Checklists) มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) และแบบบันทึกย่อ (Anecdotal Forms)

การให้คะแนนโดยใช้แบบตรวจสอบและมาตราส่วนประมาณค่า เป็นแบบที่อยู่ในรูปของมาตราวัด (Scales) แบบต่าง ๆ ดังนี้

1. มาตรการจัดเชิงปริมาณ (Quantitative Scales) เป็นการให้คะแนนในรูปความถี่ของพฤติกรรมที่ปรากฏออกมา ครูผู้ให้คะแนนจะต้องสังเกตพฤติกรรมในกระบวนการทำงานหรือ

ผลงานของนักเรียน และบันทึกความถึลงในแบบฟอร์มที่จัดเตรียมไว้สำหรับงานนั้น ๆ มาตรการวัดส่วนใหญ่ จะมีระดับน้ำหนักของคะแนนอยู่ระหว่าง 2 ถึง 5 ระดับ

2. มาตรการวัดเชิงคุณภาพ (Qualitative Scales) เป็นการพิจารณาพฤติกรรมของนักเรียนในรูประดับคุณภาพของงานว่า ดีมากน้อยเพียงใด มักนิยมใช้ระดับน้ำหนักของคะแนน 3 หรือ 5 ระดับ

3. มาตรการวัดสถานภาพ (Status Scales) เป็นการพิจารณาในรูป “ความดี” ของพฤติกรรมของนักเรียน เปรียบเทียบกับกลุ่มอ้างอิง แล้วตัดสินว่า “สูงกว่า” หรือ “ต่ำกว่า” ระดับเฉลี่ยในกลุ่มอ้างอิงโดยทั่วไปนิยมใช้ 2 หรือ 5 ระดับ

4. มาตรการวัดเชิงพรรณนา (Descriptive Scales) เป็นการให้คะแนนตามระดับการปฏิบัติงาน หรือลักษณะของงานตามที่บรรยายไว้

5. มาตรการวัดผลงาน (Product Scales) เป็นการให้คะแนนผลงานของนักเรียนโดยนำไปเทียบกับผลงานที่เป็นเกณฑ์ในแต่ละระดับ

การตรวจให้คะแนนการวัดภาคปฏิบัติดังข้างต้น จำเป็นจะต้องมีเกณฑ์หรือมาตรฐานที่จะใช้เป็นหลักในการพิจารณาตัดสินผลการปฏิบัติงาน การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานไม่ได้ดูเพียงแต่ลักษณะเนื้อแท้ของกิจกรรมเท่านั้น แต่จะต้องพิจารณาแบบวัดที่ผ่านกระบวนการในการวางแผน การเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความสอดคล้องกันของข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วัดเป็นผู้กำหนดขึ้นว่าสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมและเกณฑ์การให้คะแนนที่มีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นสูง ที่สามารถใช้ประเมินความสามารถในทักษะพื้นฐานการรำไทย ซึ่งการกำหนดข้อปฏิบัติให้ผู้ถูกวัดแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติออกมาและให้คะแนนเป็นตัวกำหนดเพื่อบ่งบอกถึงระดับพฤติกรรมของวิธีการปฏิบัติงานและผลงานที่ได้ โดยการสังเกตและวัดด้วยแบบวัดที่ผู้วัดอย่างน้อย 2 คน สามารถนำผลการประเมินมาตัดสินได้ว่า ผู้ถูกวัดมีความสามารถในการปฏิบัติทักษะพื้นฐานการรำไทยได้ในระดับใด

3.6 เกณฑ์การให้คะแนน

3.6.1 ความหมายของเกณฑ์การให้คะแนน

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของเกณฑ์การให้คะแนนไว้หลายท่าน ดังนี้

นิตโก้ (Nitko. 1983 : 264) ได้ให้ความหมายของเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) ไว้ว่า เป็นเกณฑ์การให้คะแนนที่ถูกพัฒนาโดยครูหรือผู้วัดที่ใช้วิเคราะห์ผลงาน หรือกระบวนการที่ผู้เรียนได้พยายามสร้างขึ้น

กรมวิชาการ (2539 : 54 – 59) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นแนวทางในการให้คะแนน (Scoring Guide) ซึ่งจะต้องกำหนดเป็นมาตรวัด (Scale) และรายการคุณลักษณะที่บรรยายถึง

ความสามารถในการแสดงออกของแต่ละจุดในมาตรวัดอย่างชัดเจน นำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์หรือสมรรถภาพที่สำคัญของมาตรฐานการศึกษาได้

เสาวนีย์ เกรียร์ (2540 : 159) ได้ให้ความหมายเกณฑ์การให้คะแนนเป็นเครื่องมือในการให้คะแนนที่ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ (Criteria) ที่จะใช้พิจารณางานหนึ่ง ๆ และคำอธิบายระดับคุณภาพของแต่ละประเด็นประเมิน ซึ่งอาจเรียงลำดับตั้งแต่ดีเลิศไปจนถึงต้องปรับปรุง หรือให้เป็นระดับตัวเลขตั้งแต่มากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด ประเด็นประเมินอาจกำหนดเพิ่มเติมได้หลายข้อคำอธิบายระดับคุณภาพควรอธิบายให้ชัดเจนที่สุด กระชับที่สุด และเป็นคำอธิบายที่สามารถบอกได้ว่า ทำไมจึงต้องดีเลิศ ดี ต้องปรับปรุง

บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ (2544 : 106) ได้ให้ความหมายของเกณฑ์การให้คะแนนไว้ว่า เกณฑ์การให้คะแนนเป็นแนวทางในการให้คะแนนผลการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สำหรับใช้ประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้เรียน แนวทางให้คะแนนอาจทำในรูปของมาตราประเมินค่าหรือแบบตรวจสอบรายการ

จากความหมายของเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) ข้างต้นนั้น พอสรุปได้ว่า เกณฑ์การให้คะแนน หมายถึง แนวทางที่กำหนดขึ้นเพื่อบอกระดับพฤติกรรมในการกระทำกิจกรรมด้วยการพิจารณาจากคุณภาพของกระบวนการทำงานและผลลัพธ์หรือสิ่งที่ครูผู้สอนหรือผู้ประเมินต้องการ โดยได้มาจากผลการประเมินของผู้ตรวจให้คะแนน ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนนี้ ทำให้ผู้ตรวจในการให้คะแนนเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ดังนั้นเกณฑ์การให้คะแนนจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ ทำให้เป้าหมายของการแสดงออกของผู้เรียนมีความชัดเจนขึ้นและนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์หรือสมรรถภาพที่สำคัญของมาตรฐานการศึกษาได้

3.6.2 ประเภทของเกณฑ์การให้คะแนน

นิตโก้ (Nitko. 1983 : 266) ได้จำแนกประเภทของเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) ออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. Holistic Rubrics เป็นประเภทที่วัดหรือให้คะแนนด้านผลผลิต หรือกระบวนการทำงานได้ในภาพรวม ไม่มีการจำแนกเป็นองค์ประกอบเฉพาะ เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้ง่ายตลอดเวลาในการประเมินต่อนักเรียน 1 คน จะเป็นการวัดในภาพรวมของทุกคุณลักษณะในการปฏิบัติงาน ส่วนการให้คะแนนแบบ Analytic Rubrics จะใช้บ่อยครั้งโดยจะประเมินแยกในแต่ละคุณลักษณะของงาน ซึ่งการวัดแบบนี้ จะมีประโยชน์เมื่อสนใจจะวินิจฉัยหรือช่วยเหลือผู้เรียนว่ามีความรู้ความเข้าใจในแต่ละส่วนหรือแต่ละคุณลักษณะของการปฏิบัติงานนั้น ๆ หรือไม่ ซึ่งจะมีส่วนให้ครูได้ช่วยเสริมสร้างหรือพัฒนาการเรียนรู้ในแต่ละคุณลักษณะของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

ส่วนแบบ Annotated Rubrics จะรวมข้อจำกัดของ Holistic และ Analytic ไว้ด้วยกัน เริ่มด้วยการวัดในภาพรวมของการปฏิบัติงานด้วย Holistic แล้วผู้ประเมินเลือกวัดอีกเพียงบางคุณลักษณะของงานแบบ Analytic ซึ่งการวัดเพียงบางคุณลักษณะนี้จะไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงคะแนนที่วัดแบบ Holistic ประโยชน์ ก็คือว่าจะมีความรวดเร็วในการวัดและเป็นการให้ผู้วัดได้เลือกประเมินเฉพาะบางคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่โดดเด่นเพียงไม่กี่องค์ประกอบ เพื่อเป็นผลสะท้อน (Feedback) ให้แก่ผู้เรียน แต่ไม่มีประโยชน์ในการวินิจฉัยผู้เรียนว่าบกพร่องในคุณลักษณะใด เพราะหลาย ๆ คุณลักษณะไม่ได้ถูกประเมิน

บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ (2544 : 90) ได้กล่าวว่า การพิจารณาเกณฑ์การให้คะแนน ถ้าพิจารณาตามลักษณะของงานหรือกิจกรรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ กฎเกณฑ์การให้คะแนนแบบทั่วไป (General Rubric) สำหรับใช้วัดงานหรือกิจกรรมหลาย ๆ ชิ้นที่อยู่ในกรอบเนื้อเรื่องเดียวกัน และเกณฑ์การให้คะแนนแบบเฉพาะ (Specific Rubric) เป็นแนวทางในการให้คะแนนทั่วไป ที่เขียนให้เฉพาะเจาะจงกับการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมแต่ละชิ้น ถ้าพิจารณาตามเกณฑ์หรือองค์ประกอบของการให้คะแนน ก็ยังแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ เกณฑ์รวม (Holistic) เป็นการพิจารณาผลงานของผู้เรียนในภาพรวมว่ามีคุณภาพในระดับใด และเกณฑ์ย่อย (Analytic) เป็นการพิจารณาผลงานของผู้เรียนแยกเป็นรายด้าน

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) ที่ใช้ในการตรวจให้คะแนนในการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบ (Specific Rubric) โดยกำหนดระดับคุณภาพหรือน้ำหนักการให้คะแนนไว้ 4 ระดับในแต่ละข้อปฏิบัติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.6.3 ขั้นตอนในการสร้างเกณฑ์การให้คะแนน

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนไว้หลายท่าน ดังนี้

เสาวนีย์ เกรียร์ (2540 : 159) ได้เสนอขั้นตอนการสร้างเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ดูงานแบบต่าง ๆ ให้นักเรียนดูตัวอย่างของงานที่ดี และชิ้นงานที่ไม่ค่อยดี แล้วบอกถึงลักษณะว่าขั้นที่ดีมีลักษณะอย่างไร ที่ไม่ดีมีลักษณะอย่างไร

ขั้นที่ 2 กำหนดแนวทาง จากประเด็นแรกให้ช่วยกันตรวจสอบดูว่า งานที่ดีนั้นจะต้องดูอะไรบ้าง

ขั้นที่ 3 คำอธิบายระดับคุณภาพต่าง ๆ ในแต่ละแนวทางนั้นให้อธิบายว่าระดับสูงสุดมีลักษณะอย่างไร แล้วเติมส่วนที่อยู่ตรงกลางไป

ขั้นที่ 4 ฝึกหัดกับงานตัวอย่าง ให้นักเรียนลองใช้รูบรีคกับงานที่ให้ดูเป็นตัวอย่างในขั้นที่ 1

ขั้นที่ 5 หัดใช้ในการประเมินตนเองและให้เพื่อนประเมิน ให้นักเรียนทำในระหว่างที่นักเรียนกำลังทำงาน ให้หยุดเป็นระยะ ๆ เพื่อประเมินตนเองและให้เพื่อนประเมิน

ขั้นที่ 6 ทบทวนให้โอกาส นักเรียนทบทวนและปรับปรุงงานของเขาโดยดูจากผลสะท้อนที่ได้จากขั้นตอนที่ 5

ขั้นที่ 7 ครูประเมิน ครูใช้รูปรีดที่นักเรียนใช้นั้น เพื่อประเมินผลงานของนักเรียน

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2544 : 94) กล่าวว่า การสร้างเกณฑ์การให้คะแนนในการประเมินผลภาคปฏิบัติต้องมีส่วนประกอบในการดำเนินการสร้างที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 กำหนดการปฏิบัติให้ชัดเจน

- 1.1 ระบุชนิดของการปฏิบัติว่าเป็นทักษะวิธีการทำหรือผลงานสำเร็จที่สร้างขึ้น
- 1.2 กำหนดจุดสนใจของการประเมินว่า สนใจเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
- 1.3 กำหนดเกณฑ์การปฏิบัติที่สะท้อนคุณลักษณะสำคัญของการปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จ

ขั้นที่ 2 ออกแบบกิจกรรมสำหรับใช้ประเมิน ดังนี้

2.1 ระบุลักษณะของงานหรือกิจกรรมว่า เป็นผลงานหรือการปฏิบัติตามที่มอบหมายให้ทำหรือเป็นการแสดงออกที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

2.2 กำหนดรายการของงานหรือกิจกรรม ได้แก่ นิยามจุดหมายของการปฏิบัติเงื่อนไขสถานการณ์ของการปฏิบัติ และเกณฑ์มาตรฐาน

2.3 กำหนดจำนวนชิ้นงานหรือกิจกรรมให้ทำว่าจะใช้เพียงงานเดียวหรือหลายงานจึงจะเพียงพอในสภาพการณ์นั้น

ขั้นที่ 3 ให้คะแนนและจัดบันทึกผล ดังนี้

3.1 ระบุรูปแบบการให้คะแนนว่าใช้เกณฑ์ในการให้คะแนนแบบใด เช่น แบบทั่วไปหรือแบบเฉพาะเนื้อหา และแบบเกณฑ์รวมหรือแบบเกณฑ์ย่อย

3.2 กำหนดวิธีการจัดบันทึกว่าเป็นแบบตรวจสอบรายการ มาตรฐานประเมินค่าการปฏิบัติการจัดบันทึกพฤติกรรมตามช่วงเวลา หรือการจัดจำรรวมดา

3.3 ระบุผู้วัดว่าจะให้ใครเป็นผู้สังเกตและวัดผลการปฏิบัติจะเป็นประโยชน์แก่ครูผู้สอน ครูที่เคยสอน ตัวผู้เรียนเอง หรือเพื่อน ๆ ในกลุ่ม

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีแบบผสมผสานจากแนวความคิดของนักการศึกษาดังที่กล่าวไว้ข้างต้น นำมาสร้างเป็นเกณฑ์การให้คะแนนในการประเมินทักษะพื้นฐานการรำไทย

3.6.4 ความสำคัญของเกณฑ์การให้คะแนน

นิตโก้ (Nitko. 1983 : 267 – 268) กล่าวว่า การประเมินศักยภาพของผู้เรียนโดยให้ลงมือปฏิบัติ นั้น โดยที่ไม่มีคำเฉลยหรือคำตอบถูกที่แน่ชัดลงไปเหมือนแบบทดสอบเลือกตอบ การประเมินผลงานแต่ละชิ้นของผู้เรียนที่ได้ลงมือปฏิบัติ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องประเมินคุณภาพของงานอย่างเป็นปรนัย ซึ่งเป็นการยากที่จะทำได้ และได้ค้นพบการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนหรือ Rubric ขึ้นมาเพื่อกำหนดแนวทางในการตัดสินอย่าง ยุติธรรมและปราศจากความลำเอียง Rubric ต้องมีความชัดเจนในการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนอย่างพอเพียงถึงขนาดที่ผู้ประเมิน 2 คนสามารถใช้ Rubric เดียวกันประเมินชิ้นงานของผู้เรียนชิ้นเดียวกัน แล้วให้คะแนนได้ตรงกัน และระดับของความสอดคล้องในการให้คะแนนของผู้ประเมิน 2 คนที่ประเมินอย่างเป็นอิสระจากกัน จึงจะเรียกว่า ความเชื่อมั่น (Reliability) ของการประเมิน

ไวเนอร์ และ โคเฮน (Wiener ;& Cohen. 1994) ได้กล่าวถึงความสำคัญของรูบริกไว้ว่ามีประโยชน์อย่างมากต่อการประเมิน ทั้งนี้เพราะเหตุผลดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้การคาดหวังของครูที่มีต่อผลงานของนักเรียนบรรลุผลสำเร็จได้ โดยนักเรียนจะเกิดความเข้าใจ และสามารถใช้รูบริกต่อการประเมินและพัฒนาชิ้นงานของตน
2. ช่วยให้ครูเกิดความกระจ่างชัดยิ่งขึ้นว่าต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือพัฒนาการอะไรบ้าง
3. ช่วยให้นักเรียนสามารถระบุคุณลักษณะจากงานที่เป็นตัวอย่างได้ โดยใช้รูบริกตรวจสอบ
4. ช่วยให้นักเรียนสามารถควบคุมตนเองในการปฏิบัติงานเพื่อสู่ความสำเร็จได้
5. เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี
6. ช่วยให้ผู้บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ผู้สนับสนุน ผู้นิเทศก์ ได้เกิดความเข้าใจเกณฑ์ในการตัดสินผลงานนักเรียนที่ครูใช้
7. ช่วยในการให้เหตุผลประกอบการให้เกรดนักเรียนได้
8. ช่วยเพิ่มคุณภาพผลงานของนักเรียน

3.6.5 การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

ส. วาสนา ประवालพุกษ์ (2533 : 33 – 42) ได้เสนอวิธีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) ไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. Holistic Score คือ กำหนดภาพรวมเพียงคะแนนเดียวสำหรับงานหรือการปฏิบัติ นั้น ๆ

2. Analytic Score คือ กำหนดการพิจารณาเป็นประเด็นต่าง ๆ แยกกันในงานชิ้นเดียว โดยส่วนใหญ่จะพิจารณาไม่เกิด 4 ด้าน (ลักษณะ)

โดยทั่วไป เกณฑ์การให้คะแนนจะกำหนดเป็นระดับต่าง ๆ 4 – 5 ระดับ โดยพิจารณาจาก เป้าหมายและความคาดหวังในการปฏิบัติงานนั้น ๆ กำหนดระดับสูงสุดแล้วแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ยอมรับได้ (ผ่าน) และยอมรับไม่ได้ (ไม่ผ่าน) แล้วพิจารณาว่าในช่วงของการยอมรับได้นั้น แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ผ่านอย่างดี และผ่านอย่างพอใจ แล้วทำเช่นเดียวกันในช่วงของการไม่ยอมรับหรือไม่ผ่าน ส่วนคะแนนศูนย์คือไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติเพียงเล็กน้อยและไม่ถูกต้องเลย

แนวทางการกำหนดเกณฑ์ (Rubric)

ระดับ 1 ขั้นเริ่มต้น ค้นหา ทำตามแบบ มีข้อผิดพลาด ยังไม่เข้าประเด็นงานไม่สำเร็จ

ระดับ 2 ขั้นพัฒนา ผลงานยังเป็นไปตามแบบ ไม่สมบูรณ์ มีจุดแข็งจุดอ่อน โดยส่วนรวมมีจุดอ่อนมากกว่าจุดแข็ง

ระดับ 3 ขั้นทำได้ ปฏิบัติได้ (ผ่าน) ผลงานมีมาตรฐานค่อนข้างสมบูรณ์ มีจุดแข็งมากกว่าจุดอ่อน มีทักษะ

ระดับ 4 ขั้นมั่นคง มีความสมบูรณ์แน่นอน คงเส้นคงวา มีทักษะและยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติ

ระดับ 5 ขั้นสมควรเป็นตัวอย่าง มีบรรทัดฐาน มีความเด่นเป็นเยี่ยงอย่างได้และสร้างสรรค์

วิธีการกำหนดเกณฑ์ 5 วิธี เพื่อใช้ในการตรวจให้คะแนน มีดังนี้

วิธีที่ 1 แยกประเด็นพิจารณาออกเป็นประเด็นย่อย แล้วทำเป็นตารางพิจารณาความถูกต้องในแต่ละประเด็น กำหนดระดับของคะแนนตามจำนวนที่ปฏิบัติถูกต้องในประเด็นเหล่านี้

วิธีที่ 2 การกำหนดระดับความสมบูรณ์ตามเส้นแสดงความต่อเนื่องของความสามารถ (Continuous Ability)

วิธีที่ 3 กำหนดระดับความผิดพลาด พิจารณาความบกพร่องจากคำตอบว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยจะหักจากระดับคะแนนสูงสุดลงมาถึงระดับ

วิธีที่ 4 กำหนดระดับการยอมรับและคำอธิบาย

วิธีที่ 5 ใช้หลักการจัดกลุ่มแบบอิงกลุ่ม

3.7 ความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน

การหาค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน ใช้สูตรในการคำนวณได้หลายสูตร ซึ่งการเลือกใช้สูตรขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้ประเมินที่มีจำนวนต่างกัน

3.7.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินแบบ RAI เบอร์รี่ สต็อกค์ และคนอื่น ๆ (Burry – Stock and others. 1996 : 251 – 261) ได้ศึกษาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน Rater Agreement Indexes : RAI) ได้ผลการศึกษา ดังนี้

ความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Interrater Agreement)

การลงความเห็นระหว่างผู้ประเมิน ถูกอ้างถึงระดับการตัดสินใจในการให้คะแนนพฤติกรรมที่ต้องการศึกษา เป็นความแตกต่างทางความคิดตามวิธีการวัดทางจิตวิทยา เรื่องในความคิดความเข้าใจของการลงความเห็น ระหว่างผู้ประเมินเป็นความจำเป็นทางการวัดผลทางจิตวิทยาที่นำข้อมูลเป็นรายบุคคลและคะแนนรวมในวิชาต่าง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายกำหนดไว้ตามวิธีการของการแสดงความคิดเห็นของผู้ประเมินมีความตั้งใจในการกระทำนำมาใช้กับผู้ฝึกหัด นักศึกษา นักวัดผล และนักวิจัย หรือนักจิตวิทยา

การศึกษาสามารถสรุปวิธีการคำนวณได้จากผลการสังเกตพฤติกรรมในระดับ 1 points ระดับช่วงนั้นที่มีพิสัยของดัชนีจากค่ามากที่สุด คือ 1 ไปหาค่าน้อยที่สุด คือ 0 จากความคิดเห็นของผู้ประเมินหลาย ๆ คนได้ 6 วิธี คือ

1. RAI สำหรับข้อสอบ 1 ข้อ ผู้ประเมิน 2 คน สำหรับ 1 เนื้อหา เป็นสูตรคำนวณจากผลการให้คะแนนของผู้ประเมิน 2 คน ที่ให้คะแนนในพฤติกรรมเดียวกันที่มีข้อมูลแบบ 1 ระดับ (1 points) หรือช่วงชั้น ถ้าผู้ประเมิน 2 คน ให้คะแนนเหมือนมีค่า RAI = 1 ถ้าผู้ประเมิน 2 คน ให้คะแนนแตกต่างกัน หรือไม่สอดคล้องกันเลยค่า RAI = 0 มีสูตรมีดังนี้

$$RAI = 1 - \frac{|R_1 - R_2|}{1 - 1}$$

2. RAI ที่ใช้ผลรวมของคะแนนที่มีผู้ประเมิน 2 คน 1 เนื้อหา และ k พฤติกรรมใช้คะแนนที่ได้จากการสังเกต k พฤติกรรมของผู้ประเมิน 2 คน สูตรนี้สามารถแสดงค่า RAI สำหรับ k ซึ่งสูตรมีดังนี้

$$RAI = 1 - \frac{\sum^K |R_{1k} - R_{2k}|}{K(I - 1)}$$

3. RAI ที่ใช้ผลรวมของคะแนนที่มีผู้ประเมิน 2 คน N เนื้อหา และ k พฤติกรรม สำหรับผลการให้คะแนนจากผู้ประเมิน 2 คน ที่ให้คะแนน N เนื้อหา ใน k พฤติกรรมที่เหมือนกันที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งมีสูตรมีดังนี้

$$RAI = 1 - \frac{\sum_{k=1}^K \sum_{n=1}^N |R_{1kn} - R_{2kn}|}{KN(I-1)}$$

ส่วนสูตรของกิลฟอร์ด สูตรของสเปียร์แมน บราวน์ สูตรของเคนดอลล์ (Kendall Coefficient of Concordance : $\mathcal{W}$) และ RAI สำหรับผู้ประเมินมีมากกว่า 2 คน หรือบางครั้งมีผู้ประเมิน $\bar{M}$ คน ให้ R แสดงค่าเฉลี่ยจากผู้ประเมิน M คน

4. RAI สำหรับข้อสอบข้อเดียว ผู้ประเมินหลายคน 1 เนื้อหา มีที่มาของคะแนนจากผู้ประเมิน M คน ที่ให้คะแนนที่เหมือนกันในพฤติกรรมที่ต่อเนื่องกันที่ I ระดับ ซึ่งมีสูตรมีดังนี้

$$RAI = 1 - \frac{\sum_{m=1}^M |R_m - \bar{R}|}{(M-1)(I-1)}$$

5. RAI สำหรับผู้ประเมินที่มี M คน K พฤติกรรม และมี 1 เนื้อหา สูตรนี้หาค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ k ของ RAIs ของผู้ประเมิน M คน ใน 1 พฤติกรรม (นั่นคือ RAI ของผู้ประเมิน M คน ใน 1 พฤติกรรม สามารถหาค่าเฉลี่ยของผู้ประเมิน 2 คน) RAIs ที่ผู้ประเมินให้คะแนน 2 คนหรือแบบคู่ แสดงให้เห็นถึงข้อเปรียบเทียบกับผู้ประเมินคนเดียวกับค่าเฉลี่ยกับผู้ประเมินอื่นๆ ซึ่งสูตรมีดังนี้

$$RAI = 1 - \frac{\sum_{k=1}^K \sum_{n=1}^N |R_{mk} - R_k|}{K(M-1) - (I-1)}$$

6. RAI สำหรับผู้ประเมิน M คน K พฤติกรรม N เนื้อหา ให้ R_{mnk} เป็นคะแนนของผู้ประเมิน M คน ในการตรวจให้ k พฤติกรรมจากจำนวน N^{th} เนื้อหา

$$RAI = 1 - \frac{\sum_{k=1}^K \sum_{n=1}^N \sum_{m=1}^M |R_{mnk} - R_{nk}|}{KN(M-1)(I-1)}$$

3.7.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของกรรมการคนเดียวตรวจผลข้างงาน โดยไม่ให้คะแนนเดิมที่ตนตรวจไว้แล้ว อาจหาค่าความสัมพันธ์โดย

ก. ถ้าเป็นคะแนน ใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson Product Moment Correlation) ดังนี้

$$r_{XY} = \frac{N\sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{XY} แทน ค่าความเชื่อมั่น (ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากการตรวจ 2 ครั้ง)

N แทน จำนวนผู้เข้าสอบ

X แทน คะแนนจากการตรวจครั้งที่ 1

Y แทน คะแนนจากการตรวจครั้งที่ 2

ข. ถ้าเป็นการให้อันดับที่ ใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบอันดับที่ของสเปียร์แมน ดังนี้

$$\text{เมื่อ } \rho = 1 - \frac{6\sum D^2}{N(N^2 - 1)}$$

ρ แทน ค่าความเชื่อมั่น (สหสัมพันธ์ระหว่างอันดับที่จากการตรวจ 2 ครั้ง)

D แทน ผลต่างของอันดับที่จากการตรวจ 2 ครั้ง

N แทน จำนวนผู้เข้าสอบ

ในกรณีที่ให้กรรมการ 2 คนตรวจให้คะแนนการปฏิบัติ หรือผลงานของนักเรียนกลุ่มเดียวกันจะได้คะแนนออกมา 2 ชุด นำมาคำนวณหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนน 2 ชุด นั้นค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้ก็คือค่าความเชื่อมั่นของการให้คะแนนของกรรมการ 2 คนนั้น ซึ่งสามารถคำนวณได้ 2 แบบ คือ

ก. ถ้าเป็นคะแนน ใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งในกรณีนี้ X คือ คะแนนจากการตรวจของกรรมการคนที่ 1 และ Y คือคะแนนจากการตรวจของกรรมการคนที่ 2

ข. ถ้าเป็นอันดับที่ ใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบอันดับที่ของสเปียร์แมน ซึ่งในกรณีนี้ D คือ ผลต่างของอันดับที่จากกรรมการ 2 คน

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน โดยใช้วิธีการประเมินแบบให้ผู้ประเมิน 2 คน หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร RAI (Rater Agreement Indexes) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

3.8 ความเชื่อมั่นของแบบวัดภาคปฏิบัติ

3.8.1 วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) การหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรครอนบัค (Cronbach) ได้ดัดแปลงจากสูตร KR. - 20 เมื่อปี ค.ศ. 1951 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าจะได้ใช้หาค่าความเชื่อมั่นกับเครื่องมือที่ไม่ได้ตรวจให้คะแนน 1 กับ 0 ได้ เพราะสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟานี้ เครื่องมือไม่จำเป็นจะต้องตรวจให้คะแนนเป็น 1 กับ 0 เสมอไป จะตรวจให้คะแนนลักษณะใดก็ได้ เช่น ถ้าทำถูกได้คะแนนเป็น 10,8 หรือในลักษณะแบบสอบถามที่ให้คะแนนแต่ละข้อเป็น 3, 2, 1 หรือ 5, 4, 3, 2, 1 ก็ได้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum \sigma_i^2}{\sigma^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อในแบบวัด
	$\sum \sigma_i^2$	แทน	ผลรวมของค่าความแปรปรวนของแบบวัดแต่ละข้อ
	σ^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของแบบวัดทั้งฉบับ

3.8.2 วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนของฮอยท์ (Hoyt's Analysis of Variance Method) ฮอยท์ได้พัฒนาวิธีประมาณค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายใน โดยใช้หลักการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) ของคะแนนสอบ ซึ่งมีแหล่งความแปรปรวนมาจากตัวผู้สอบ (Examinees หรือ Persons) ข้อสอบ (Items) และความคลาดเคลื่อน วิธีนี้สามารถใช้ได้กับแบบทดสอบที่ให้คะแนนแบบ 0,1 หรือแบบทดสอบลักษณะอื่นๆ เช่น แบบทดสอบอัตนัย มาตราประมาณค่า (Rating Scale) เป็นต้น วิธีการคำนวณแบบฮอยท์นี้ใช้หลักสถิติของการวิเคราะห์ความแปรปรวนใช้สูตรว่า

$$r_{tt} = 1 - \frac{MS_E}{MS_p}$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	MS_E	แทน	คะแนนความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน (Error)
	MS_p	แทน	คะแนนความแปรปรวนระหว่างคน (Between people)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดภาคปฏิบัติที่สร้างขึ้นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) และวิเคราะห์ความแปรปรวนของฮอยท์ (Hoyt's Analysis of Variance Method)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

โรบินสัน (Robinson. 1973 :1522 - A) ได้พัฒนาแบบทดสอบวัดทักษะด้านควบคุมตัวแปร (Controlling Variables) และการแปลความหมายจากข้อมูล (Interpreting Data) ซึ่งเป็นแบบทดสอบ 2 ฉบับนี้ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ จากผลการวิเคราะห์หาคุณภาพของข้อสอบเป็นรายข้อแล้ว ได้นำข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป นำมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้จากการสอบเป็นรายบุคคล (Individual Test) พบว่าได้ค่าสหสัมพันธ์เป็น 0.66

พีเรซ (Perez. 1978 : 3496 - A) ได้สร้างแบบประเมินภาคปฏิบัติสำหรับใช้ในประเทศฟิลิปปินส์ ลักษณะของแบบประเมินภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย แบบประเมินด้านทักษะการสังเกต 11 ข้อ ด้านทักษะการเปรียบเทียบ 6 ข้อ ด้านทักษะการหาจำนวน 8 ข้อ ด้านทักษะการจำแนกประเภท 1 ข้อ ด้านทักษะการลงข้อสรุป 7 ข้อ ด้านทักษะการทำนาย 5 ข้อ และด้านทักษะการทดลอง 11 ข้อ เมื่อนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ค่าความยากเฉลี่ยเท่ากับ 0.39 และมีค่าอำนาจจำแนกที่มีประสิทธิภาพการนำไปใช้ มีจำนวน 48 ข้อ ถือว่าเป็นแบบประเมินที่พัฒนาขึ้นให้มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ภายนอก คือ The Individual Competency Measures อยู่ในระดับสูงและแบบประเมินอีกฉบับหนึ่งมีค่าความเชื่อมั่นสูงสามารถนำไปใช้กับเกณฑ์การทำวิจัยเกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้

ไอเยวาร์น (Iyewarun. 1987 : 102) ได้สร้างแบบประเมินภาคปฏิบัติงานในด้านการเลี้ยงดูเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และวิทยาลัยชุมชนในไอโอวา จำนวน 84 คน ซึ่งได้ทำการประเมินในปี ค.ศ. 1986 และได้สร้างแบบประเมินขึ้น 5 ฉบับ โดยนำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน 2 คน โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์เพียร์สัน ได้ค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน 2 คน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.65 ถึง 0.72 ซึ่งหาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach สำหรับค่าเฉลี่ยของผลการประเมินภาคปฏิบัติมีค่าเท่ากับ 56.76 คิดเป็นร้อยละ 63 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.52

บัวแมน (Boorman. 1991 : 194) ได้สร้างแบบประเมินภาคปฏิบัติงานวิชาฟิสิกส์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 219 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนวิชาฟิสิกส์จากโรงเรียนในชนบทในเมืองนิวยอร์ก ซึ่งได้ทดสอบในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1990โดย

ใช้แบบประเมินจำนวน 7 ฉบับ ซึ่งได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญที่ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และหาความเที่ยงตรงตามโครงสร้างสร้างโดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.49 ส่วนความเชื่อมั่นแบบประเมิน หาโดยสูตรวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach Coefficient Alpha) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

ไนท์ (Knight, 1991 : 194) ได้สร้างแบบประเมินวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับ 5 ในรัฐมิชิแกน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับ 5 จำนวน 37 คน ข้อประเมินที่สร้างขึ้นมีจำนวน 26 ข้อ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แต่ละข้อมีค่าความเที่ยงตรงเกิน 0.75 และได้ค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบเซรียล (Point Biserial Correlation) ซึ่งแบบประเมินแต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.19 ถึง 0.74 สำหรับค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน 2 คน มีค่าเท่ากับ 0.78 ซึ่งหาโดยสูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ส่วนค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินมีค่าเท่ากับ 0.70 หาโดยสูตร KR – 20

4.2 งานวิจัยในประเทศ

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัตินั้น ยังมีปรากฏอยู่บ้าง ซึ่งส่วนมากจะเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติในสาขาพลศึกษา และการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติในวิชาช่างอุตสาหกรรม ส่วนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติในสาขาวิชานาฏศิลป์ มีการสร้างแบบวัดไว้น้อยมาก และยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาของสาระวิชานาฏศิลป์ไทยในทักษะพื้นฐานการปฏิบัติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินภาคปฏิบัติในสาขาวิชาต่างๆ ดังนี้

หทัยทิพย์ วิมประภาพรกุล (2533 : 66-68) ได้สร้างแบบทดสอบภาคปฏิบัติงานโลหะแผ่นเบื้องต้นตามประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2530 สาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม เครื่องมือที่สร้างขึ้นมี 3 ฉบับ คือ แบบทดสอบงานกลึงสี่เหลี่ยมแบบทดสอบงานกระป๋องทรงกระบอกเข้าขอบลวด และแบบทดสอบงานกรวยกลม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม จากวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี จำนวน 15 คน ทำการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ทั้ง 3 ฉบับ เท่ากับ 0.95 , 0.96 ตามลำดับ ส่วนค่าความยากง่ายของแบบทดสอบเท่ากับ 0.81, 0.76 และ 0.74 ตามลำดับ และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเท่ากับ 0.62, 0.65 และ 0.68 ตามลำดับ

ผุสดี อัสวชัยสุวิกรม (2537 : 66 – 68) ได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชางานผ้าและการตัดเย็บ 1 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 380 คน ในจังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบเป็น 2 ส่วน คือ แบบทดสอบภาคปฏิบัติ จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ แบบทดสอบงานเสื้อคอกลม และแบบทดสอบงานเสื้อคอฮาวาย กับ แบบทดสอบภาคทฤษฎี จำนวน 1 ฉบับ

ผลการศึกษาพบว่า แบบทดสอบภาคปฏิบัติ จำนวน 2 ฉบับ คือ แบบทดสอบงานเสื้อคอกลมจำนวน 15 ข้อ และแบบทดสอบงานเสื้อคอฮาวาย จำนวน 10 ข้อ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเหตุผลเป็นรายข้อ ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ค่าความยากเฉลี่ยของแบบทดสอบเท่ากับ .63 และ .54 ตามลำดับ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง มีค่าเท่ากับ .9831 และ .9113 ตามลำดับค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน 3 ท่าน เท่ากับ .98 และ .96 ตามลำดับ ส่วนแบบทดสอบภาคทฤษฎีจำนวน 30 ข้อ พบว่าข้อสอบมีค่าความยาก ระหว่าง .20 ถึง .80 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ซึ่งคำนวณโดยใช้สูตร KR .20 มีค่า .67 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาปรากฏว่า แบบทดสอบภาคทฤษฎีวิชางานผ้า และการตัดเย็บ 1 วัดเนื้อหาได้ครอบคลุมจริง

อำนวยการ ธีรรัตน์ศรีสกุล (2540 : บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบทดสอบด้านการปฏิบัติการพยาบาลสำหรับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วยแบบทดสอบ 2 ฉบับคือ แบบทดสอบเอ็มอีคิว วัดความรู้ด้านการปฏิบัติการพยาบาล และแบบทดสอบวัดทักษะด้านการปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 4 ทักษะ คือ ทักษะการฉีดยาเข้ากล้ามเนื้อ ทักษะการวัดความดันโลหิต ทักษะการทำแผล และทักษะการเช็ดตัวลดไข้

ผลการศึกษาพบว่า แบบทดสอบเอ็มอีคิว วัดความรู้ด้านการปฏิบัติการพยาบาล มีทักษะการฉีดยาเข้ากล้ามเนื้อ จำนวน 6 ข้อ ทักษะการวัดความดันโลหิต จำนวน 4 ข้อ ทักษะการทำแผล จำนวน 5 ข้อ และทักษะการเช็ดตัวลดไข้ จำนวน 5 ข้อ รวมจำนวน 20 ข้อ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้อระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 และความเที่ยงตรงเชิงสภาพที่คำนวณจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบ กับเกรดเฉลี่ยของนักศึกษามีค่าเท่ากับ .53 ส่วนค่าความยากง่ายมีค่าระหว่าง 0.20 ถึง 0.39 สำหรับค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.20 ถึง 0.42 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ คำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่า 0.59 ในส่วนของแบบทดสอบวัดทักษะการปฏิบัติการพยาบาล มีทักษะการฉีดยาเข้ากล้ามเนื้อจำนวน 11 ข้อ ทักษะการวัดความดันโลหิตจำนวน 8 ข้อ และทักษะการเช็ดตัวลดไข้ จำนวน 6 ข้อ รวมจำนวน 33 ข้อ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้ออยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 และความเที่ยงตรงเชิงสภาพที่คำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบกับเกรดเฉลี่ยของนักศึกษามีค่าระหว่าง 0.27 ถึง 0.57 ส่วนค่าความยากง่ายมีค่าระหว่าง 0.22 ถึง 0.77 สำหรับค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.21 ถึง 0.76 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบคำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง มีค่าเท่ากับ 0.97 ส่วนค่า

ความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน 2 คน มีค่าเท่ากับ 0.92 สำหรับความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบเอ็มอีคิว วัดความรู้ด้านทักษะการพยาบาล กับแบบทดสอบวัดทักษะด้านการปฏิบัติการพยาบาล เท่ากับ 0.41

อัจฉรา อรุณรักษ์สมบัติ (2543 : 68 -70) ได้สร้างแบบทดสอบวัดภาคปฏิบัติวิิงานประดิษฐ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบทดสอบวัดภาคปฏิบัติวิิงานประดิษฐ์ กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบทดสอบมี 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ให้นักเรียนเขียนตอบ และฉบับที่ให้นักเรียนปฏิบัติจริง ในแต่ละฉบับประกอบด้วยการวัดงานปฏิบัติงาน 3 อย่าง คืองานแกะสลักเป็นกระเช้า งานเย็บกระทงเจิม และงานร้อยมาลัยชีก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 284 คน ปีการศึกษา 2541

หลังจากผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ผลการศึกษาพบว่า ได้แบบทดสอบด้วยวิธีเขียนตอบ ในงานแกะสลักเป็นกระเช้า จำนวน 5 ข้อ งานเย็บกระทงเจิม จำนวน 8 ข้อ และงานร้อยมาลัยชีก จำนวน 7 ข้อ มีค่าความยากตั้งแต่ 0.25 - 0.33 , 0.24 - 0.34 และ 0.21 - 0.31 ตามลำดับ ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 - 0.21 , 0.20 - 0.22 และ 0.20 - 0.22 ตามลำดับ ค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ตรวจให้คะแนน เท่ากับ 0.92, 0.93 และ 0.93 ตามลำดับ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.72, 0.86 และ 0.83 ตามลำดับ ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพระหว่างคะแนนแบบทดสอบกับเกรดเฉลี่ยของนักเรียน เท่ากับ 0.208, 0.21 และ 0.38 ตามลำดับคะแนนจุดตัดที่เหมาะสม เท่ากับ 10 , 9 และ 12 คะแนนตามลำดับ

แบบทดสอบโดยวิธีปฏิบัติจริง ในงานแกะสลักผักเป็นกระเช้า ได้ข้อสอบจำนวน 6 ข้อ งานเย็บกระทงเจิม จำนวน 9 ข้อ และงานร้อยมาลัยชีก จำนวน 10 ข้อ มีค่าความยากตั้งแต่ 0.36 - 0.50, 0.29 - 0.39 และ 0.31 - 0.61 ตามลำดับ ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.29 - 0.57, 0.21 - 0.43 และ 0.21 - 0.50 ตามลำดับ ค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ตรวจ เท่ากับ 0.90, 0.95 และ 0.94 ตามลำดับ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.71, 0.87 และ 0.88 ตามลำดับ ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพระหว่างคะแนนแบบทดสอบกับเกรดเฉลี่ยของนักเรียน เท่ากับ 0.85, 0.95 และ 0.82 ตามลำดับ คะแนนจุดตัดที่เหมาะสม เท่ากับ 13, 21 และ 21 คะแนนตามลำดับ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังศึกษาค่าสอดคล้องระหว่างผลการสอบของแบบทดสอบวัดภาคปฏิบัติ โดยวิธีเขียนตอบและวิธีปฏิบัติจริง วิิงานประดิษฐ์ กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ในงานแกะสลักผักเป็นกระเช้า งานเย็บกระทงเจิม และงานร้อยมาลัยชีก มีค่าเท่ากับ 0.59, 0.61 และ 0.75 ตามลำดับ

ปิยมารณีย์ ทวนทอง (2544 : บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบทดสอบวัดภาคปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ของ โรงเรียนประชานิเวศน์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย วิธีการศึกษาได้ทำการทดสอบ 3 ครั้ง การทดสอบครั้งที่ 1 จำนวน 10 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน การทดสอบครั้งที่ 2 จำนวน 10 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเป็นรายข้อ การทดสอบครั้งที่ 3 จำนวน 20 คน หาค่าสถิติพื้นฐานและความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แบบทดสอบวัดภาคปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ จำนวน 17 ข้อ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจเป็นรายข้อ (IOC) ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 ค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน (RAI) เท่ากับ 0.93 ข้อสอบมีค่าความยาก (P) ตั้งแต่ 0.20 ถึง $\bar{P}$ ค่าความยากเฉลี่ย เท่ากับ 0.53 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (D) ตั้งแต่ 0.20 ถึง $\bar{D}$ และค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ย เท่ากับ 0.40 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดภาคปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์เพลงอธิษฐาน และเกณฑ์การให้คะแนนมีคุณภาพตามเกณฑ์ สามารถใช้วัดภาคปฏิบัติได้

อิสราภรณ์ แซ่ตั้ง (2542 : บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบทดสอบภาคปฏิบัติตารางทำงาน ในงานด้านการทำคะแนนนักเรียน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปไมโครซอฟท์เอ็กเซล ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คอมพิวเตอร์

ผลการศึกษา พบว่า แบบทดสอบภาคปฏิบัติตารางทำงานในงานด้าน การทำคะแนนนักเรียนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปไมโครซอฟท์เอ็กเซล จำนวน 17 ข้อ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งค่าความเที่ยงตรงเชิงเหตุผลเป็นรายข้อ ตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 ข้อสอบมีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.47 ถึง 0.79 มีค่าความยากง่ายมาตรฐานตั้งแต่ 9.76 ถึง 13.32 ได้ค่าความยากง่ายมาตรฐานเฉลี่ย เท่ากับ 11.19 และค่าความยากง่ายเฉลี่ย เท่ากับ 0.47 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ซึ่งคำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง มีค่าเท่ากับ 0.97 และค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน 2 ท่าน โดยใช้ประมาณค่าจากสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน มีค่าเท่ากับ 0.98

อาทิตย์ ดันเจริญ (2548:บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานในการเล่นวอลเลย์บอล วิธีดำเนินการสร้างแบบวัดทักษะขั้นพื้นฐานในการเล่นวอลเลย์บอล ใช้วิธีการรวบรวมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านกีฬาวอลเลย์บอล จำนวน 10 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ แล้วจึงรวบรวมความคิดของผู้เชี่ยวชาญมาสร้างเป็นแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนน แล้วจึงนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกีฬาวอลเลย์บอล จำนวน 10 คน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดผล

การศึกษา จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อปฏิบัติกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน แล้วนำแบบวัดที่ได้ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนวัดเสม็ดคำ สำนักงานเขตบางขุนเทียน สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อปฏิบัติ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า แบบวัดทักษะขั้นพื้นฐานในการเล่นวอลเลย์บอล ประกอบด้วยแบบวัดทักษะ 10 ฉบับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อปฏิบัติ ตั้งแต่ 0.77 – 1.00 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน ตั้งแต่ 0.77 – 1.00 ผู้ประเมิน (RAI) เท่ากับ 0.88 – 0.90 แสดงว่า แบบวัดทักษะขั้นพื้นฐานในการเล่นวอลเลย์บอลฉบับนี้ มีคุณภาพตามเกณฑ์ สามารถนำไปใช้ในการวัดทักษะขั้นพื้นฐานในการเล่นกีฬาวอลเลย์บอล

รณชัย บุญลือ (2547:บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบประเมินทักษะพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ใช้วิธีการรวบรวมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีไทย จำนวน 19 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แล้วจึงรวบรวมความคิดของผู้เชี่ยวชาญมาสร้างเป็นแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนน แล้วจึงนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีไทย จำนวน 19 คน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดผลการศึกษา จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อปฏิบัติกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน แล้วนำแบบวัดที่ได้ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นนิสิตสาขาดนตรีไทย ของภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 10 คนและภาควิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 10 คน สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อปฏิบัติ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินและความเชื่อมั่นของแบบประเมิน

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า แบบประเมินทักษะพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ประกอบด้วยข้อปฏิบัติ 14 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อปฏิบัติ ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 44.50 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 9.54 ค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน (RAI) เท่ากับ 0.89 – 0.90 ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน เท่ากับ 0.78 แสดงว่า

แบบประเมินทักษะพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ฉบับนี้ มีคุณภาพตามเกณฑ์ สามารถนำไปใช้ในการประเมินทักษะพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่

การศึกษางานวิจัย การสร้างแบบทดสอบภาคปฏิบัติทำให้ทราบถึงขั้นตอนการสร้าง และการค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน จากการศึกษางานวิจัยส่วนมากแล้วจะใช้ผู้ประเมิน 2 คน ซึ่งให้ค่าความเชื่อมั่นที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

จากการศึกษางานวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบวัดทักษะการปฏิบัติยังสอดคล้องกับการวัดและประเมินการศึกษาตามสภาพจริงให้มีประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ที่จะสามารถทำให้ผู้เรียนแต่ละคนนั้น มีความสามารถที่จะเป็นผลผลิตและทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพให้ดียิ่งขึ้นไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายสำหรับการสร้างเครื่องมือ คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทยที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างน้อย 10 ปี จำนวน 20 คน
2. กลุ่มเป้าหมายสำหรับตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด คือ นักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนวัดมงคลวราราม สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จาก 3 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 10 คน รวมจำนวนนักเรียน 30 คน

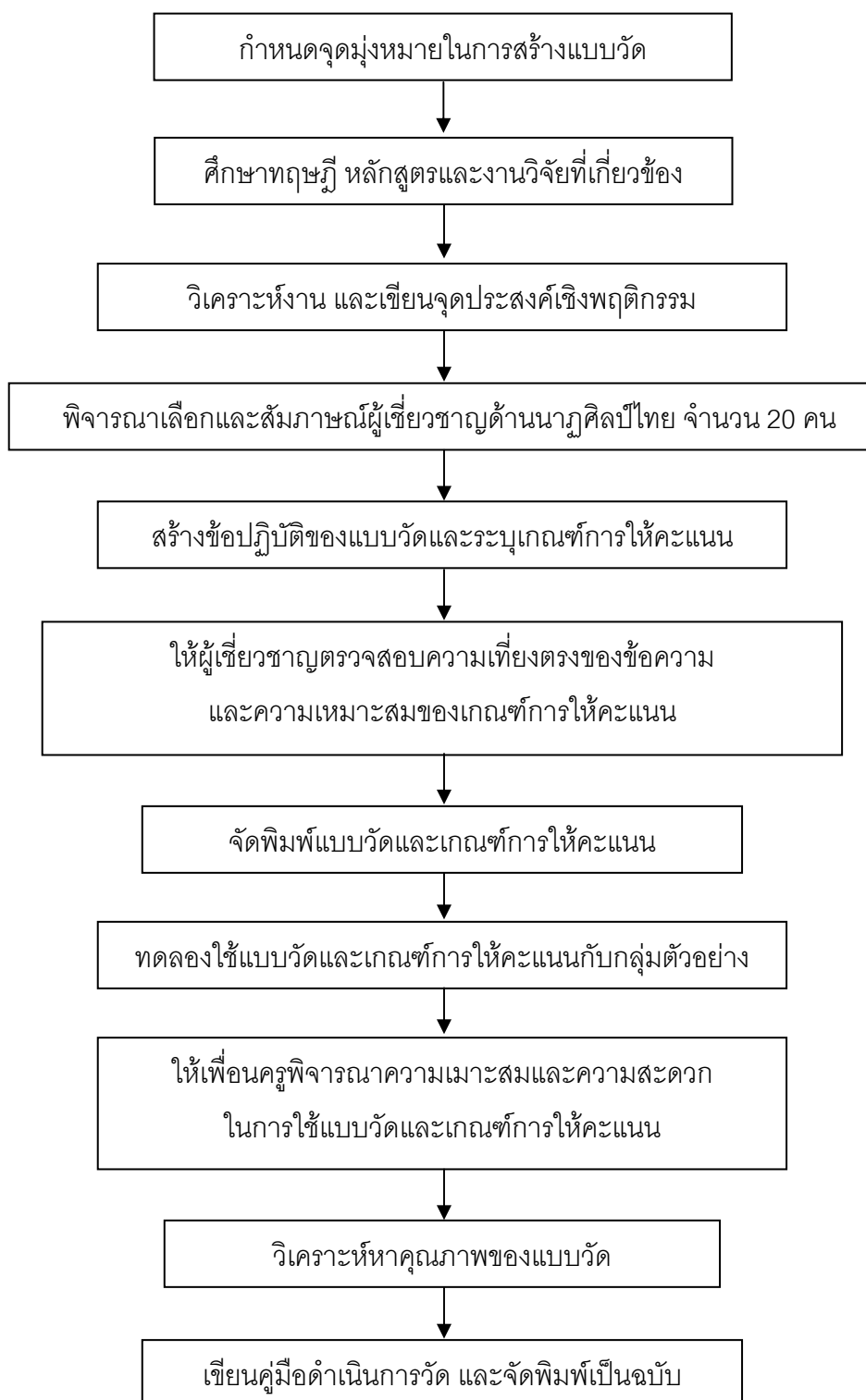
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

- 2.1 แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้การรวบรวมแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คนด้วยวิธีการสัมภาษณ์ เป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ประเมินทักษะการปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยในขั้นเตรียมการปฏิบัติ (Prepaer) ขั้นกระบวนการปฏิบัติ (Process) และขั้นผลการปฏิบัติ (Product)
- 2.2 เกณฑ์การให้คะแนนในการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย เป็นแนวทางที่กำหนดขึ้นเพื่อชี้ระดับพฤติกรรมและคุณภาพกระบวนการของทักษะท่าพื้นฐานการรำไทยในแต่ละขั้น เกณฑ์การให้คะแนนที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้มาจากการรวบรวมแนวคิดและการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย โดยกำหนดระดับคุณภาพของเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 4 ระดับ

3. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบวัด ดังภาพประกอบ 3 ดังนี้

จากภาพประกอบ 3 ลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบวัด

จากภาพประกอบ 3 แสดงลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบวัด มีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติ

เพื่อสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคุณภาพโดยเน้นในด้านในด้านความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่นของผู้ประเมินและความสะดวกเหมาะสม

2. ศึกษาทฤษฎี หลักสูตรและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติ เอกสารทางด้านนาฏศิลป์ไทย ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะพื้นฐานการรำไทย ในขั้นตอนต่างๆ เพื่อนำไปสร้างข้อปฏิบัติในแบบวัด ก่อนที่จะไปรวบรวมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญ โดยวิธีการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างกรอบในการสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย และเกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในสาระวิชาศิลปะ (นาฏศิลป์ไทย)

3. วิเคราะห์งาน และเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 และเอกสารทางนาฏศิลป์ไทยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะพื้นฐานการรำไทย ในขั้นตอนต่างๆ เพื่อวิเคราะห์งาน เลือกลงงาน เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม รวมทั้งคัดเลือกทำำและพิจารณาว่าควรวัดการปฏิบัติทำำได้บ้าง ควรวัดกระบวนการอะไรบ้าง ก่อนที่จะนำผลการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารต่างๆ ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกไว้ ซึ่งผลจากการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวได้ประเด็นสำหรับใช้ในการสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย จำนวนทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการปฏิบัติ (Prepare) ขั้นกระบวนการปฏิบัติ (Process) และขั้นผลการปฏิบัติ (Product) และนำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวที่ได้จากการศึกษาเอกสารและผู้เชี่ยวชาญมาพัฒนาเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม แสดงผลดังตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 ตัวอย่างการวิเคราะห์งานและเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม	ข้อปฏิบัติ	
	ตัวพระ	ตัวนาง
<u>ขั้นเตรียมการปฏิบัติ</u> 1.สามารถยืนในท่าเตรียมพร้อมก่อนการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง 	ยืนเท้าขวาเข้าตึง เท้าซ้ายยืดเท้าแตะออกไปด้านข้าง มือขวาเท้าสะเอวกรีดนิ้วตึง มือซ้ายกรีดทาบตึงที่หน้าขาซ้าย เอียงศีรษะไปทางขวา	ยืนเท้าขวาเข้าตึงผสมเท้าซ้ายเข้าตึง มือขวาจับหงายระดับชายพก มือซ้ายกรีดตึงที่หน้าขาซ้ายเอียงศีรษะไปทางซ้าย
<u>ขั้นกระบวนการปฏิบัติ</u> 2. สามารถปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยได้อย่างถูกต้อง 	นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้(นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้ขึ้นกรีดตึง นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วกรีดตึงออกเป็นรูปพัด หายมือขึ้น หักข้อมือเข้าหาลำตัว	ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับตัวพระ
<u>ขั้นผลการปฏิบัติ</u> สามารถปฏิบัติท่ารำได้อย่างอ่อนช้อยสวยงาม	- ปฏิบัติมือเกร็งปลายนิ้วกรีดตึง - เปิดปลายนิ้วเท่ากันเข้าและย่อขาอย่างเต็มที่ - เอียงศีรษะอ่อนช้อยไม่หักคอ	- ปฏิบัติมือเกร็งปลายนิ้วกรีดนิ้วตึง - เปิดปลายนิ้วเท่าไม่กันเข้าและย่อขาอย่างเต็มที่ - เอียงศีรษะอ่อนช้อยไม่หักคอ

4. พิจารณาเลือกและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คน

ผู้วิจัยพิจารณาเลือกและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสำหรับสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งผู้วิจัยใช้หลักในการพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ คือ ศึกษาจากเอกสารประวัติของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย

โดยเฉพาะ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างน้อย 10 ปี จำนวน 20 คน ซึ่งผู้วิจัย ได้ติดต่อผู้เชี่ยวชาญด้วยวาจาเป็นการภายในและทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

4.1 นายไพฑูรย์ เข้มแข็ง	ครู อันดับ คศ. 3
4.2 นายวีระชัย มีบ่อทรัพย์	ครู อันดับ คศ. 3
4.3 นางนฤมล สมุทรโคจร	ครู อันดับ คศ. 3
4.4 นางนันทา น้อยนิตย์	ครู อันดับ คศ. 3
4.5 นางศรีจันทรา ทิพโกมุท	ครู อันดับ คศ. 3
4.6 นางสาวพรทิพย์ ด้านสมบุญ	ครู อันดับ คศ. 3
4.7 นางสาวอัจฉรา สุภาไชยกิจ	ครู อันดับ คศ. 3
4.8 นางนฤมล ชันสัมฤทธิ์	ครู อันดับ คศ. 3
4.9 นางสาววราภรณ์ รุจิเพชร	ครู อันดับ คศ. 2
4.10 นางวัชณี เมษะมาน	ครู อันดับ คศ. 2
4.11 นางวัฒนา วัฒนอุดมกิจ	ครู อันดับ คศ. 2
4.12 นางสาวพิกุล วัดกะแย้ม	ครู อันดับ คศ. 2
4.13 นายสัจจะ ภูแผ้วสุทธิ	ครู อันดับ คศ. 2
4.14 นายรักษาทิ ตุงคะบุรณะ	ครู อันดับ คศ. 2
4.15 นายสุรัตน์ จงดา	ครู อันดับ คศ. 2
4.16 นางพิมพ์ทอง วัจนะพุกกะ	ครู อันดับ คศ. 2
4.17 นางสุกัญญา ตั้งวงษ์พิมุข	ครู อันดับ คศ. 2
4.18 นางอัญชลี บุญจงรักษ์	ครู อันดับ คศ. 2
4.19 นางวรารักษ์ พุกษะศรี	ครู อันดับ คศ. 2
4.20 นางสมพิศ สุขวิวัฒน์	ครู อันดับ คศ. 2

จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อพิจารณาแบบวัดเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและข้อปฏิบัติให้มีความเหมาะสม มีความสัมพันธ์ และสอดคล้องกัน

5. สร้างแบบวัด และระบุเกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์งานจากโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ได้ นำมาสร้างเป็นข้อปฏิบัติ ระบุเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดแต่ละข้อ

พร้อมทั้งบันทึกภาพนิ่งทำรำในเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ โดยได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอนนักศึกษา หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนน แล้วนำมาปรับปรุงและสร้างเป็นแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยอีกครั้งหนึ่งตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อความ และความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยนำแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คน (รายชื่อปรากฏอยู่ในข้อ 4) และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลการศึกษา ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา หรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทำงานทางด้านวัดผลการศึกษาอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 คน ประกอบด้วย

3.7.1 นายอุดมศักดิ์ นาดี นักวิชาการศึกษา 8 ว หัวหน้ากลุ่มงานประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

3.7.2 นางสาวกนกวรรณ วิวัฒน์ธนศิษฐ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดขุนจันทร์ สำนักงานเขตบางคอแหลม สังกัดกรุงเทพมหานคร

เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจของข้อปฏิบัติกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และเกณฑ์การให้คะแนน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สร้างขึ้นว่า ข้อปฏิบัติแต่ละข้อวัดได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่ และเกณฑ์การให้คะแนนมีความสอดคล้องกับข้อปฏิบัติหรือไม่ คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Congruence) โดยใช้วิธีของโรบินสัน และแฮมเบิลตัน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2543) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน (IOC) เท่ากับ 0.81 – 1.00 ดังตัวอย่างจากแบบวัดค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตัวอย่างแบบวัดค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อปฏิบัติ

คำชี้แจง

1.ให้ท่านพิจารณาว่าข้อปฏิบัติที่สร้างขึ้นสามารถวัดตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังข้อปฏิบัติแต่ละข้อ

2. ให้ท่านพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

+1 คือ แน่ใจว่าข้อปฏิบัตินั้นสามารถวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้นได้จริง

0 คือ ไม่แน่ใจว่าข้อปฏิบัตินั้นสามารถวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้นได้จริง

-1 คือ แน่ใจว่าข้อปฏิบัตินั้นสามารถวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้นได้จริง

ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แบบวัดค่าดัชนีความสอดคล้องของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อปฏิบัติ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ข้อปฏิบัติ	เกณฑ์การพิจารณา		
		+1	0	-1
<u>ขั้นเตรียมการปฏิบัติ</u> 0. สามารถยืนในท่าเตรียมพร้อมก่อนการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	<u>ขั้นเตรียมการบรรเลง</u> 0. การยืนในท่าเตรียมพร้อมปฏิบัติ			
<u>ขั้นกระบวนการปฏิบัติ</u> 0.สามารถปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยได้อย่างถูกต้อง	<u>ขั้นกระบวนการปฏิบัติ</u> 0.จับหาง			
<u>ขั้นผลการปฏิบัติ</u> 0. สามารถปฏิบัติท่ารำได้อย่างอ่อนช้อยสวยงาม	<u>ขั้นผลการปฏิบัติ</u> 0. ปฏิบัติท่ารำได้อย่างอ่อนช้อยสวยงาม			

ตัวอย่างแบบวัดค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน

คำชี้แจง

1. ให้ท่านพิจารณาว่า เกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดขึ้นนี้ สามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการให้คะแนนในข้อปฏิบัตินี้ได้หรือไม่ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ

2. ให้ท่านพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

+1 เมื่อ แน่ใจว่าเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดขึ้นนั้นสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการให้คะแนนในข้อปฏิบัตินี้ได้จริง

0 เมื่อ ไม่แน่ใจว่าเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดขึ้นนั้นสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการให้คะแนนในข้อปฏิบัตินี้ได้จริง

-1 เมื่อ แน่ใจว่าเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดขึ้นนั้นสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการให้คะแนนในข้อปฏิบัตินี้ได้จริง

ดังแสดงในตาราง 3

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา		
		+1	0	-1
	จิบคว่ำ 4 คะแนน เมื่อ - นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ (นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้กรีดตึง นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วกรีดตึงออกเป็นรูปพัด คว่ำมือลง หักข้อมือเข้าหาลำตัวได้ถูกต้อง			
	3 คะแนน เมื่อ - นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ (นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้กรีดตึง เล็กน้อย คว่ำมือลง หักข้อมือเข้าหาลำตัว			
	2 คะแนน เมื่อ - นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดที่ข้อใดข้อหนึ่งของนิ้วชี้ ปลายนิ้วชี้กรีดตึงเล็กน้อย คว่ำมือลงไม่หักข้อมือเข้าหา ลำตัว			
	1 คะแนน เมื่อ - นำนิ้วหัวแม่มือมาจรดที่ข้อใดข้อหนึ่งของนิ้วชี้ ปลายนิ้วชี้ไม่กรีดตึง ตะแคงมือ และไม่หักข้อมือเข้าหา ลำตัว			
	ฯลฯ			

7. จัดพิมพ์แบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนน

เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่า แบบวัดมีความครอบคลุมของเนื้อหาและสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เกณฑ์การให้คะแนนมีความเหมาะสม มีความเป็นปรนัยของเกณฑ์การให้คะแนน ผู้วิจัยจึงจัดพิมพ์แบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย จำนวน 1 ฉบับ เพื่อนำไปทดลองใช้ประกอบการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย

8. ทดลองใช้แบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ไปใช้ทดลองเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินและหาคุณภาพของแบบวัด โดยนำแบบวัดที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนวัดมงคลวราราม สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร โดยใช้ผู้ประเมินจำนวน 2 คน ประกอบด้วย

8.1 นางสาววรรณิ ไชยมโน ครูอันดับ คศ. 1 โรงเรียนวัดมงคลวราราม
สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

8.2 นางน้ำผึ้ง ชังชั่ว ครูอันดับ คศ. 2 โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก
สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

9. ให้เพื่อนครูพิจารณาความเหมาะสมและความสะดวกของแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนน

หลังจากทดลองใช้แบบวัดกับกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนไปให้เพื่อนครูพิจารณาถึงความเหมาะสมและความสะดวกในการใช้แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ซึ่งเป็นครูผู้สอนนาฏศิลป์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร จำนวน 11 คน ประกอบด้วย

- 9.1 โรงเรียนวัดไทร
- 9.2 โรงเรียนวัดนาคนิมิตร
- 9.3 โรงเรียนวัดโพธิ์แก้ว
- 9.4 โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง
- 9.5 โรงเรียนวัดยายร่ม
- 9.6 โรงเรียนวัดบางประทุนนอก
- 9.7 โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก
- 9.8 โรงเรียนวัดศาลาครืน

9.9 โรงเรียนวัดนางนอง

9.10 โรงเรียนวัดสี่สุก

9.11 โรงเรียนวัดมงคลวราราม

10. วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัด

หลังจากทำการทดลองใช้แบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนเสร็จสิ้น แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ผู้วิจัยวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัด ดังนี้

10.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

10.2 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (RAI)

10.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy})

10.4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (α)

10.5 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (r_{tt})

11. เขียนคู่มือดำเนินการวัดและจัดพิมพ์เป็นฉบับ

ผู้วิจัยเขียนคู่มือดำเนินการวัด เพื่อให้ผู้วัดได้ใช้เป็นคู่มือประกอบการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย และจัดพิมพ์แบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย จำนวน 1 ฉบับ

4. ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย เป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ดังแสดงในตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 ตัวอย่างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยเบื้องต้น

ข้อปฏิบัติ	ชื่อ.....นามสกุล.....			
	ผลการปฏิบัติ			
	4 ดีมาก	3 ดี	2 พอใช้	1 ปรับปรุง
<u>ขั้นเตรียมการปฏิบัติ</u>				
1. ยืนในท่าเตรียมพร้อมก่อนการปฏิบัติ				
<u>ขั้นกระบวนการปฏิบัติ</u>				
2.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าจีบหางาย				
3.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าจีบคว่ำ				
4.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าจีบหลัง				
5.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าตั้งวงบน				
6.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าตั้งวงกลาง				
7.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าตั้งวงล่าง				
8.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่ารวมเท้า				
9.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าผสมเท้า				
10.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าประเท้าแล้วยกเท้า				
11.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าก้าวหน้า				
12.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าก้าวข้าง				
ฯลฯ				
<u>ขั้นผลการปฏิบัติ</u>				
27.ปฏิบัติท่ารำได้อย่างอ่อนช้อยสวยงาม				
28.ปฏิบัติท่ารำได้อย่างคล่องแคล่ว				
คะแนนรวม				

5.วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 วิธี คือ

5.1วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสารทางนาฏศิลป์ไทยและหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานมาวิเคราะห์เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและจากการรวบรวมแนวคิดจาก ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คน เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบวัดและพัฒนาเกณฑ์การให้ คะแนน และตรวจสอบการสร้างและพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนน สำหรับใช้ในการวัดทักษะพื้นฐาน การรำไทย ซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

5.1.1 ผู้วิจัยพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญสำหรับการสร้างแบบวัด โดยใช้วิธีการเลือกแบบ เจาจะจง ซึ่งผู้วิจัยใช้หลักในการพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้วิจัยได้สอบถามจากผู้เชี่ยวชาญที่มี ความรู้ความสามารถในด้านนาฏศิลป์ไทย และผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นๆหลังจากนั้น โดยผู้วิจัยได้จากเอกสารศึกษาประวัติและประสบการณ์ในการทำงานของแต่ละท่าน เพื่อที่จะได้เลือก ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไทย

5.1.2 ติดต่อขอเชิญผู้เชี่ยวชาญเป็นการภายในด้วยวาจา

5.1.3 นำหนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒ ไปเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญที่ติดต่อขอเชิญไว้เป็นการภายใน เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

5.1.4 ชี้แจงให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้ทราบความมุ่งหมายของการสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐาน การรำไทย

5.1.5 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย ครั้งที่ 1 เพื่อนำผลการสัมภาษณ์ มาพิจารณาสร้างข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนน

5.1.6 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย ครั้งที่ 2 เพื่อนำแบบวัดที่สร้างจาก การรวบรวมแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย ครั้งที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยข้อปฏิบัติและเกณฑ์ การให้คะแนน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย ตรวจสอบความถูกต้องของข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้ คะแนนอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงนำมาสร้างเป็นแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยอีกครั้งตามคำแนะนำของ ผู้เชี่ยวชาญ

5.1.7 นำแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คนและด้านการวัดผลการศึกษา จำนวน 2 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ ความเป็นปรนัย ของข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนน

5.18 ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยและเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อนำไป ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยคัดเลือกไว้

5.1.9 นำแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนไปให้อาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอน นาฏศิลป์ไทย จำนวน 11 คน ทดลองใช้แบบวัดและเกณฑ์ การให้คะแนนเพื่อพิจารณาความเหมาะสม และ ความสะดวกของการให้คะแนน

5.2 วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน จำนวน 30 คน ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

5.2.1 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับทดลองใช้ แบบวัด เพื่อกำหนดวัน เวลา และ สถานที่ที่ทำการวัด

5.2.2 ชี้แจงอาจารย์ที่จะเป็นผู้ประเมิน จำนวน 3 คน ทราบวัตถุประสงค์ของการวัด และวิธีดำเนินการวัดตลอดจนเกณฑ์การให้คะแนน

5.2.3 นำแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ไปทดลองใช้ กับนักเรียนโรงเรียนวัดมงคลวาราม จำนวน 30 คน วัดเป็นรายบุคคล โดยชี้แจงให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการวัดก่อนที่จะดำเนินการวัด และขอความร่วมมือในการวัด เพื่อให้ได้ผลตรงตามความเป็นจริง ซึ่งในช่วงเวลาของการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ผู้วิจัยจัดเตรียมอุปกรณ์พร้อมเครื่องถ่ายวิดีโอ (VDO) ไว้ เพื่อบันทึกภาพการปฏิบัติ ในระหว่างการปฏิบัติของนักเรียน และนำภาพมาใช้ในการปรับปรุงเกณฑ์การให้คะแนนให้มีความชัดเจนขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้ประเมินสามารถให้คะแนนได้สอดคล้องกันยิ่งขึ้น

5.2.4 นำผลคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้แบบวัดมาวิเคราะห์ เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยเบื้องต้น คือ ค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมินและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1 สถิติที่ใช้ในการหาค่าสถิติพื้นฐาน

สถิติเบื้องต้นได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งคำนวณจากสูตร ดังนี้ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2521 : 89)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1

$\sum R$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาความสอดคล้องของผู้ประเมินโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation : r_{xy}) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 85)

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนของผู้ประเมินคนที่ 1 กับ คะแนนของผู้ประเมินคนที่ 2
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณของคะแนนของผู้ประเมินคนที่ 1 กับ คะแนนของผู้ประเมินคนที่ 2
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนของผู้ประเมินคนที่ 1
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนของผู้ประเมินคนที่ 2
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนของผู้ประเมินคนที่ 1 ยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนของผู้ประเมินคนที่ 2 ยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนผู้เข้าสอบ

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน คำนวณโดยใช้สูตรการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน 2 คน RAI (Rater Agreement Indexes) ของเบอริ - สต็อก และคนอื่นๆ (Burry, Stock and- Clissom. 1996 : 251)

$$RAI = 1 - \frac{\left| \sum_{k=1}^K R_{1k} - R_{2k} \right|}{K(I-1)}$$

เมื่อ	RAI	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน 2 คน
	K	แทน	จำนวนข้อปฏิบัติหรือพฤติกรรมของแบบวัด
	I	แทน	ระดับคะแนน

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด โดยใช้สูตรหาความเชื่อมั่นในรูปสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ.2539: 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อในแบบวัด
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบประเมินทั้งฉบับ

2.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยวิธีของฮอยท์ (Hoyt's ANOVA Procedure) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ.2539: 200)

$$r_{tt} = 1 - \frac{MS_E}{MS_p}$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	MS_E	แทน	คะแนนความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน (Error)
	MS_p	แทน	คะแนนความแปรปรวนระหว่างคน (Between people)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อต่างๆที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนที่ใช้ในการสอบ
IOC_1	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
IOC_2	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน
k	แทน	จำนวนของข้อปฏิบัติของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย
K	แทน	คะแนนเต็มของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย
r_{tt}	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
RAI	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน 2 คน
r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผู้ประเมิน 2 คน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย และการพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนนการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย

ตอนที่ 2 คุณภาพของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเพื่อนครูต่อแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย และการพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนนการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ได้วิเคราะห์จากผู้สร้าง 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้วิจัย โดยทำการวิเคราะห์งานเพื่อนำไปสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย และการพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนนการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติ

เอกสารทางด้านนาฏศิลป์ไทย ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะพื้นฐานการรำไทย ในขั้นตอนต่างๆ เพื่อนำไปสร้างข้อปฏิบัติในแบบวัด ก่อนที่จะไปรวบรวมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญ โดยวิธีการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างกรอบในการสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย และเกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในสาระวิชาศิลปะ (นาฏศิลป์ไทย)

1.2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 และเอกสารทางนาฏศิลป์ไทยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะพื้นฐานการรำไทย ในขั้นตอนต่างๆ เพื่อวิเคราะห์งานเลือกงาน เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม รวมทั้งคัดเลือกท่ารำและพิจารณาว่าควรวัดการปฏิบัติท่ารำใดบ้าง ควรวัดกระบวนการอะไรบ้าง ก่อนที่จะนำผลการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารต่างๆ ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกไว้ ซึ่งผลจากการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวได้ประเด็นสำหรับใช้ในการสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย จำนวนทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการปฏิบัติ (Prepare) ขั้นกระบวนการปฏิบัติ (Process) และขั้นผลการปฏิบัติ (Product)

2. ผู้เชี่ยวชาญ โดยหลังจากที่ผู้วิจัยวิเคราะห์งานสำหรับการกำหนดขั้นตอนการประเมินจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลการศึกษา 2 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ ความเป็นปรนัยของข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนน ซึ่งผลการดำเนินการและวิเคราะห์ มีดังนี้

2.1 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คน โดยรวบรวมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญ นำมาสร้างแบบวัด ,เกณฑ์ให้คะแนน และตรวจความถูกต้องของข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.2 ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลการศึกษา จำนวน 2 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเป็นปรนัยของข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้วิธีของโรบินสันและแฮมเบิลตัน ผลของการตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเป็นปรนัยของข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนน ผลปรากฏว่า มีช่วงพิสัยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อปฏิบัติกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC₁) ระหว่าง 0.77 - 1.00 ช่วงพิสัยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน (IOC₂) ระหว่าง 0.81- 1.00 (รายละเอียด ดังแสดงในภาคผนวก จ)

ตอนที่ 2 หาคุณภาพของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย

ผู้วิจัยได้นำข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนวัดมงคลวราราม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบวัด และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน 3 คน ผู้วิจัยหาคุณภาพของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐาน

ผู้ประเมินจำนวน 3 คน ทำการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย กับนักเรียนโรงเรียนวัดมงคลวราราม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน หลังทำการทดลองเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยค่าสถิติพื้นฐาน (ค่าเฉลี่ย, ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าเฉลี่ย) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐาน (คะแนนเฉลี่ย , ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความคลาดเคลื่อน

มาตรฐานของค่าเฉลี่ย) จากการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

$N=30$

แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย	จำนวน ข้อ	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S	S_x
1. ขั้นตอนเตรียมการปฏิบัติ	27	108	92.28	18.13	3.30
2. ขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติ					
3. ขั้นตอนผลการปฏิบัติ					

จากตาราง 5 แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ เตรียมการปฏิบัติ (Prepare) กระบวนการปฏิบัติ (Process) และผลการปฏิบัติ (Product)นำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผลปรากฏว่า ข้อปฏิบัติจำนวน 27 ข้อ มีคะแนนเต็ม เท่ากับ 108 คะแนน ผลปรากฏว่า มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 92.28 คะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 15.13 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.30

ขั้นตอนที่ 2 ค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน 3 คน

ผู้วิจัยนำผลการวัดจากผู้ประเมิน 3 คน ที่ได้จากการวัดภาคปฏิบัตินักเรียนคนเดียวกันมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน โดยใช้สูตรสูตร RAI (Rater Agreement Indexes) ของเบอร์รี – สติ๊ก และคนอื่น ๆ (Burry, Stock and Clissom. 1996 : 251) และสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation:) :ซึ่งเมื่อได้ค่า

ความเชื่อมั่นแล้วเปลี่ยนค่าความเชื่อมั่นของสูตรสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเป็น Fisher 'Z โดยใช้ตาราง Fisher 'Z แล้วหา Fisher 'Z เฉลี่ย แล้วเปลี่ยนเป็นค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด โดยใช้ตาราง Fisher 'Z

ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (RAI) ค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน (r_{xy}) จากการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

N=30

ผู้ประเมิน		ค่าความสอดคล้องของผู้ประเมิน	
		RAI	r_{xy}
2 คน	ระหว่างผู้ประเมินคนที่ 1 กับ 2	0.85	0.85
	ระหว่างผู้ประเมินคนที่ 1 กับ 3	0.92	0.96
	ระหว่างผู้ประเมินคนที่ 2 กับ 3	0.87	0.89
3 คน	ระหว่างผู้ประเมินคนที่ 1 , 2 และ 3	0.89	เฉลี่ย (r_{xy})=0.91

เมื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยทั้งฉบับ จากผลการให้คะแนนของผู้ประเมิน 3 คน ได้ค่าความสอดคล้องของผู้ประเมิน (RAI) 3 คน เท่ากับ 0.89 และค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน (r_{xy}) เฉลี่ย เท่ากับ 0.91 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (α) เท่ากับ 0.91 และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (r_{tt}) เท่ากับ 0.92

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเพื่อนครูต่อแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย

หลังจากที่ผู้วิจัยนำแบบวัดไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างและวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดแล้ว ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนทักษะพื้นฐานการรำไทยกับเพื่อนครูที่มีประสบการณ์การสอนนาฏศิลป์อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 11 คน โดยมีข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ ผลปรากฏว่า แบบวัดมีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 89.89 และไม่มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 10.10 โดยมีข้อเสนอแนะจากเพื่อนครูบางคน คือ จำนวนท่ารำมีมากเกินไป ถ้าจำนวนนักเรียนมากจะสิ้นเปลืองเวลา และสามารถนำแบบวัดไปปรับใช้ได้ในทุกระดับชั้นตามการจัดการเรียนการสอน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1. ความมุ่งหมายในการวิจัย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการวิจัย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคุณภาพโดยเน้นในด้านในด้านความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน และความสอดคล้องเหมาะสม โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนวัดมงคลวราราม สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จาก 3 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 10 คน รวมจำนวนนักเรียน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ

1. แบบวัดทักษะการปฏิบัติพื้นฐานการรำไทย เป็นแบบวัดที่ได้จากการพิจารณาพฤติกรรมการปฏิบัติของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อใช้วัดทักษะการปฏิบัติพื้นฐานการรำไทย สร้างโดยใช้การรวบรวมแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คนด้วยวิธีการสัมภาษณ์ เป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ วัดทักษะการปฏิบัติพื้นฐานการรำไทย โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.93

2. เกณฑ์การให้คะแนนในการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย เป็นแนวทางที่กำหนดขึ้นเพื่อชี้ระดับพฤติกรรมและคุณภาพกระบวนการของทักษะท่าพื้นฐานการรำไทยในแต่ละขั้น เกณฑ์การให้คะแนนที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาจากการรวบรวมแนวคิดและการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย โดยกำหนดระดับคุณภาพของเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 4 ระดับ

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 วิธี คือ

1. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสารทางนาฏศิลป์ไทยและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาวิเคราะห์เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและจากการรวบรวมแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คน เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบวัดและพัฒนา

เกณฑ์การให้คะแนน และตรวจสอบการสร้างและพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนน สำหรับใช้ในการ วัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.1 ผู้วิจัยพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญสำหรับการสร้างแบบวัด โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งผู้วิจัยใช้หลักในการพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้วิจัยได้สอบถามจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในด้านนาฏศิลป์ไทย และผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นๆ หลังจากนั้น โดยผู้วิจัยได้จากเอกสารศึกษาประวัติและประสบการณ์ในการทำงานของแต่ละท่าน เพื่อที่จะได้เลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไทย

1.2 ติดต่อขอเชิญผู้เชี่ยวชาญเป็นการภายในด้วยวาจา

1.3 นำหนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญที่ติดต่อขอเชิญไว้เป็นการภายใน เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

1.4 ชี้แจงให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้ทราบความมุ่งหมายของการสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย

1.5 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย ครั้งที่ 1 ในระหว่างต้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ถึงต้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 เพื่อนำผลการสัมภาษณ์มาพิจารณาสร้างข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนน

1.6 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย ครั้งที่ 2 ในระหว่างต้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 ถึง ปลายเดือนธันวาคม 2550 เพื่อนำแบบวัดที่สร้างจากการรวบรวมแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย ครั้งที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย ตรวจสอบความถูกต้องของข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนนอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงนำมาสร้างเป็นแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยอีกครั้งตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.8 นำแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คน และด้านการวัดผลการศึกษา จำนวน 2 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ ความเป็นปรนัยของข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนน

1.9 ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยและเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยคัดเลือกไว้

1.10 นำแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนไปให้อาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนนาฏศิลป์ไทย จำนวน 11 คน ทดลองใช้แบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและสะดวกของการให้คะแนน

2. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน จำนวน 30 คน ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับทดลองใช้แบบวัด เพื่อกำหนดวัน เวลา และสถานที่ทำการวัด โดยดำเนินการในช่วงระยะเวลาต้นมกราคม 2551 ถึงกลางเดือนมกราคม 2551

2.2 ชี้แจงอาจารย์ที่จะเป็นผู้ประเมิน จำนวน 3 คน ทราบวัตถุประสงค์ของการวัด และวิธีดำเนินการวัดตลอดจนเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อให้ผู้ประเมินมีความเข้าใจตรงกัน

2.3 นำแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ไปทดลองใช้ กับนักเรียนโรงเรียนวัดมงคลวราราม จำนวน 30 คน ระหว่างวันที่ 5 -15 มกราคม 2551 โดยวัดเป็นรายบุคคล โดยชี้แจงให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการวัดก่อนที่จะดำเนินการวัด และขอความร่วมมือในการวัดเพื่อให้ได้ผลตรงตามความเป็นจริง ซึ่งในช่วงเวลาของการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ผู้วิจัยจัดเตรียมอุปกรณ์พร้อมเครื่องถ่ายวิดีโอ (VDO) ไว้ เพื่อบันทึกภาพการปฏิบัติ ในระหว่างการปฏิบัติของนักเรียน และนำภาพมาใช้ในการปรับปรุงเกณฑ์การให้คะแนนให้มีความชัดเจนขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้ประเมินสามารถให้คะแนนได้สอดคล้องกันยิ่งขึ้น

2.4 นำผลคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้แบบวัดมาวิเคราะห์ เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยเบื้องต้น คือ ค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมินและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

การสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย

1. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์งานเพื่อนำไปสร้างข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ได้ผลดังนี้

1.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจระหว่างข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน ว่าข้อปฏิบัติแต่ละข้อวัดได้ตรงตามเกณฑ์การให้คะแนนหรือไม่ คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Congruence) โดยใช้วิธีของโรบินสัน และแฮมเบลตัน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2543) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน (IOC) เท่ากับ 0.81 – 1.00 แสดงว่าข้อปฏิบัติในแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย มีความสอดคล้องกับเกณฑ์การให้คะแนนทุกข้อ

ตอนที่ 2 หาคุณภาพของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย

ผู้วิจัยได้นำข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนวัดมงคลวราราม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบวัด ดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐาน

ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัด มีค่าเท่ากับ 92.28

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัด มีค่าเท่ากับ 18.13

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าเฉลี่ย มีค่าเท่ากับ 3.30

ขั้นตอนที่ 2 ค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน 3 คน

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน โดยใช้สูตร RAI ได้ค่าความสอดคล้องของผู้ประเมิน (RAI) 3 คน เท่ากับ 0.89 และค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน (r_{xy}) เฉลี่ย เท่ากับ 0.91 จากที่ผู้วิจัยใช้สูตรทั้ง 2 สูตรมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดนั้นมีความสอดคล้องกัน

ขั้นตอนที่ 3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดภาคปฏิบัติ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ 0.91 และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (r_{tt}) เท่ากับ 0.92 จากที่ผู้วิจัยใช้สูตรทั้ง 2 สูตรมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดภาคปฏิบัตินั้น ปรากฏว่าแบบวัดมีความเชื่อมั่นและมีความสอดคล้องกัน

ตอนที่ 3 หาคุณภาพของความเหมาะสมและสะดวกต่อการนำแบบวัดไปใช้

หาคุณภาพของแบบสอบถามเพื่อแสดงความคิดเห็นในเรื่องความเหมาะสมต่อการนำแบบวัดไปใช้ ผลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมและสะดวกในการใช้ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 89.89

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบวัดทักษะการปฏิบัติพื้นฐานการรำไทย ที่มีคุณภาพ ซึ่งอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยในครั้งนี้ สามารถวัดได้ครอบคลุมเนื้อหาและประเมินผลการเรียนในวิชานาฏศิลป์ไทยในเนื้อหาการปฏิบัติทักษะพื้นฐานการรำไทย เพราะผู้วิจัยได้ศึกษาโครงสร้างจากหลักสูตร ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ไทยและการฝึกทักษะพื้นฐานการรำไทย ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาเฉพาะวิธีการปฏิบัติเท่านั้น แต่ได้ศึกษาเอกสารที่ครอบคลุมเนื้อหาของทักษะพื้นฐานการรำไทยทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เพราะการที่ได้ศึกษานาฏศิลป์ไทยอย่างละเอียดนั้นจำทำให้เข้าใจถึงแก่นแท้ของนาฏศิลป์ไทย แต่จะเน้นที่การปฏิบัติมากที่สุด แล้วผู้วิจัยยังได้รวบรวมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญทางนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คน แล้วนำมาพิจารณาสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย พร้อมทั้งเกณฑ์การประเมินในแต่ละขั้นของการประเมิน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวข้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อปฏิบัติต่างๆ ที่จะ

ให้ผู้เรียนปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ขั้นเตรียมการปฏิบัติ ขั้นกระบวนการปฏิบัติ จนถึงขั้นผลการปฏิบัติ และสร้างเกณฑ์การให้คะแนนที่ใช้ในการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทยและผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลการศึกษาดูตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจว่า รายละเอียดต่างๆที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องเพียงใด ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเป็นรายข้อ จากผลการตรวจสอบความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อปฏิบัติกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ระหว่าง 0.77 - 1.00 และได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน มีค่า ระหว่าง 0.81- 1.00 แสดงว่าแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยฉบับนี้ มีความเที่ยงตรงเชิงพินิจที่เชื่อถือได้เพราะมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่า 0.50 แสดงว่าข้อปฏิบัติสามารถวัดได้หรือเป็นตัวแทนของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อนั้นๆได้ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2527 : 68-69) และผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การผู้วิจัยที่สร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยและเกณฑ์การให้คะแนน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์รวบรวมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คน ทำให้ได้แบบประเมินและเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับใช้ในการวัดและเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับใช้ในการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ที่มีความเที่ยงตรงและสามารถนำไปช่วยครูผู้สอนในการวัดและประเมินผลทักษะพื้นฐานการรำไทยได้อย่างดียิ่งขึ้น

2. จากการทดลองใช้แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย เพื่อหาดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน (RAI) โดยนำแบบประเมินที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดมงคลวราราม จำนวน 30 คน ข้อปฏิบัติจำนวน 27 ข้อ ผลการให้คะแนนของผู้ประเมิน 3 คน ได้ค่าความสอดคล้องของผู้ประเมิน (RAI) 3 คน เท่ากับ 0.89 และค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน (r_{xy}) เฉลี่ย เท่ากับ 0.91 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมินอยู่ในระดับสูงพอสมควร สาเหตุที่ผลการให้คะแนนของผู้ประเมิน 3 คนมีค่าอยู่ในระดับสูงพอสมควรนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า แบบประเมินที่สร้างขึ้นจากการรวบรวมความคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คน เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้ประเมินทั้ง 3 คนให้คะแนนสอดคล้องกัน เพราะผู้ประเมินได้ศึกษาข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับคุณภาพที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จึงทำให้ผู้ประเมินทำความเข้าใจข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนนได้ดี จึงนับว่าแบบวัดฉบับนี้ เป็นแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน ที่อยู่ในระดับสูงพอสมควรและน่าเชื่อถือได้

3. จากการทดลองใช้แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน โดยนำแบบวัดที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดมงคลวราราม จำนวน 30 คน การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ซึ่งประกอบด้วยข้อปฏิบัติจำนวน 27 ข้อ มีคะแนนเต็ม 108 คะแนน ผลปรากฏว่า มี

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 92.28 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 18.13 คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างนี้ถือว่าเป็นคะแนนความสามารถที่แท้จริงจากการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ครั้งนี้สำหรับค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ซึ่งคำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) มีค่าเท่ากับ 0.91 และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (r_{tt}) เท่ากับ 0.92 แสดงว่า แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยฉบับนี้ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินค่อนข้างสูงพอสมควร ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะมาภรณ์ ทวนทอง (2544 : บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบทดสอบภาคปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.93 และงานวิจัยของ รณชัย บุญลือ (2547: บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบประเมินทักษะพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบประเมินทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ มีจำนวน 14 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าเท่ากับ 0.781

4. จากการแสดงความคิดเห็นของเพื่อนครูต่อแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย จำนวน 11 คน โดยมีข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ ผลปรากฏว่า แบบวัดมีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 89.89 โดยมีข้อเสนอแนะจากเพื่อนครูบางคน คือ จำนวนท่ารำมีมากเกินไป ถ้าจำนวนนักเรียนมากจะสิ้นเปลืองเวลา และสามารถนำแบบวัดไปปรับใช้ได้ในทุกระดับชั้นตามการจัดการเรียนการสอน

จากการที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้วนั้น ถือได้ว่าแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการรวบรวมความคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย และการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมินจำนวน 3 คน จึงให้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน 3 คน มีค่าสูงพอสมควร เพราะว่าการสร้างข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนน มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่วิเคราะห์จากโครงสร้างหลักสูตร และจากการรวบรวมแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย มีความชัดเจน และมีความเป็นปรนัยสูง และจากการแสดงความคิดเห็นของเพื่อนครูต่อความเหมาะสมและความสะดวกของแบบวัด ทำให้มีความแน่ใจมากยิ่งขึ้นว่าแบบวัดฉบับนี้สามารถนำไปใช้ในการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้แนวความคิดที่จะเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการให้คะแนนการประเมินในแต่ละข้อปฏิบัตินั้น มีคะแนนหลายระดับ ผู้ที่นำแบบประเมินไปใช้ควรมีการศึกษาคู่มือการประเมินและเกณฑ์การให้คะแนนของแต่ละข้อปฏิบัติอย่างละเอียดเสียก่อน เพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือช่วยครูผู้สอนในการให้คะแนนผู้เรียน สำหรับการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยอย่างถูกต้องและยุติธรรม ตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้ในคู่มือการประเมิน

2. ในช่วงเวลาขณะทำการประเมิน ควรมีการถ่ายทำวีดิทัศน์ (VDO) ไว้เพื่อช่วยตรวจสอบการให้คะแนนของผู้ประเมินและเพื่อความถูกต้องความยุติธรรมมีความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะในการนำแบบประเมินไปใช้

1. ในการสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ในครั้งต่อไป หรือสร้างแบบวัดในขั้นอื่นๆต่อไป ควรสร้างแบบวัด โดยใช้แบบประเมินด้วยการสังเกตแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ หรือมากกว่านั้น เพื่อเป็นการพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแบบวัดที่มีความละเอียดยิ่งขึ้น

2. ควรสร้างเครื่องมือประเมินหรือแบบวัดในเพลงอื่นๆหรือทักษะขั้นสูงต่อไป

3. ควรสร้างแบบวัดหรือแบบประเมินในสาขาวิชาทักษะอื่นๆ เช่น สาขาวิชาทัศนศิลป์ ดนตรี พลศึกษา การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สูดประเสริฐ. (2523). *หลักและวิธีการวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2538.
- กรมวิชาการ. (2522). *แนวทางการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521* (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- .(2536). *การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521*. (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- . (2539). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- . (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- โกวิท ประมวลพุกษ ; และ สมศักดิ์ สีนุระเวชญ์. *การประเมินในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช,
- จาตุรงค์ มนตรีศาสตร์. (2517). *ความรู้เรื่องนาฏศิลป์*. จันทเกษม: ฉ.182; ม.ค.-ก.พ.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสัท. (2529,มิถุนายน). *การวัดผลภาคปฏิบัติ.มิตรครู*. 12:16 -19
- เชาวนา ขวลิตธำรง. (2534). *การวัดผลการปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปทุมวัน.
- ดิเรก ทวยมีฤทธิ์. (2545). *การประมาณค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิงของการทดสอบภาคปฏิบัติร่างมาตรฐาน วิชาดนตรีนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.* (การวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัดสำเนา.
- ธนิธ อยู่โพธิ์. (2491). *อธิบายนาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระจันทร์,
- . (2524). *ฝึกหัดนาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ธนาคารกสิกรไทย.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2521). *การวัดผลการศึกษา: ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- ปิยมาภรณ์ ทวนทอง. (2544). *การสร้างแบบทดสอบวัดภาคปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.สารนิพนธ์ กศ.ม.* (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ผุสดี หลิมสกุล.(2537). *แนวทางการฝึกนาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น (เอกสารประกอบการสอนวิชาทักษะนาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)*.

- มุสดี อัครชัยสุวิกรม. (2537). *การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชางานผ้าและการตัดเย็บผ้า 1 หมวดวิชาคหกรรมศาสตร์ ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดสระบุรี*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . ถ่ายเอกสาร.
- เมียน ไชยศร. (2529, กันยายน - ธันวาคม). การวัดผลงานภาคปฏิบัติ. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 8 (23) : 37 – 61
- พวงแก้ว ปุณยกนก ; และสุวิมล ว่องวานิช. (2534). *การวัดภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัย- การศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- รณชัย บุญลือ. (2547). *การสร้างแบบประเมินทักษะพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- เรณู โกศินานนท์. (2535). *รำไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- . (2546). *นาฏศิลป์ ภาษาทำนาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก. ศิลปากร, กรม. (ม.ป.ป.) *รวมงานนิพนธ์ ของ นายอาคมสหายาคม ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์กรมศิลปากร*. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- ส.วาสนา ประवालพฤษ. (2527, พฤษภาคม-สิงหาคม). การสอบภาคปฏิบัติ. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 6 (1): 1-2.
- . (2533, กันยายน – ธันวาคม). การพิจารณาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบการปฏิบัติ. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 12 (35): 28-29.
- สาลี ปาลกะวงศ์ ณ.อยุธยา. (2521). *นาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ- ประสานมิตร .
- สุนันท์ ศลโกสม. (2532). *การทดสอบภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและ จิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุภรณ์ ลิ้มสมบุญ. (2535, กรกฎาคม-กันยายน) *การวัดผลการเรียนภาคปฏิบัติ* *สารพัฒนาดักสูตร* 12 (111) .

- สุนนมาลย์ นิมนต์พันธ์. (2532). *การละครไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิจิตรวาทการ หลวง. (2519). *อนุสรณ์หลวงไพจิตรนันทการ*, กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนศึกษาสัมพันธ์ (อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพหลวงไพจิตรนันทการ ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส).
- หทัยทิพย์ วิมประภาพรกุล. (2533). *การสร้างแบบทดสอบภาคปฏิบัติงานโลหะแผ่นเบื้องต้น ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- อมรา กล้าเจริญ. (2531). *สุนทรียนาฏศิลป์ไทย*. (เอกสารประกอบการเรียนนาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อยุธยา: วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา).
- อาทิตย์ ดันเจริญ. (2548). *การสร้างแบบวัดทักษะขั้นพื้นฐานในการเล่นวอลเลย์บอล*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อิศราภรณ์ แซ่ตั้ง. (2542). *การสร้างแบบทดสอบภาคปฏิบัติวิชาตารางการทำงาน โปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซล*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย . ถ่ายเอกสาร.
- อุทุมพร จามรมาน. (2532). *การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพินิจพลับบลิซซิ่ง.
- อานวย ธีรวัตรศรีสกุล. (2540). *การสร้างแบบทดสอบด้านการปฏิบัติการพยาบาล สำหรับนักศึกษาพยาบาล*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Boorman, Joan Marie. (1991). *The Development and Testing of Laboratory Performance Test in High School Physics*. Doctoral's Thesis. New York: State University of New York at Buffalo.
- Burry – Stock, Judith A., Laurie, Cecelia, Chissom, Brad S. (1996). Rater Agreement Indexes For Performance Assessment. *Educational and Psychological Measurement*. 2 : 251 – 261.
- Bradfield, James M. ;& H. Stewart Moredock.(1957) *Measurement and Evaluation in Education*. New York Macmillan,
- Guilford, J.P. (1965). *Fundamental Statistics in Psychology and Education*. 4th ed. New York : Mcgraw – Hill Book Company.

- Lyewarun, Rose Abiodun. (1987). *A Construction of Performance Test in Child Care Programs in Iowa. Doctor's Thesis*. Iowa: Iowa State University.
- Knight, Lorraine Harris. (1991). *The Development of the Microcomputer Performance Test in Child Care Programes in Iowa*. Doctor's Thesis. Iowa: Iowa State University.
- Marshall, John Clark ;& Loyde, Wesley Hales. (1971). *Classroom Test Construction*. Massachudetts : Addison – Wesley Publishing Company.
- Mehrens, William A. ;& Lrvin J. ehmann. (1984). *Measurement and Evaluation in Education and Psychological*. New York : Rinechart and Winston, Inc.
- Nitko, Anthory J. (1983). *Educational Assessment of Students*. New Jersey : Prentice – Hall, Inc.
- Robinson, Richard Wayne. (1973, September). The Development of item Which Access the Process of Controlling Variables and Interpreting Data. *Dissertation Abstracts Intemational*. 325(3) : 1522 – A.
- Stanley, Ahmann J. ;& Glock, Marwin D. (1960). *Elementary School Pupils*. Boston : Allyn and Bacon, Inc.
- Thondike, Robert L. ;& Hagen, Elizabeth. (1969). *Measurement and Evaluation in Psychology and Education*. New York : John Winey & son, Inc.
- Tuckman, Bruce W. (1975). *Measuring Education Eutcomes Fundamentals of Testing*. New York : Harcourt Bruce Jovanovich, Inc.
- Wiener, R.B. ;& Cohen, J.H. (1994). *Literacy Portfolios*. New Jersey : Prentice – Hall, Inc.
- Wiersma, W. ;& S. G. Jurs. (1985). *Educational Measurement and Testing*. Boston : Allyn and Bacon, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

- คู่มือดำเนินการวัดและการใช้
แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย
- แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย
- เกณฑ์การให้คะแนน

คู่มือดำเนินการวัดและการใช้ แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย

แบบวัดฉบับนี้สร้างขึ้น เพื่อใช้วัดและประเมินความสามารถในทักษะพื้นฐานการรำไทย เป็นรายบุคคล แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการ ตรวจสอบความสามารถในการปฏิบัติทักษะพื้นฐานการรำไทย ซึ่งผลของการวัดจะทำให้ทราบว่า ผู้ถูกประเมินมีความสามารถในการทักษะพื้นฐานการรำไทยอยู่ในระดับใด ควรแก้ไข และปรับปรุงใน ขั้นตอนใดของการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติต่อไป

ลักษณะของแบบวัด

ลักษณะทั่วไปของแบบวัดฉบับนี้ ประกอบด้วย แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยและ เกณฑ์การให้คะแนน ที่ใช้สำหรับประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผู้ประเมินจะต้องเป็นผู้มีความ ชำนาญและสอนในวิชานาฏศิลป์ไทย เพราะจะต้องเป็นผู้ที่คอยสังเกตการปฏิบัติท่ารำและให้ คะแนนการปฏิบัติทักษะพื้นฐานการรำไทยของผู้เรียนตามแบบวัด ซึ่งสามารถวัดได้ครอบคลุม จุดประสงค์ เพราะได้ผ่านการวัดจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 20 คน แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยฉบับนี้ แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ตอนที่ 1 ชั้นเตรียมการปฏิบัติ

ตอนที่ 2 ชั้นกระบวนการปฏิบัติ

ตอนที่ 3 ชั้นผลการปฏิบัติ

คุณภาพของแบบวัด

ในการสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยฉบับนี้ ดำเนินการเพื่อนำแบบวัดทดลองใช้ วัด เพื่อหาคุณภาพของแบบวัด จำนวน 1 ครั้ง คือ ใช้วัดกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดมงคลวราราม จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน , ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ผู้วัดและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด เมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ประกอบด้วยข้อปฏิบัติ 27 ข้อ มีคะแนนเต็มเท่ากับ 108 คะแนน ผลปรากฏว่า มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 89.19 คะแนน มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 18.13 และผลการให้คะแนนของผู้

ประเมิน 3 คน ที่ได้จากการสังเกตการณ์ปฏิบัติทักษะพื้นฐานการรำไทย แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน 3 คน โดยใช้สูตร RAI ได้ค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมินเท่ากับ 0.89 ค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน (r_{xy}) เท่ากับ 0.91 ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน เท่ากับ 0.91 และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (r_{tt}) เท่ากับ 0.92

วิธีดำเนินการวัด

ในการวัดครั้งนี้ เป็นการวัดรายบุคคล โดยมีอาจารย์ที่ทำหน้าที่เป็นผู้วัดทักษะพื้นฐานการรำไทย จะต้องสังเกตทักษะพื้นฐานการรำไทยของผู้เรียนที่เข้ารับการประเมินอย่างละเอียดรอบคอบตามข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนนที่ระบุไว้ในแบบวัด ดังนี้

1. ต้องศึกษาทำความเข้าใจอย่างละเอียดรอบคอบ ตามข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนนที่ระบุไว้ในแบบวัด จากคู่มือฉบับนี้ก่อน เพื่อให้ผลของการวัดให้คะแนนการปฏิบัติที่ถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ต้องสังเกตทักษะพื้นฐานการรำไทยของผู้เรียนทีละคน และเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนให้ตรงกับสิ่งที่สังเกตเห็นและตรงตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนด
3. ให้ผู้วัดเขียนชื่อ นามสกุล ระดับการศึกษา ภาคเรียน ปีการศึกษา วัน เดือน ปี และสถานที่วัด ลงในแบบวัด ก่อนทำการวัด
4. รวมคะแนนจากแบบวัด หลังเสร็จสิ้นการปฏิบัติทักษะพื้นฐานการรำไทยของผู้เรียนแต่ละคน

การวัดและการให้คะแนน

วัดและให้คะแนนตามเกณฑ์ให้คะแนนจากคู่มือการวัดฉบับนี้ ซึ่งเป็นแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ที่มีระดับคะแนน 4,3,2 และ 1 ตามระดับความถูกต้องของทักษะพื้นฐานการรำไทย ตามเกณฑ์การให้คะแนนที่ระบุไว้ในคู่มือการวัดฉบับนี้

แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนที่ตรงกับการสังเกตของท่าน โดยเทียบกับเกณฑ์การให้คะแนนที่ระบุไว้

ข้อปฏิบัติ	ชื่อ.....นามสกุล.....			
	ผลการปฏิบัติ			
	4 ดีมาก	3 ดี	2 พอใช้	1 ปรับปรุง
<u>ขั้นเตรียมการปฏิบัติ</u> 1. ยืนในท่าเตรียมพร้อมก่อนการปฏิบัติ <u>ขั้นกระบวนการปฏิบัติ</u> 2.ปฏิบัติท่าจีบหงาย 3.ปฏิบัติท่าจีบคว่ำ 4.ปฏิบัติท่าจีบหลัง 5.ปฏิบัติท่าตั้งวงบน 6.ปฏิบัติท่าตั้งวงกลาง 7.ปฏิบัติท่าตั้งวงล่าง 8.ปฏิบัติท่ารวมเท้า 9.ปฏิบัติท่าผสมเท้า 10.ปฏิบัติท่าประเท้าแล้วยกเท้า 11.ปฏิบัติท่าก้าวหน้า 12.ปฏิบัติท่าก้าวข้าง				
คะแนนรวม				

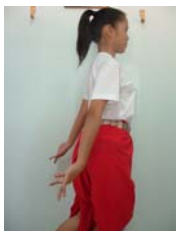
ข้อปฏิบัติ	ชื่อ.....นามสกุล.....			
	ผลการปฏิบัติ			
	4 ดีมาก	3 ดี	2 พอใช้	1 ปรับปรุง
<u>ขั้นกระบวนการปฏิบัติ</u>				
13.ทำกระทู้ทั้งเท้าแล้วกระดกเท้า				
14.ปฏิบัติท่าจรดเท้า				
15.ปฏิบัติท่ากรายมือ				
16.ปฏิบัติท่าฉายมือ				
17.ปฏิบัติท่าตัวเรา				
18.ปฏิบัติท่ายืม				
19.ปฏิบัติท่าโกรธ				
20.ปฏิบัติท่ามอง				
21.ปฏิบัติท่ารัก				
22.ปฏิบัติท่าไศกเศรำ				
23.ปฏิบัติท่าเก่งกล้าสามารถ				
24.ปฏิบัติท่าชี้				
25.ท่าปกป้องคุ้มครอง				
26.ปฏิบัติท่ายิ่งใหญ่				
<u>ขั้นผลการปฏิบัติ</u>				
27.ปฏิบัติท่าทำได้อย่างอ่อนช้อยสวยงามและ คล่องแคล่ว				
คะแนนรวม				

เกณฑ์การให้คะแนน
ในการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
<u>ขั้นเตรียมการปฏิบัติ</u> 1. ท่ายืนเตรียม 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	<u>ขั้นเตรียมการปฏิบัติ</u> ยืนเท้าขวาเข้าตึงเท้าซ้ายยืดเท้า แตะออกไปด้านข้าง มือขวาทำว สะเอวกรีดนิ้วตึง มือซ้ายกรีดทาบ ตึงที่หน้าขาเอียงศีรษะไปทางขวา	<u>ขั้นเตรียมการปฏิบัติ</u> ยืนเท้าขวาเข้าตึงผสมเท้าซ้ายเข้า ตึง มือขวาจับหงายระดับชายพก มือซ้ายกรีดตึงที่หน้าขาเอียง ศีรษะไปทางซ้าย
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนเท้าขวาเข้าตึงเท้าซ้ายยืดเท้า แตะออกไปด้านข้าง มือขวาทำว สะเอวกรีดนิ้วตึงมือซ้ายไม่กรีด ทาบตึงที่หน้าขา เอียงศีรษะไป ทางขวา	ยืนเท้าขวาเข้าตึงผสมเท้าซ้ายเข้า ตึงมือขวาจับหงายระดับชายพก มือซ้ายไม่กรีดทาบตึงที่หน้าขา เอียงศีรษะไปทางซ้าย
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนเท้าขวาเข้าตึงเท้าซ้ายยืดเท้า แตะออกไปด้านข้าง มือขวาทำว สะเอวไม่กรีดนิ้ว มือซ้ายไม่กรีด ทาบตึงที่หน้าขา เอียงศีรษะไป ทางขวา	ยืนเท้าขวาเข้าตึงผสมเท้าซ้ายเข้า ตึงมือขวาจับหงายระดับชายพก ไม่กรีดนิ้ว มือซ้ายไม่กรีดทาบตึง ที่หน้าขาเอียงศีรษะไปทางซ้าย
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนเท้าขวาเข้าไม่ตึงเท้าซ้ายยืด เท้าแตะออกไปด้านข้าง มือขวา ทำวสะเอวไม่กรีดนิ้ว มือซ้ายไม่ กรีดทาบตึงที่หน้าขา เอียงศีรษะ ไปทางซ้าย	ยืนเท้าขวาเข้าไม่ตึงผสมเท้าซ้าย เข้าตึง มือขวาจับหงายระดับชาย พกไม่กรีดนิ้ว มือซ้ายไม่กรีดทาบ ตึงที่หน้าขาเอียงศีรษะไปทางขวา

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน
<u>ขั้นกระบวนการปฏิบัติ</u> 2.ท่าจับหางาย 4 คะแนน เมื่อ 	<u>ขั้นกระบวนการปฏิบัติ</u> - นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ (นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้กรีดตึง นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วกรีดตึง ออกเป็นรูปพัด หางายมือขึ้นหักข้อมือเข้าหาลำตัวได้ถูกต้อง
3 คะแนน เมื่อ 	- นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ (นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้กรีดตึง ออกเป็นรูปพัด หางายมือขึ้น ไม่หักข้อมือเข้าหาลำตัว
2 คะแนน เมื่อ 	- นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ (นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้กรีดตึง เล็กน้อย หางายมือขึ้น หักข้อมือเข้าหาลำตัว
1 คะแนน เมื่อ 	- นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดที่ข้อใดข้อหนึ่งของนิ้วชี้ ปลายนิ้วชี้ไม่กรีดตึง ไม่หางายมือขึ้น ไม่หักข้อมือเข้าหาลำตัว

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน
3. ทำจิบคว่ำ 4 คะแนน เมื่อ 	- นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ (นับจากข้อที่ล่าง ขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้กรีดตึง นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วกรีดตึง ออกเป็นรูปพัด คว่ำมือลงหักข้อมือเข้าหาลำตัวได้ถูกต้อง
3 คะแนน เมื่อ 	- นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ (นับจากข้อที่ล่าง ขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้กรีดตึง เล็กน้อย คว่ำมือลงหัก ข้อมือเข้าหาลำตัว
2 คะแนน เมื่อ 	- นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดที่ข้อใดข้อหนึ่งของนิ้วชี้ ปลายนิ้วชี้กรีด ตึงเล็กน้อย คว่ำมือลงไม่หักข้อมือเข้าหา ลำตัว
1 คะแนน เมื่อ 	- นำนิ้วหัวแม่มือมาจรดที่ข้อใดข้อหนึ่งของนิ้วชี้ ปลายนิ้วชี้ไม่ กรีดตึง ตะแคงมือ และไม่หักข้อมือเข้าหา ลำตัว

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน
4.ท่าจีบหลัง 4 คะแนน เมื่อ 	- นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ ปลายนิ้วชี้กรีดตึง (นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วกรีดตึงออกเป็นรูปพัด โดยลำแขนตึงส่งไปด้านหลัง บิดข้อมือหงายขึ้น <u>ตัวพระ</u> ลำแขนด้านบนจะกางออกจากลำตัวเล็กน้อย <u>ตัวนาง</u> ลำแขนด้านบนแนบลำตัว
3 คะแนน เมื่อ 	- นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ ปลายนิ้วชี้กรีดตึง (นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วกรีดตึงออกเป็นรูปพัด โดยลำแขนตึงส่งไปด้านหลัง ข้อมือไม่หงายขึ้น <u>ตัวพระ</u> ลำแขนด้านบนกางออกจากลำตัวเล็กน้อย <u>ตัวนาง</u> ลำแขนด้านบนแนบลำตัว
2 คะแนน เมื่อ 	- นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ ปลายนิ้วชี้กรีดตึง (นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วกรีดตึงออกเป็นรูปพัด โดยลำแขนตึงส่งไปด้านหลังเล็กน้อยข้อมือไม่หงายขึ้น <u>ตัวพระ</u> ลำแขนด้านบนไม่กางออกจากลำตัว <u>ตัวนาง</u> ลำแขนด้านบนไม่แนบลำตัว
1 คะแนน เมื่อ 	- นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ ปลายนิ้วชี้ไม่กรีดตึง(นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วกรีดตึงออกเป็นรูปพัดลำแขนไม่ตึงข้อมือไม่หงายขึ้น <u>ตัวพระ</u> ลำแขนด้านบนไม่กางออกจากลำตัว <u>ตัวนาง</u> ลำแขนด้านบนไม่แนบลำตัว

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
5.ท่าตั้งวงบน 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	- ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตั้งชิดกัน ใช้นิ้วหัวแม่มือเข้าในหักข้อนิ้วหัวแม่มือเข้าเล็กน้อย มือที่ตั้งวงจะอยู่ระดับง่ามศีรษะ ห่างจากศีรษะประมาณ สองคืบ กางข้อศอกออกจากลำตัว	- ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตั้งชิดกัน ใช้นิ้วหัวแม่มือเข้าในหักข้อนิ้วหัวแม่มือเข้าเล็กน้อย มือที่ตั้งวงจะอยู่ระดับหางคิ้ว หรือหางตา ห่างจากหางคิ้ว หรือหางตาประมาณ สองคืบ ไม่ต้องกางข้อศอกออก
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	มือที่ตั้งวงจะอยู่ระดับง่ามศีรษะ ห่างจากศีรษะประมาณ สองคืบ ไม่ใช้นิ้วหัวแม่มือเข้าในหักข้อนิ้วหัวแม่มือเล็กน้อย ไม่กางข้อศอกออกจากลำตัว	มือที่ตั้งวงจะอยู่ระดับหางคิ้ว หรือหางตา ห่างจากหางคิ้ว หรือหางตาประมาณ สองคืบ ไม่ใช้นิ้วหัวแม่มือเข้าในหักข้อนิ้วหัวแม่มือเล็กน้อย ไม่ต้องกางข้อศอกออก
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	มือที่ตั้งวงจะอยู่ระดับง่ามศีรษะ ห่างจากศีรษะประมาณ สองคืบ ไม่ใช้นิ้วหัวแม่มือเข้าใน กางข้อศอกออกจากลำตัว	มือที่ตั้งวงจะอยู่ระดับหางคิ้ว หรือหางตา ห่างจากหางคิ้ว หรือหางตาประมาณ สองคืบ นิ้วทั้งสี่ตั้งชิดกัน ไม่เก็บ นิ้วหัวแม่มือเข้าใน ไม่ต้องกางข้อศอกออก
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	มือที่ตั้งวงไม่อยู่ในระดับง่ามศีรษะ ห่างจากศีรษะประมาณไม่ถึงสองคืบ ใช้นิ้วหัวแม่มือเข้าในน้อย กางข้อศอกออกจากลำตัวเพียงเล็กน้อย	มือที่ตั้งวงไม่ตั้งอยู่ระดับหางคิ้วหรือหางตา ห่างจากหางคิ้วหรือหางตามากหรือน้อยกว่าประมาณสองคืบ นิ้วทั้งสี่ไม่ค่อยตั้งชิดกัน กางข้อศอกออกมากเกินไป

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน
6.ท่าตั้งวงกลาง 4 คะแนน เมื่อ 	- ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตั้งชิดกัน หักข้อนิ้วหัวแม่มือหาฝ่ามือเข้าเล็กน้อย มือที่ตั้งวงจะอยู่ลดลงมาจากวงบนมาอยู่กลาง ลำตัวด้านซ้าย ปลายนิ้วสูงระดับไหล่ หักข้อมือตั้งขึ้น
3 คะแนน เมื่อ 	- ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตั้งชิดกัน เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าหาฝ่ามือเล็กน้อย มือที่ตั้งวงจะอยู่ลดลงมาจากวงบนมาอยู่กลาง ลำตัวด้านซ้าย ปลายนิ้วสูงหรือต่ำกว่าระดับไหล่ ไม่หักข้อมือตั้งขึ้นจนหมด
2 คะแนน เมื่อ 	- ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ไม่ตั้งชิดกัน ไม่หักข้อนิ้วหัวแม่มือเข้าหาฝ่ามือ มือที่ตั้งวงจะอยู่ลดลงมาจากวงบนมาอยู่กลาง ลำตัวด้านซ้ายต่ำหรือสูงเกินไป ไม่หักข้อมือตั้งขึ้นจนหมด
1 คะแนน เมื่อ 	- ยกแขนงอโค้งออกจนตั้งหรือหักท่อนแขนมากเกินไป นิ้วทั้งสี่กางออกไม่ตั้งชิดกัน ไม่เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าในฝ่ามือ ไม่หักข้อมือ ไม่เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าหาฝ่ามือ มือที่ตั้งวงจะอยู่ลดลงมาจากวงบนมาอยู่กลางลำตัวด้านซ้ายต่ำหรือสูงเกินไป ไม่หักข้อมือตั้งขึ้นจนหมด

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
7.ทำตั้งวงล่าง 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	- ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตั้ง ชิดกัน เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าหา ฝ่ามือหักข้อนิ้วหัวแม่มือเข้า เล็กน้อย มือที่ตั้งวงจะลดระดับ มารระดับเอว กันข้อศอกห่าง ออกจากลำตัวเล็กน้อย	- ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตั้ง ชิดกัน เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าหา ฝ่ามือหักข้อนิ้วหัวแม่มือเข้า เล็กน้อย มือที่ตั้งวงลดระดับมา ระดับเอวแนบข้อศอกชิดลำตัว
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	มือที่ตั้งวงจะลดระดับมาระดับ เอว นิ้วทั้งสี่ตั้งชิดกันเก็บ นิ้วหัวแม่มือเข้าหาฝ่ามือไม่กัน ข้อศอกห่างออกจากลำตัว	มือที่ตั้งวงจะลดระดับมาระดับ เอว นิ้วทั้งสี่ตั้งชิดกันเก็บ นิ้วหัวแม่มือเข้าหาฝ่ามือ ไม่ แนบข้อศอกชิดลำตัว
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	นิ้วทั้งสี่ตั้งชิดกันเล็กน้อย ไม่ เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าหาฝ่ามือ ไม่หักข้อมือขึ้น ไม่กันข้อศอก หางออกจากลำตัว	มือที่ตั้งวงจะลดระดับมาต่ำ หรือสูงกว่าระดับเอว นิ้วทั้งสี่ ตั้งชิดกันเล็กน้อย ไม่เก็บ นิ้วหัวแม่มือเข้าหาฝ่ามือ ไม่หัก ข้อมือขึ้น ไม่แนบข้อศอกชิด ลำตัว
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	มือที่ตั้งวงจะลดระดับมาต่ำ หรือสูงกว่าระดับเอวมาก แขน งอโค้งออกจนตึงหรืออมาก จนเกินไป นิ้วทั้งสี่ตั้งชิดกัน เล็กน้อยหรือกางออก ไม่เก็บ นิ้วหัวแม่มือเข้าหาฝ่ามือ ไม่หัก ข้อมือไม่กันข้อศอกหรือข้อศอก แนบชิดตัว	มือที่ตั้งวงจะลดระดับมาต่ำ หรือสูงกว่าระดับเอวมาก เกินไป แขนงอโค้งออกจนตึง หรืออมากจนเกินไป นิ้วทั้งสี่ ตั้งชิดกันเล็กน้อยหรือกางออก ไม่แนบข้อศอกชิดลำตัว

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
8.ท่ารวมเท้า 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	- ลักษณะการยืน โดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างชิดกัน โดยย่อเข้าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวอยู่ระหว่างกึ่งกลาง แยกปลายนิ้วเท้าออกจากกัน	- ลักษณะการยืน โดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างชิดกัน โดยย่อเข้าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวอยู่ระหว่างกึ่งกลาง ปลายนิ้วเท้าชิดกัน
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	- ลักษณะการยืน โดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างชิดกัน โดยย่อเข้าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวไม่อยู่ระหว่างกึ่งกลาง จะแยกปลายนิ้วเท้าออกจากกันเพียงเล็กน้อย	- ลักษณะการยืน โดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างชิดกัน โดยย่อเข้าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวไม่อยู่ระหว่างกึ่งกลาง ปลายนิ้วเท้าชิดกันเพียงเล็กน้อย
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	- การยืนโดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างชิดกัน ไม่ค่อยย่อเข้าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวไม่ตั้งอยู่ระหว่างกึ่งกลาง ไม่ค่อยแยกปลายนิ้วเท้าออกจากกัน	- การยืนโดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างชิดกัน ไม่ค่อยย่อเข้าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวไม่ตั้งอยู่ระหว่างกึ่งกลาง ปลายนิ้วเท้าไม่ชิดกัน
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	- การยืนโดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างไม่ชิดกัน ไม่ย่อเข้าทั้งสองข้าง น้ำหนักตัวไม่ตั้งอยู่ระหว่างกึ่งกลาง ไม่แยกปลายนิ้วเท้าออกจากกันหรือแยกออกมากเกินไป	- การยืนโดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างไม่ชิดกัน ไม่ย่อเข้าทั้งสองข้าง น้ำหนักตัวไม่ตั้งอยู่ระหว่างกึ่งกลาง ปลายนิ้วเท้าไม่ชิดกัน

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
9.ท่าผสมเท้า 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	เป็นลักษณะการยืน โดยมีเท้าข้างใดข้างหนึ่งยืนรับน้ำหนักตัว โดยเท้าที่ไม่ได้ยืนรับน้ำหนักตัว ให้วางส้นเท้าแนบติดที่กึ่งกลางเท้าข้างที่รับน้ำหนัก ย่อเข้าทั้งสองข้างลง ตัวพระกันเข้า-ออกทั้งสองข้าง และเท้าข้างที่ผสมเปิดปลายนิ้วขึ้นเล็กน้อย	เป็นลักษณะการยืน โดยมีเท้าข้างใดข้างหนึ่งยืนรับน้ำหนักตัว โดยเท้าที่ไม่ได้ยืนรับน้ำหนักตัว ให้วางส้นเท้าแนบติดที่กึ่งกลางเท้าข้างที่รับน้ำหนัก ย่อเข้าทั้งสองข้างลง ขาทั้งสองข้างชิดไม่ต้องกันเข้าออก เท้าข้างที่ผสมเปิดปลายนิ้วขึ้นเล็กน้อย
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	การยืน โดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างชิดกัน โดยย่อเข้าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวไม่อยู่ระหว่างกึ่งกลาง จะแยกปลายนิ้วเท้าออกจากกันเพียงเล็กน้อยหรือไม่แยกเท้าออก	การยืน โดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างชิดกัน โดยย่อเข้าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวไม่อยู่ระหว่างกึ่งกลาง ปลายนิ้วเท้าชิดกันเพียงเล็กน้อยหรือแยกออกจากกัน
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	การยืน โดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างชิดกัน ไม่ค่อยย่อเข้าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวไม่ตั้งอยู่ระหว่างกึ่งกลาง จะแยกปลายนิ้วเท้าออกจากกันเพียงเล็กน้อยหรือไม่แยกเท้าออก	การยืน โดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างชิดกัน ไม่ค่อยย่อเข้าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวไม่ตั้งอยู่ระหว่างกึ่งกลาง ปลายนิ้วเท้าชิดกันเพียงเล็กน้อยหรือแยกออกจากกัน
1 คะแนน เมื่อ 	การยืน โดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างไม่ชิดกัน และไม่อยู่กึ่งกลางของเท้าอีกด้านหนึ่ง ไม่ค่อยย่อเข้าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวไม่ตั้งอยู่ระหว่างกึ่งกลาง จะแยกปลายนิ้วเท้าออกจากกันเพียงเล็กน้อยหรือไม่แยกเท้าออก	การยืน โดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างไม่ชิดกัน และไม่อยู่กึ่งกลางของเท้าอีกด้านหนึ่ง ไม่ค่อยย่อเข้าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวไม่ตั้งอยู่ระหว่างกึ่งกลาง ปลายนิ้วเท้าชิดกันเพียงเล็กน้อยหรือแยกออกจากกันมาก

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
10.ท่าประเท้าแล้วยกเท้า 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนผสมเท้าแล้ว ยกปลายเท้า ลอยจากพื้นเล็กน้อย นิ้วเท้าชิด ติดกัน หักข้อเท้าขึ้น ใช้จมูก เท้าตบลงกับพื้น โดยใช้ขาข้าง ใดข้างหนึ่งยืนรับน้ำหนัก ขณะที่ตบเท้าส่วนเท้าประเท้า ขึ้นแล้วยกลอยขึ้นจากพื้น สูง ระดับกึ่งกลางน่องของเท้าที่ยืน รับน้ำหนักตัว หักข้อเท้าขึ้น ตั้ง นิ้วเท้าชิดขึ้น ย่อเข้าข้างที่ยืน รับน้ำหนักตัว กันเข้าและแยก ปลายนิ้วเท้าออก	ยืนผสมเท้าแล้ว ยกปลายเท้า ลอยจากพื้นเล็กน้อย นิ้วเท้าชิด ติดกัน หักข้อเท้าขึ้น ใช้จมูก เท้าตบลงกับพื้น โดยใช้ขาข้าง ใดข้างหนึ่งยืนรับน้ำหนัก ขณะที่ตบเท้าส่วนเท้าประเท้า ขึ้นแล้วยกลอยขึ้นจากพื้น สูง ระดับกึ่งกลางน่องของเท้าที่ยืน รับน้ำหนักตัว หักข้อเท้าขึ้น ตั้ง นิ้วเท้าชิดขึ้น ย่อเข้าข้างที่ยืน รับน้ำหนักตัว ไม่กางเข่าออก และไม่แยกปลายนิ้วเท้าออก
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนผสมเท้าแล้ว ยกปลายเท้า ลอยจากพื้นเล็กน้อย นิ้วเท้าชิด ติดกัน หักข้อเท้าขึ้น โดยสัน เท้าข้างที่ประเท้าให้สันเท้า เลื่อนมาอยู่กึ่งกลางของเท้า ข้างที่ยืนรับน้ำหนัก และใช้ จมูกเท้าตบลงกับพื้น โดยใช้ขา อีกข้างหนึ่งยืนรับน้ำหนัก ขณะที่ตบเท้าประเท้าขึ้น แล้ว ยกลอยขึ้นจากพื้น สูงระดับ กึ่งกลางน่องของเท้าที่ยืนรับ น้ำหนักตัว หักข้อเท้าขึ้น ตั้ง นิ้วเท้าชิดขึ้น ไม่ย่อเข้าข้างที่ ยืน กันเข้าและแยกปลาย นิ้วเท้าออก	ยืนผสมเท้าแล้ว ยกปลายเท้า ลอยจากพื้นเล็กน้อย นิ้วเท้าชิด ติดกัน หักข้อเท้าขึ้น โดยสัน เท้าข้างที่ประเท้าให้สันเท้า เลื่อนมาอยู่กึ่งกลางของเท้า ข้างที่ยืนรับน้ำหนัก และใช้ จมูกเท้าตบลงกับพื้น โดยใช้ขา อีกข้างหนึ่งยืนรับน้ำหนัก ขณะที่ตบเท้าประเท้าขึ้น แล้ว ยกลอยขึ้นจากพื้น สูงระดับ กึ่งกลางน่องของเท้าที่ยืนรับ น้ำหนักตัว หักข้อเท้าขึ้น ตั้ง นิ้วเท้าชิดขึ้น ไม่ย่อเข้าข้างที่ ยืน ไม่กางเข่าออกและไม่แยก ปลายนิ้วเท้าออก

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
10.ท่าประเท้าแล้วยกเท้า 2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนผสมเท้าแล้ว ยกปลายเท้า ลอยจากพื้นเล็กน้อย หักข้อเท้า ขึ้น ส้นเท้าข้างที่ประเท้าไม่ เลื่อนมาอยู่กึ่งกลางของเท้า ข้างที่ยืนรับน้ำหนัก จมูกเท้า ตบลงกับ ขาอีกข้างหนึ่งยืนรับ น้ำหนักขณะที่ตบเท้าประเท้า ขึ้นแล้วยกลอยขึ้นจากพื้น สูง ระดับต่ำกว่าหรือสูงกว่า กึ่งกลางน่องของเท้าที่ยืนรับ น้ำหนักตัว ไม่หักข้อเท้าขึ้น ไม่ ดึงนิ้วเท้าเชิดขึ้น ไม่ย่อเข้าข้าง ที่ยืน กันเข่าและแยกปลาย นิ้วเท้าออกน้อย	ยืนผสมเท้าแล้ว ยกปลายเท้า ลอยจากพื้นเล็กน้อย หักข้อเท้า ขึ้น ส้นเท้าข้างที่ประเท้าไม่ เลื่อนมาอยู่กึ่งกลางของเท้า ข้างที่ยืนรับน้ำหนัก จมูกเท้า ตบลงกับ ขาอีกข้างหนึ่งยืนรับ น้ำหนักขณะที่ตบเท้าประเท้า ขึ้นแล้วยกลอยขึ้นจากพื้น สูง ระดับต่ำกว่าหรือสูงกว่า กึ่งกลางน่องของเท้าที่ยืนรับ น้ำหนักตัว ไม่หักข้อเท้าขึ้น ไม่ ดึงนิ้วเท้าเชิดขึ้น ไม่ย่อเข้าข้าง ที่ยืน ไม่กางเข่าออกและไม่ แยกปลายนิ้วเท้าออก
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนผสมเท้าแล้ว ยกทั้งเท้าลอย จากพื้น ไม่หักข้อเท้าส้นเท้า ข้างที่ประเท้าไม่เลื่อนมาอยู่ กึ่งกลางของเท้าข้างที่ยืนรับ น้ำหนัก และใช้จมูกเท้าตบลง กับพื้น โดยใช้ขาอีกข้างหนึ่งยืน รับน้ำหนักขณะที่ตบเท้า ประเท้าขึ้นแล้วยกลอยขึ้นจาก พื้น ความสูงไม่ได้ยู่ระดับ กึ่งกลางน่องของเท้าที่ยืนรับ น้ำหนักตัว ไม่หักข้อเท้าขึ้น ปลายเท้าชี้ตกลง ไม่ดึงนิ้วเท้า เชิดขึ้น เข้าข้างที่ยืนตั้ง ไม่ย่อ เข่าเลย กันเข่าออกและแยก ปลายนิ้วเท้าออก	ยืนผสมเท้าแล้ว ยกทั้งเท้าลอย จากพื้น ไม่หักข้อเท้าส้นเท้า ข้างที่ประเท้าไม่เลื่อนมาอยู่ กึ่งกลางของเท้าข้างที่ยืนรับ น้ำหนัก และใช้จมูกเท้าตบลง กับพื้น โดยใช้ขาอีกข้างหนึ่งยืน รับน้ำหนักขณะที่ตบเท้า ประเท้าขึ้นแล้วยกลอยขึ้นจาก พื้น ความสูงไม่ได้ยู่ระดับ กึ่งกลางน่องของเท้าที่ยืนรับ น้ำหนักตัว ไม่หักข้อเท้าขึ้น ปลายเท้าชี้ตกลง ไม่ดึงนิ้วเท้า เชิดขึ้น เข้าข้างที่ยืนตั้ง ไม่ย่อ เข่าเลย ไม่กันเข่าและไม่แยก ปลายนิ้วเท้าออก

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
11.ท่าก้าวหน้า 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งตรงไปข้างหน้า เฉียงปลายเท้าออกไปด้านข้างเล็กน้อย ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า เท้าอีกข้างหนึ่งใช้จมูกเท้าวางไว้ด้านหลังใกล้ๆ กับส้นเท้าของเท้าที่ก้าวไปข้างหน้า เหยอ ส้นเท้าข้างที่อยู่ข้างหลังให้ลอยพ่นพ่นขึ้นมาเล็กน้อย น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ย่อเข่าทั้งสองลง กันเข่าออกทั้งสองข้าง	ลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งตรงไปข้างหน้า เฉียงปลายเท้าออกไปด้านข้างเล็กน้อย ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า เท้าอีกข้างหนึ่งใช้จมูกเท้าวางไว้ด้านหลังใกล้ๆ กับส้นเท้าของเท้าที่ก้าวไปข้างหน้า เหยอ ส้นเท้าข้างที่อยู่ข้างหลังให้ลอยพ่นพ่นขึ้นมาเล็กน้อย น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ย่อเข่าทั้งสองลง ไม่กันเข่า
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งตรงไปข้างหน้า เฉียงปลายเท้าออกไปด้านข้างเล็กน้อย ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า เท้าอีกข้างหนึ่งใช้จมูกเท้าวางไว้ด้านหลังใกล้ๆ กับส้นเท้าของเท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ไม่เหยอ ส้นเท้าข้างที่อยู่ข้างหลังให้ลอยพ่นพ่น น้ำหนักตัวไม่อยู่ที่เท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ย่อเข่าทั้งสองลง กันเข่าออกทั้งสองข้าง	ลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งตรงไปข้างหน้า เฉียงปลายเท้าออกไปด้านข้างเล็กน้อย ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า เท้าอีกข้างหนึ่งใช้จมูกเท้าวางไว้ด้านหลังใกล้ๆ กับส้นเท้าของเท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ไม่เหยอ ส้นเท้าข้างที่อยู่ข้างหลังให้ลอยพ่นพ่น น้ำหนักตัวไม่อยู่ที่เท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ย่อเข่าทั้งสองลง ไม่กันเข่า

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
11.ท่าก้าวหน้า 2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งตรงไปข้างหน้า เฉียงปลายเท้าเข้าด้านในหรือเท้าตรง ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า เท้าอีกข้างหนึ่งใช้จมูกเท้าวางไว้ด้านหลังใกล้กับส้นเท้าของเท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ไม่แยกส้นเท้าข้างที่อยู่ข้างหลังให้ลอยพ้นพื้น น้ำหนักตัวไม่อยู่ที่เท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ย่อเข่าทั้งสองลงกันเข่าเพียงเล็กน้อย	ลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งตรงไปข้างหน้า เฉียงปลายเท้าเข้าด้านในหรือเท้าตรง ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า เท้าอีกข้างหนึ่งใช้จมูกเท้าวางไว้ด้านหลังใกล้กับส้นเท้าของเท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ไม่แยกส้นเท้าข้างที่อยู่ข้างหลังให้ลอยพ้นพื้น น้ำหนักตัวไม่อยู่ที่เท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ย่อเข่าทั้งสองลงเข่าไม่ชิด
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งตรงไปข้างหน้า เฉียงปลายเท้าเข้าด้านในหรือเท้าตรง ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้าหรือส้นเท้า ยกขึ้น เท้าอีกข้างหนึ่งใช้จมูกเท้าวางไว้ด้านหลังใกล้ หรือใกล้กับส้นเท้ามากเกินไปกับเท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ไม่แยกส้นเท้าข้างที่อยู่ข้างหลังให้ลอยพ้นพื้น น้ำหนักตัวไม่อยู่ที่เท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ไม่ค่อยย่อเข่าทั้งสองลง กันเข่าออกทั้งสองข้างหรือกันเพียงเล็กน้อย	ก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งตรงไปข้างหน้า เฉียงปลายเท้าเข้าด้านในหรือเท้าตรง ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้าหรือส้นเท้า ยกขึ้น เท้าอีกข้างหนึ่งใช้จมูกเท้าวางไว้ด้านหลังใกล้ หรือใกล้กับส้นเท้ามากเกินไปกับเท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ไม่แยกส้นเท้าข้างที่อยู่ข้างหลังให้ลอยพ้นพื้น น้ำหนักตัวไม่อยู่ที่เท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ไม่ค่อยย่อเข่าทั้งสองลง เข่าไม่ชิด

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
12.ท่าก้าวข้าง 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งเฉียงออกไปข้างลำตัว ตัวพระฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า ตัวนางเหยอสน์เท้าขึ้น ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่งยืนเต็มฝ่าเท้าย่อเข่าลง ปลายเท้าตรงไปด้านข้าง ถ่ายน้ำหนักตัวไปยังเท้าที่ก้าวเฉียงข้างออกไปให้ ส้นเท้าข้างที่ก้าวขนานตรงกับ ปลายเท้าข้างที่ยืนลำตัวบิดมาด้านหน้าตรง กันเข่าออกทั้งสองข้าง	ลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งเฉียงออกไปข้างลำตัว ตัวพระฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า ตัวนางเหยอสน์เท้าขึ้น ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่งยืนเต็มฝ่าเท้าย่อเข่าลง ปลายเท้าตรงไปด้านข้าง ถ่ายน้ำหนักตัวไปยังเท้าที่ก้าวเฉียงข้างออกไปให้ ส้นเท้าข้างที่ก้าวขนานตรงกับ ปลายเท้าข้างที่ยืนลำตัวบิดมาด้านหน้าตรง หลบเข่าข้างหลังไปทางเข้าด้านหน้า
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งเฉียงออกไปข้างลำตัวมากเกินไปหรือไถลเกินไป ตัวพระฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า ตัวนางเหยอสน์เท้าขึ้น ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่ง ยืนเต็มฝ่าเท้าย่อเข่าลง ปลายเท้าตรงไปด้านข้าง ถ่ายน้ำหนักตัวไปยังเท้าที่ก้าวเฉียงข้างออกไปให้ ส้นเท้าข้างที่ก้าวขนานตรงกับ ปลายเท้าข้างที่ยืน ลำตัวบิดมาด้านหน้าตรง กันเข่าออกทั้งสองข้าง	ลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งเฉียงออกไปข้างลำตัวมากเกินไปหรือไถลเกินไป ตัวพระฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า ตัวนางเหยอสน์เท้าขึ้น ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่ง ยืนเต็มฝ่าเท้าย่อเข่าลง ปลายเท้าตรงไปด้านข้าง ถ่ายน้ำหนักตัวไปยังเท้าที่ก้าวเฉียงข้างออกไปให้ ส้นเท้าข้างที่ก้าวขนานตรงกับ ปลายเท้าข้างที่ยืน ลำตัวบิดมาด้านหน้าตรง หลบเข่าข้างหลังไปทางเข้าด้านหน้า

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
12.ท่าก้าวข้าง 2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งเฉียงออกไปข้างลำตัวมากเกินไปหรือใกล้เคียงเกินไป ตัวพระฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า ตัวนางเหยอเส้นเท้าขึ้น ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่ง ยืนเต็มฝ่าเท้าย่อเข่าลง ปลายเท้าตรงไป ด้านข้าง น้ำหนักตัวไม่ถ่ายน้ำหนักไปยังเท้าที่ก้าวเฉียงข้างออกไป ส้นเท้าข้างที่ก้าวไม่ขนานตรงกับปลายเท้าข้างที่ยืนลำตัวไม่บิดมาด้านหน้า ก้นเข่าออกทั้งสองข้าง	ลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งเฉียงออกไปข้างลำตัวมากเกินไปหรือใกล้เคียงเกินไป ตัวพระฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า ตัวนางเหยอเส้นเท้าขึ้น ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่ง ยืนเต็มฝ่าเท้าย่อเข่าลง ปลายเท้าตรงไป ด้านข้าง น้ำหนักตัวไม่ถ่ายน้ำหนักไปยังเท้าที่ก้าวเฉียงข้างออกไป ส้นเท้าข้างที่ก้าวไม่ขนานตรงกับปลายเท้าข้างที่ยืนลำตัวไม่บิดมาด้านหน้า หลบเข่าข้างหลังไปทางเข่าด้านหน้า
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งเฉียงออกไปข้างลำตัวมากเกินไปหรือใกล้เคียงเกินไป ตัวพระฝ่าเท้าไม่แนบติดพื้นเต็มเท้า ตัวนางไม่เหยอเส้นเท้าขึ้น ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่ง ยืนเต็มฝ่าเท้าย่อเข่าลง ปลายเท้าไม่ตรงไปด้านข้าง น้ำหนักตัวไม่ถ่ายน้ำหนักไปยังเท้าที่ก้าวเฉียงข้างออกไป ส้นเท้าข้างที่ก้าวไม่ขนานตรงกับปลายเท้าข้างที่ยืนลำตัวไม่บิดมาด้านหน้า ไม่ก้นเข่าออกทั้งสองข้าง	ลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งเฉียงออกไปข้างลำตัวมากเกินไปหรือใกล้เคียงเกินไป ตัวพระฝ่าเท้าไม่แนบติดพื้นเต็มเท้า ตัวนางไม่เหยอเส้นเท้าขึ้น ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่ง ยืนเต็มฝ่าเท้าย่อเข่าลง ปลายเท้าไม่ตรงไปด้านข้าง น้ำหนักตัวไม่ถ่ายน้ำหนักไปยังเท้าที่ก้าวเฉียงข้างออกไป ส้นเท้าข้างที่ก้าวไม่ขนานตรงกับปลายเท้าข้างที่ยืนลำตัวไม่บิดมาด้านหน้า หลบเข่าข้างหลังไปทางเข่าด้านหน้า

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
13.ท่ากระทู้เท้าแล้ว กระดกเท้า 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	การเชื่อมท่าต่อเนื่องจากการก้าวหน้า โดยใช้จมูกเท้าที่วางอยู่ด้านหลังโกลัสน์เท้าที่ก้าวหน้า กระทู้เท้าหรือเคาะกับพื้นเบาๆแล้วยกขึ้น เพื่อเชื่อมท่าเปลี่ยนเป็นกระดกเท้าเท้าข้างที่กระดกงอเข่าส่งไปด้านหลัง หนีบส่วนน่องให้ติดกัน หักข้อเท้าลงสู่พื้นดิน ส่งเข่าข้างที่กระดกไปข้างหลังให้มากที่สุด กันเข่าออกทั้งสองข้าง	การเชื่อมท่าต่อเนื่องจากการก้าวหน้า โดยใช้จมูกเท้าที่วางอยู่ด้านหลังโกลัสน์เท้าที่ก้าวหน้า กระทู้เท้าหรือเคาะกับพื้นเบาๆแล้วยกขึ้น เพื่อเชื่อมท่าเปลี่ยนเป็นกระดกเท้าเท้าข้างที่กระดกงอเข่าส่งไปด้านหลัง หนีบส่วนน่องให้ติดกัน หักข้อเท้าลงสู่พื้นดิน ส่งเข่าข้างที่กระดกไปข้างหลังให้มากที่สุดไม่กันเข่า
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	การเชื่อมท่าต่อเนื่องจากการก้าวหน้า โดยใช้จมูกเท้าที่วางอยู่ด้านหลังโกลัสน์เท้าที่ก้าวหน้า กระทู้เท้าหรือเคาะกับพื้นเบาๆแล้วยกขึ้น เพื่อเชื่อมท่าเปลี่ยนเป็นกระดกเท้าเท้าข้างที่กระดกงอเข่าส่งไปด้านหลัง หนีบส่วนน่องแต่ไม่ติดกัน หักข้อเท้าลงสู่พื้นดิน ส่งเข่าข้างที่กระดกไปข้างหลังน้อย กันเข่าออกทั้งสองข้าง	การเชื่อมท่าต่อเนื่องจากการก้าวหน้า โดยใช้จมูกเท้าที่วางอยู่ด้านหลังโกลัสน์เท้าที่ก้าวหน้า กระทู้เท้าหรือเคาะกับพื้นเบาๆแล้วยกขึ้น เพื่อเชื่อมท่าเปลี่ยนเป็นกระดกเท้าเท้าข้างที่กระดกงอเข่าส่งไปด้านหลัง หนีบส่วนน่องแต่ไม่ติดกัน หักข้อเท้าลงสู่พื้นดิน ส่งเข่าข้างที่กระดกไปข้างหลังน้อยไม่กันเข่า

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
13.ท่ากระทู้เท้าแล้ว กระดกเท้า 2 คะแนน เมื่อ 	การเชื่อมท่าต่อเนื่องจากการก้าวหน้า โดยใช้จมูกเท้าที่วางอยู่ด้านหลังไถลส้นเท้าที่ก้าวหน้า กระทู้เท้าหรือเคาะกับพื้นเบาๆแล้วยกขึ้น เพื่อเชื่อมท่าเปลี่ยนเป็นกระดกเท้าเท้าข้างที่กระดกงอเข้าส่งไปด้านหลัง หนีบส่วนน่องแต่ไม่ติดกัน ไม่หักข้อเท้าลงสู่พื้นดิน ส่งเข้าข้างที่กระดกไปข้างหลังเล็กน้อย กันเข้าออกทั้งสองข้าง	การเชื่อมท่าต่อเนื่องจากการก้าวหน้า โดยใช้จมูกเท้าที่วางอยู่ด้านหลังไถลส้นเท้าที่ก้าวหน้า กระทู้เท้าหรือเคาะกับพื้นเบาๆแล้วยกขึ้น เพื่อเชื่อมท่าเปลี่ยนเป็นกระดกเท้าเท้าข้างที่กระดกงอเข้าส่งไปด้านหลัง หนีบส่วนน่องแต่ไม่ติดกัน ไม่หักข้อเท้าลงสู่พื้นดิน ส่งเข้าข้างที่กระดกไปข้างหลังเล็กน้อยไม่กันเข้า
1 คะแนน เมื่อ 	ลักษณะการเชื่อมท่าต่อเนื่องจากการก้าวหน้า โดยใช้จมูกเท้าที่วางอยู่ด้านหลังไถลส้นเท้าที่ก้าวหน้า กระทู้เท้าหรือเคาะกับพื้นแรงเกินไปหรือไม่เคาะพื้นก่อนยกขึ้น เพื่อเชื่อมท่าเปลี่ยนเป็นกระดกเท้า เท้าข้างที่กระดกงอเข้าส่งไปด้านหลัง หนีบส่วนน่องแต่ไม่ติดกัน ไม่หักข้อเท้าลงสู่พื้นดิน ไม่ส่งเข้าข้างที่กระดกไปข้างหลัง ไม่กันเข้าออก	ลักษณะการเชื่อมท่าต่อเนื่องจากการก้าวหน้า โดยใช้จมูกเท้าที่วางอยู่ด้านหลังไถลส้นเท้าที่ก้าวหน้า กระทู้เท้าหรือเคาะกับพื้นแรงเกินไปหรือไม่เคาะพื้นก่อนยกขึ้น เพื่อเชื่อมท่าเปลี่ยนเป็นกระดกเท้า เท้าข้างที่กระดกงอเข้าส่งไปด้านหลัง หนีบส่วนน่องแต่ไม่ติดกัน ไม่หักข้อเท้าลงสู่พื้นดิน ไม่ส่งเข้าข้างที่กระดกไปข้างหลังไม่กันเข้า

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
14.ท่าจรดเท้า 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำข้างใดข้างหนึ่งยืนรับ น้ำหนักตัว โดยเท้าที่ไม่ได้ยืน รับน้ำหนักตัว จะใช้จมูกเท้ากด แตะติดไว้ใกล้กับเท้าที่ยืนรับ น้ำหนักตัว โดยหัวนิ้วเท้าตั้ง เชิดขึ้น เหยอสันเท้าลอยพ้น จากพื้นขึ้นมาเล็กน้อย กันเข้าออกเล็กน้อย	ทำข้างใดข้างหนึ่งยืนรับ น้ำหนักตัว โดยเท้าที่ไม่ได้ยืน รับน้ำหนักตัว จะใช้จมูกเท้ากด แตะติดไว้ใกล้กับเท้าที่ยืนรับ น้ำหนักตัว โดยหัวนิ้วเท้าตั้ง เชิดขึ้น เหยอสันเท้าลอยพ้น จากพื้นขึ้นมาเล็กน้อย ไม่กันเข้า
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำข้างใดข้างหนึ่งยืนรับ น้ำหนักตัว โดยเท้าที่ไม่ได้ยืน รับน้ำหนักตัวจะใช้จมูกเท้ากด แตะติดไว้ใกล้กับเท้าที่ยืนรับ น้ำหนักตัว โดยหัวนิ้วเท้าตั้ง เชิดขึ้น ไม่เหยอสันเท้าลอยพ้น จากพื้น กันเข้าออกเล็กน้อย	ทำข้างใดข้างหนึ่งยืนรับ น้ำหนักตัว โดยเท้าที่ไม่ได้ยืน รับน้ำหนักตัวจะใช้จมูกเท้ากด แตะติดไว้ใกล้กับเท้าที่ยืนรับ น้ำหนักตัว โดยหัวนิ้วเท้าตั้ง เชิดขึ้น ไม่เหยอสันเท้าลอยพ้น จากพื้น ไม่กันเข้า
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำยืนรับน้ำหนักตัวทั้งสองข้าง โดยเท้าที่ไม่ได้ยืนจะใช้จมูก เท้ากดแตะติดไว้ใกล้กับเท้าที่ ยืนรับน้ำหนักตัว โดยหัวนิ้วเท้า ตั้งเชิดขึ้น ไม่เหยอสันเท้าลอย พ้นจากพื้น กันเข้าเล็กน้อย	ทำยืนรับน้ำหนักตัวทั้งสองข้าง โดยเท้าที่ไม่ได้ยืนจะใช้จมูก เท้ากดแตะติดไว้ใกล้กับเท้าที่ ยืนรับน้ำหนักตัว โดยหัวนิ้วเท้า ตั้งเชิดขึ้น ไม่เหยอสันเท้าลอย พ้นจากพื้น ไม่กันเข้า
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำยืนรับน้ำหนักตัวทั้งสองข้าง โดยเท้าที่ไม่ได้ยืนจะใช้จมูก เท้ากดแตะติดไว้ห่างกับเท้าที่ ยืนรับน้ำหนักตัว หัวนิ้วเท้าไม่ ตั้งเชิดขึ้น ไม่เหยอ สันเท้าลอยพ้นจากพื้น ไม่กัน เข้าออกเล็กน้อย	ทำยืนรับน้ำหนักตัวทั้งสองข้าง โดยเท้าที่ไม่ได้ยืนจะใช้จมูก เท้ากดแตะติดไว้ห่างกับเท้าที่ ยืนรับน้ำหนักตัว หัวนิ้วเท้าไม่ ตั้งเชิดขึ้น ไม่เหยอ สันเท้าลอยพ้นจากพื้น ไม่กัน เข้า

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน
15.ท่ากรายมือ ตัวพระ ตัวนาง	4 คะแนน เมื่อ มือข้างหนึ่งตั้งวงบน อีกมือหนึ่งจับหางแขนตั้งระดับไหล่ เอียงศีรษะขวาและยกเท้าทางด้านมือตั้งวงเท้าที่ยืนงอเข้าม้วนมือที่จับเปลี่ยนเป็นตั้งวงและมือที่ตั้งวงเปลี่ยนเป็นจับหลัง เท้าที่ยกเปลี่ยนเป็นก้าวหน้าและเปลี่ยนศีรษะเอียงมาทางด้านมือตั้งวง (สามารถเปลี่ยนมือและเท้าตามด้านที่ปฏิบัติได้)
    ตัวพระ ตัวนาง	3 คะแนน เมื่อ มือข้างหนึ่งตั้งวงบน อีกมือหนึ่งจับหางแขนตั้งระดับไหล่ ไม่เอียงศีรษะ และยกเท้าทางด้านมือตั้งวงเท้าที่ยืนงอเข้าม้วนมือที่จับเปลี่ยนเป็นตั้งวงและมือที่ตั้งวงเปลี่ยนเป็นจับหลัง เท้าที่ยกเปลี่ยนเป็นก้าวหน้าและไม่เปลี่ยนศีรษะเอียงมาทางด้านมือตั้งวงหรือไม่เอียงศีรษะ
    ตัวพระ ตัวนาง	2 คะแนน เมื่อ มือข้างหนึ่งตั้งวงบนไม่ค้อยหักข้อมือ อีกมือหนึ่งจับหางแขนตั้งระดับไหล่จับไม่หักข้อมือและไม่กรีดนิ้ว ไม่เอียงศีรษะ และยกเท้าทางด้านมือตั้งวงเท้าที่ยืนงอเข้าม้วนมือที่จับเปลี่ยนเป็นตั้งวงลักษณะมือไม่ค้อยหักข้อมือและมือที่ตั้งวงเปลี่ยนเป็นจับหลังไม่ส่งแขนตึงให้เต็มที่ เท้าที่ยกเปลี่ยนเป็นก้าวหน้าแต่ไม่ค้อยกันเข่าออก และไม่เปลี่ยนศีรษะเอียงมาทางด้านมือตั้งวงหรือไม่เอียงศีรษะเลย

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน
15.ท่ากรายมือ ตัวพระ ตัวนาง	1 คะแนน เมื่อ มือข้างหนึ่งตั้งวงบนไม่หักข้อมือ อีกมือหนึ่งจับหางแขนตั้งระดับไหล่จับไม่หักข้อมือและไม่กรีดนิ้ว ไม่เอียงศีรษะ และยกเท้าทางด้านไม่เต็มที เท้าห้อยหรือไม่ก้นเข้าออก มือตั้งวงเท้าที่ยืนงอเข้าม้วนมือที่จับเปลี่ยนเป็นตั้งวงลักษณะมือไม่หักข้อมือ และมือที่ตั้งวงเปลี่ยนเป็นจับหลัง การจับไม่กรีดนิ้วและไม่ส่งแขนตั้งให้เต็มที เท้าที่ยกเปลี่ยนเป็นก้าวหน้าแต่ไม่ก้นเข้าออก และไม่ย่อเข้า ส้นเท้าหลังไม่เปิดขึ้น และไม่เปลี่ยนศีรษะเอียงมาทางด้านมือตั้งวงหรือไม่เอียงศีรษะเลย

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน
16.ท่าฉายมือ ตัวพระ ตัวนาง ตัวพระ ตัวนาง	4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ มือข้างหนึ่งตั้งวงบน มืออีกข้างแทงมือให้ปลายนิ้วหันออกมา ด้านหน้า เอียงศีรษะด้านมือที่ตั้งวง แล้วแทงมือออกมาด้านข้าง ตั้งแขน พร้อมกับเท้าที่จรดฉายเท้าออกด้านข้าง มือที่เป็น ลักษณะแทงมือ ตัวนาง มือข้างหนึ่งตั้งวงบน มืออีกข้างแทงมือให้ปลายนิ้วหันออกมา ด้านหน้า แล้วแทงมือออกมาด้านข้างตั้งแขน เอียงศีรษะด้าน มือที่แทง เท้าเป็นการก้าวหน้าด้านมือที่เป็นลักษณะแทงมือ 3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ มือข้างหนึ่งตั้งวงบน มืออีกข้างแทงมือให้ปลายนิ้วหันออกมา ด้านหน้า เอียงศีรษะด้านมือที่ตั้งวงน้อย แล้วแทงมือออกมา ด้านข้างตั้งแขน พร้อมกับเท้าที่จรดฉายเท้าออกด้านข้าง มือที่ เป็นลักษณะแทงมือและไม่ค่อยย่อเข้า ปลายนิ้วไม่ค่อยตั้งไม่ ค่อยหักข้อมือ ตัวนาง มือข้างหนึ่งตั้งวงบน มืออีกข้างแทงมือให้ปลายนิ้วหันออกมา ด้านหน้า แล้วแทงมือออกมาด้านข้างตั้งแขน เอียงศีรษะด้าน มือที่แทงเล็กน้อย เท้าเป็นการก้าวหน้าด้านมือที่เป็นลักษณะ แทงมือแต่ไม่ค่อยย่อเข้า ปลายนิ้วไม่ค่อยตั้งไม่ค่อยหักข้อมือ

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน
16.ท่าฉายมือ ตัวพระ ตัวนาง	2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ มือข้างหนึ่งตั้งวงบน มืออีกข้างแขงมือให้ปลายนิ้วหันออกมา ด้านหน้าไม่ค้อยหักข้อมือ ศีรษะเอียงน้อย แล้วแขงมือออกมา ด้านข้างตั้งแขนไม่ค้อยหักข้อมือ พร้อมกับเท้าที่จรดฉายเท้า ออกด้านข้างไม่เปิดปลายนิ้วเท้า ไม่ค้อยหักข้อมือ ตัวนาง มือข้างหนึ่งตั้งวงบน ไม่ค้อยหักข้อมือมืออีกข้างแขงมือให้ปลาย นิ้วหันออกมด้านหน้า แขนงมือออกมาด้านข้างไม่ค้อยตั้ง ไม่ ค้อยเอียงศีรษะ เท้าเป็นการก้าวหน้า ด้านมือที่เป็นลักษณะแขง มือแต่ไม่ค้อยย่อเข้า
    ตัวพระ ตัวนาง	1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ มือข้างหนึ่งตั้งวงบนไม่อยู่ในระดับ ไม่ค้อยหักข้อมือมืออีกข้าง แขงมือให้ปลายนิ้วหันออกมด้านหน้าไม่ค้อยหักข้อมือ แขน ห้อย ไม่เอียงศีรษะ แล้วแขงมือออกมาด้านข้างตั้งแขนไม่ค้อย หักข้อมือแขนห้อยหรือไม่ตั้งแขน เท้าที่จรดฉายเท้าออก ด้านข้างไม่เปิดปลายนิ้วเท้า หรือไม่ฉายเท้า ตัวนาง มือตั้งวงบนไม่อยู่ในระดับ ไม่หักข้อมือมืออีกข้างแขงมือให้ ปลายนิ้วหันออกมด้านหน้า แขนงมือออกมาด้านข้างไม่ค้อยตั้ง แขนห้อย ไม่เอียงศีรษะ เท้าเป็นการก้าวหน้า แต่ไม่ย่อเข้า

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
17.ท่าตัวเรา 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนเท้าขวาวสมเท้า มือขวา ท้าวเอว มือซ้ายจับหางที่ กลางอก เอียงศีรษะด้านซ้าย	ยืนผสมเท้าขวา มือขวาท้าว เอว มือซ้ายจับหางที่กลางอก เอียงศีรษะด้านขวา
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนเท้าขวาวสมเท้า มือขวา ท้าวเอว มือซ้ายจับหางที่ กลางอก ไม่เอียงศีรษะ ไม่ค่อย ย่อเข้า	ยืนผสมเท้าขวา มือขวาท้าว เอว มือซ้ายจับหางที่กลางอก เอียงศีรษะด้านขวา ไม่เอียง ศีรษะ ไม่ค่อยย่อเข้า
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนเท้าขวาวสมเท้า มือขวา ท้าวเอวไม่กรีดตึง มือซ้ายจับ หางที่กลางอกไม่ค่อยถูกไม่ ค่อยตึงมือ ไม่เอียงศีรษะ ไม่ ค่อยย่อเข้าและไม่ค่อยกันเข้า	ยืนผสมเท้าขวา มือขวาท้าว เอวไม่กรีดตึง มือซ้ายจับหาง ที่กลางอกไม่ค่อยถูกไม่ค่อยตึง มือ ไม่เอียงศีรษะ ไม่ค่อยย่อ เข้า
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนเท้าขวาวสมเท้า มือขวา ท้าวเอวไม่กรีดตึงไม่หักข้อมือ มือซ้ายจับหางที่กลางอกไม่ ค่อยถูก ไม่ตึงมือ ไม่เอียงศีรษะ ไม่ย่อเข้าและไม่กันเข้า	ยืนผสมเท้าขวา มือขวาท้าว เอวไม่กรีดตึงไม่หักข้อมือ มือ ซ้ายจับหางที่กลางอกไม่ค่อย ถูก ไม่ตึงมือ ไม่เอียงศีรษะ ไม่ ย่อเข้า

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
18.ท่าโกรธ 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนเท้าขวาเต็มเท้า เท้าซ้ายยืน เท้าแตะด้วยจมูกเท้าออกไป ด้านข้างเปิดปลายนิ้วเท้า มือ ขวาท้าวเอว มือซ้ายอุเบาะๆที่ ข้างโบนุ เอียงศีรษะด้านซ้าย	ยืนผสมเท้าขวา มือขวาท้าว เอว มือซ้ายอุเบาะๆที่ข้างโบนุ เอียงศีรษะด้านซ้าย
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนเท้าขวาเต็มเท้า เท้าซ้ายยืน เท้าแตะด้วยจมูกเท้าออกไป ด้านข้าง ไม่เปิดปลายนิ้วเท้า มือขวาท้าวเอว มือซ้ายอุเบาะๆ ที่ข้างโบนุ ไม่เอียงศีรษะ	ยืนผสมเท้าขวาไม่ถูกต้องไม่ เปิดปลายนิ้วเท้า มือขวาท้าว เอว ไม่หักข้อมือขึ้น มือซ้าย แตะที่ข้างโบนุ ไม่เอียงศีรษะ ด้านซ้าย
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนเท้าขวาเต็มเท้า เท้าซ้ายยืน เท้าแตะด้วยจมูกเท้าออกไป ด้านข้าง ไม่เปิดปลายนิ้วเท้า มือขวาท้าวเอวไม่หักข้อมือ มือ ซ้ายแตะที่ข้างโบนุ ไม่เอียง ศีรษะด้านซ้าย	ยืนผสมเท้าขวาไม่เปิดปลาย นิ้วเท้า มือขวาท้าวเอว ไม่หัก ข้อมือ มือซ้ายแตะที่ข้างโบนุ ไม่เอียงศีรษะด้านซ้าย
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนเท้าขวาเต็มเท้า เท้าซ้ายยืน เท้าแตะด้วยจมูกเท้าออกไป ด้านข้าง ไม่เปิดปลายนิ้วเท้า มือขวาท้าวเอวไม่หักข้อมือขึ้น มือซ้ายแตะที่ข้างโบนุ ไม่เอียง ศีรษะด้านซ้าย	ยืนผสมเท้าขวาไม่เปิดปลาย นิ้วเท้า ไม่ย่อเข้า มือขวาท้าว เอว ไม่หักข้อมือ มือซ้ายแตะที่ ข้างโบนุไม่กรีดนิ้ว ไม่เอียง ศีรษะด้านซ้าย

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
19.ท่ายิ้ม 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนเท้าขวาวสมเท้า มือขวา ท้าวเอน มือซ้ายจับที่ริมฝีปาก เอียงศีรษะด้านขวา	ยืนผสมเท้าขวา มือขวาท้าว เอน มือซ้ายจับที่ริมฝีปาก เอียง ศีรษะด้านขวา
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนเท้าขวาวสมเท้า มือขวา ท้าวเอนมือซ้ายจับที่ริมฝีปาก ไม่เอียงศีรษะ ไม่ค่อยย่อเข้า	ยืนผสมเท้าขวา มือขวาท้าว เอน มือซ้ายจับที่ริมฝีปาก ไม่ ค่อยเอียงศีรษะ ไม่ค่อยย่อเข้า
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนเท้าขวาวสมเท้า มือขวา ท้าวเอนไม่กรีดตึง มือซ้ายจับที่ ริมฝีปากไม่ค่อยถูกไม่ค่อยตึง มือ ไม่เอียงคอสีรษะ ไม่ค่อย ย่อเข้าและไม่ค่อยกันเข้า	ยืนผสมเท้าขวา มือขวาท้าว เอนไม่กรีดตึง มือซ้ายจับที่ริม ฝีปากไม่ค่อยถูกไม่ค่อยตึงมือ ไม่เอียงศีรษะ ไม่ค่อยย่อเข้า ตัวนาง
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนเท้าขวาวสมเท้าไม่ถูกมือ ขวาท้าวเอน ไม่กรีดตึง ไม่หัก ข้อมือ มือซ้ายจับที่ริมฝีปาก ไม่ ค่อยถูก ไม่ตึงมือ ไม่เอียงศีรษะ ไม่ย่อเข้าและไม่กันเข้า	ยืนเท้าขวาวสมเท้าไม่ถูกมือ ขวาท้าวเอนไม่กรีดตึงไม่หัก ข้อมือ มือซ้ายจับที่ริมฝีปาก ไม่ ตึงมือ ไม่เอียงศีรษะ ไม่ย่อเข้า

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
20.ท่ามอง 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้าง มือซ้ายจับ หงายที่ชายพก มือขวาจับส่ง หลัง เอียงศีรษะด้านขวา ไบหน้ามองไปที่จุดหมาย (ใน กรณีสมองไปทางซ้าย)	ทำขวาก้าวหน้ามือซ้ายจับ หงายที่ชายพก มือขวาจับส่ง หลัง เอียงศีรษะด้านขวา ไบหน้ามองไปที่จุดหมาย (ใน กรณีสมองไปทางซ้าย)
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้าง มือซ้ายจับ หงายที่ชายพก มือขวาจับส่ง หลัง ไม่เอียงศีรษะ ไบหน้ามอง ไปที่จุดหมาย (ในกรณีสมองไป ทางซ้าย)	ทำขวาก้าวหน้ามือซ้าย มือ ซ้ายจับหงายที่ชายพก มือขวา จับส่งหลัง ไม่เอียงศีรษะ ไบหน้ามองไปที่จุดหมาย (ใน กรณีสมองไปทางซ้าย)
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้างแต่ไม่ย่อเข้า มือซ้ายจับหงายที่ชายพกแต่ไม่ ค่อยหักข้อมือ ไม่กรีดนิ้ว มือ ขวาจับส่งหลังไม่คอยตั้งแขน และไม่คอยกรีดนิ้ว ไม่เอียง ศีรษะ ไบหน้ามองไปที่ จุดหมาย (ในกรณีสมองไป ทางซ้าย)หรือมองผิด	ทำขวาก้าวหน้ามือซ้ายไม่ย่อ เข้า ไม่เปิดสันเท้าหลัง มือซ้าย จับหงายที่ชายพกไม่คอยกรีด นิ้ว มือขวาจับส่งหลังไม่คอยตั้ง แขนและไม่คอยกรีดนิ้ว ไบหน้ามองไปที่จุดหมาย (ใน กรณีสมองไปทางซ้าย)หรือ มองผิด
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้างแต่ไม่ย่อเข้า มือซ้ายจับหงายที่ชายพกแต่ไม่ หักข้อมือ ไม่กรีดนิ้ว มือขวาจับ ส่งหลังไม่ตั้งแขนและไม่กรีดนิ้ว ไม่เอียงศีรษะ ไบหน้ามองไปที่ จุดหมาย (ในกรณีสมองไป ทางซ้าย)หรือมองผิด	ทำขวาก้าวหน้ามือซ้ายไม่ย่อ เข้า ไม่เปิดสันเท้าหลัง มือซ้าย จับหงายที่ชายพกไม่กรีดนิ้ว มือขวาจับส่งหลังไม่ตั้งแขน และไม่กรีดนิ้ว ไบหน้ามองไปที่ จุดหมาย (ในกรณีสมองไป ทางซ้าย)หรือมองผิด

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
21.ท่ารัก 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้าง มือทั้งสอง ประสานทาบกันที่หน้าอกกริด นิ้วตึง เอียงศีรษะขวา ใบหน้า มองไปที่จุดหมายที่จะแสดง ความรัก ในกรณีที่มีมองไป ทางซ้าย (สามารถเปลี่ยนกิริยา มือและทำตามด้านที่จะ ปฏิบัติได้)	ทำขวาก้าวหน้ามือทั้งสอง ประสานทาบกันที่หน้าอกกริด นิ้วตึง เอียงศีรษะขวา ใบหน้า มองไปที่จุดหมายที่จะแสดง ความรัก ในกรณีที่มีมองไป ทางซ้าย (สามารถเปลี่ยนกิริยา มือและทำตามด้านที่จะ ปฏิบัติได้)
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้าง มือทั้งสอง ประสานทาบกันที่หน้าอกกริด นิ้วตึง ไม่เอียงศีรษะ ใบหน้า มองไปที่จุดหมายที่จะแสดง ความรัก ในกรณีที่มีมองไป ทางซ้าย	ทำขวาก้าวหน้ามือทั้งสอง ประสานทาบกันที่หน้าอกกริด นิ้วตึง ไม่เอียงศีรษะ ใบหน้า มองไปที่จุดหมายที่จะแสดง ความรัก ในกรณีที่มีมองไป ทางซ้าย
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้าง มือทั้งสอง ประสานทาบกันที่หน้าอกไม่ ค่อยกริดนิ้วตึง ไม่เอียงศีรษะ ใบหน้าไม่ค่อยมองไปที่ จุดหมายที่จะแสดงความรัก	ทำขวาก้าวหน้า ไม่ค่อยย่อเข้า ไม่เปิดสันเท้าหลังมือทั้งสอง ประสานทาบกันที่หน้าอกไม่ ค่อยกริดนิ้วตึง ไม่เอียงศีรษะ ใบหน้าไม่ค่อยมองไปที่ จุดหมายที่จะแสดงความรัก
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้างไม่ย่อเข้า มือ ทั้งสองประสานทาบกันที่ หน้าอกไม่กริดนิ้วตึง ไม่ตรง ระดับหน้าอก ไม่เอียงศีรษะ ใบหน้าไม่มองไปที่จุดหมายที่ จะแสดงความรัก	ทำขวาก้าวหน้า ไม่ย่อเข้า ไม่ เปิดสันเท้าหลังมือทั้งสอง ประสานทาบกันที่หน้าอกไม่ กริดนิ้วตึง ไม่ตรงระดับหน้าอก ไม่เอียงศีรษะ ใบหน้าไม่มองไป ที่จุดหมายที่จะแสดงความรัก

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
22.ท่าโสกเศร้า 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนผสมเท้าซ้าย มือทั้งสอง ประสานทาบกันที่หน้าขา โบกหน้าก้มมองในระดับต่ำ เอียงศีรษะด้านซ้าย(สามารถ เปลี่ยนเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติ ได้)	ยืนผสมเท้าซ้าย มือทั้งสอง ประสานทาบกันที่หน้าขา โบกหน้าก้มมองในระดับต่ำ เอียงศีรษะด้านซ้าย(สามารถ เปลี่ยนเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติ ได้)
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนผสมเท้าซ้าย มือทั้งสอง ประสานทาบกันที่หน้าขา โบกหน้าก้มมองในระดับต่ำ ไม่ เอียงศีรษะ(สามารถเปลี่ยนเท้า ตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	ยืนผสมเท้าซ้าย มือทั้งสอง ประสานทาบกันที่หน้าขา โบกหน้าก้มมองในระดับต่ำ ไม่ เอียงศีรษะ(สามารถเปลี่ยนเท้า ตามด้านที่จะปฏิบัติได้)
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ยืนผสมเท้าซ้ายไม่ย่อเข่า มือ ทั้งสองประสานทาบกันที่หน้า ขาไม่ค่อยกึดนิ้วตึง โบกหน้าก้ม มองในระดับต่ำ ไม่เอียงศีรษะ (สามารถเปลี่ยนเท้าตามด้านที่ จะปฏิบัติได้)	ยืนผสมเท้าซ้ายไม่ย่อเข่า มือ ทั้งสองประสานทาบกันที่หน้า ขาไม่ค่อยกึดนิ้วตึง โบกหน้าก้ม มองในระดับต่ำ ไม่เอียงศีรษะ (สามารถเปลี่ยนเท้าตามด้านที่ จะปฏิบัติได้)
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ไม่ยืนผสมเท้าซ้ายไม่ย่อเข่า มือทั้งสองประสานทาบกันที่ หน้าขาไม่กึดนิ้วตึง โบกหน้าก้ม มองในระดับต่ำ ไม่เอียงศีรษะ (สามารถเปลี่ยนเท้าตามด้านที่ จะปฏิบัติได้)	ไม่ยืนผสมเท้าซ้ายไม่ย่อเข่า มือทั้งสองประสานทาบกันที่ หน้าขาไม่กึดนิ้วตึง โบกหน้าก้ม มองในระดับต่ำ ไม่เอียงศีรษะ (สามารถเปลี่ยนเท้าตามด้านที่ จะปฏิบัติได้)

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
23.ท่าเก้งกล้า,สามารถ 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำขวาก้าวหน้า มือขวาทาบทที่หน้าขา กรีดนิ้วตึง มือซ้ายตั้งวงบน ศีรษะเฉียงด้านซ้าย (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	ทำขวาก้าวหน้า มือขวาทาบทที่หน้าขา กรีดนิ้วตึง มือซ้ายตั้งวงบน ศีรษะเฉียงด้านซ้าย (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำขวาก้าวหน้า มือขวาทาบทที่หน้าขา กรีดนิ้วตึง มือซ้ายตั้งวงบน ไม่ศีรษะเฉียง (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	ทำขวาก้าวหน้า มือขวาทาบทที่หน้าขา กรีดนิ้วตึง มือซ้ายตั้งวงบน ไม่ศีรษะเฉียง (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำขวาก้าวหน้า ไม่ย่อเข้า มือขวาทาบทที่หน้าขา ไม่ค่อยกรีดนิ้วตึง มือซ้ายตั้งวงบน ไม่ค่อยกรีดนิ้วตึง ไม่ค่อยหักข้อมือ ไม่ศีรษะเฉียง (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	ทำขวาก้าวหน้า ไม่ย่อเข้ามือขวาทาบทที่หน้าขา ไม่ค่อยกรีดนิ้วตึง มือซ้ายตั้งวงบน ไม่กรีดนิ้วตึง ไม่หักข้อมือ ไม่ศีรษะเฉียง (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำขวาก้าวหน้า ไม่ย่อเข้า มือขวาทาบทที่หน้าขา ไม่กรีดนิ้วตึง มือซ้ายตั้งวงบน ไม่ค่อยกรีดนิ้วตึง ไม่ค่อยหักข้อมือ ไม่ศีรษะเฉียง (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	ทำขวาก้าวหน้า ไม่ย่อเข้ามือขวาทาบทที่หน้าขา ไม่กรีดนิ้วตึง มือซ้ายตั้งวงบน ไม่ค่อยกรีดนิ้วตึง ไม่ค่อยหักข้อมือ ไม่ศีรษะเฉียง (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
24.ท่าซี้ 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้าง มือขวาทำ เอวกรีดนิ้วตึง มือซ้ายใช้นิ้วชี้ที่ ออกมาด้านข้างทางซ้าย โดย เก็บนิ้วกลาง นิ้วนางและ นิ้วก้อยไว้หลวมๆ ศีรษะเอียง ด้านขวา (สามารถเปลี่ยนกิริยา มือและเท้าตามด้านที่จะ ปฏิบัติได้)	ทำขวาก้าวหน้า มือขวาทำ เอวกรีดนิ้วตึง มือซ้ายใช้นิ้วชี้ที่ ออกมาด้านข้างทางซ้าย โดย เก็บนิ้วกลาง นิ้วนางและ นิ้วก้อยไว้หลวมๆ ศีรษะเอียง ด้านขวา (สามารถเปลี่ยนกิริยา มือและเท้าตามด้านที่จะ ปฏิบัติได้)
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้าง มือขวาทำ เอวกรีดนิ้วตึง มือซ้ายใช้นิ้วชี้ที่ ออกมาด้านข้างทางซ้าย โดย เก็บนิ้วกลาง นิ้วนางและ นิ้วก้อยไว้หลวมๆ ไม่เอียง ศีรษะด้านขวา	ทำขวาก้าวหน้า มือขวาทำ เอวกรีดนิ้วตึง มือซ้ายใช้นิ้วชี้ที่ ออกมาด้านข้างทางซ้าย โดย เก็บนิ้วกลาง นิ้วนางและ นิ้วก้อยไว้หลวมๆ ไม่เอียง ศีรษะด้านขวา
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้าง ไม่ค่อยย่อเข้า มือขวาทำเอวกรีดนิ้วไม่ค่อย ตึง มือซ้ายใช้นิ้วชี้ที่ออกมา ด้านข้างทางซ้าย โดยเก็บ นิ้วกลาง นิ้วนางและนิ้วก้อยไว้ หลวมๆ ไม่เอียงศีรษะ	ทำขวาก้าวหน้า ไม่ค่อยย่อเข้า มือขวาทำเอวกรีดนิ้วไม่ค่อย ตึง มือซ้ายใช้นิ้วชี้ที่ออกมา ด้านข้างทางซ้าย โดยเก็บ นิ้วกลาง นิ้วนางและนิ้วก้อยไว้ หลวมๆ ไม่เอียงศีรษะ
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้าง ไม่ย่อเข้า มือ ขวาทำเอว ไม่กรีดนิ้วตึง มือ ซ้ายใช้นิ้วชี้ที่ออกมาด้านข้าง ทางซ้าย โดยเก็บนิ้วกลาง นิ้วนางและนิ้วก้อยไว้หลวมๆ ไม่หักข้อมือ ไม่เอียงศีรษะ	ทำขวาก้าวหน้า ไม่ย่อเข้า มือ ขวาทำเอว ไม่กรีดนิ้วตึง มือ ซ้ายใช้นิ้วชี้ที่ออกมาด้านข้าง ทางซ้าย โดยเก็บนิ้วกลาง นิ้วนางและนิ้วก้อยไว้หลวมๆ ไม่หักข้อมือ ไม่เอียงศีรษะ

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
25.ท่าปกป้องคุ้มครอง 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้าง มือทั้งสองจับระดับแง่ศีรษะหักข้อมือหันจับเข้าหาศีรษะ ศีรษะเอียงด้านขวา(สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	ทำขวาก้าวหน้า มือทั้งสองจับระดับหางคิ้ว ข้อมือหันจับเข้าหาศีรษะ ศีรษะเอียงด้านขวา(สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้าง มือทั้งสองจับระดับแง่ศีรษะหักข้อมือหันจับเข้าหาศีรษะ ไม่เอียงศีรษะ(สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	ทำขวาก้าวหน้า มือทั้งสองจับระดับหางคิ้ว ข้อมือหันจับเข้าหาศีรษะ ไม่เอียงศีรษะ(สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้าง ไม่ค่อยย่อเข้า มือทั้งสองจับระดับแง่ศีรษะหักข้อมือหันจับเข้าหาศีรษะไม่ค่อยกรีดนิ้ว ไม่เอียงศีรษะ(สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	ทำขวาก้าวหน้า ไม่ค่อยย่อเข้า มือทั้งสองจับระดับหางคิ้วไม่ค่อยกรีดนิ้ว ข้อมือหันจับเข้าหาศีรษะ ไม่เอียงศีรษะ(สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	ทำซ้ายก้าวข้าง ไม่ย่อเข้า มือทั้งสองจับระดับแง่ศีรษะไม่หักข้อมือ ไม่หันจับเข้าหาศีรษะไม่กรีดนิ้ว ไม่เอียงศีรษะหรือเอียงมากเกินไป (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	ทำขวาก้าวหน้า ไม่ย่อเข้า ไม่เปิดส้นเท้าหลัง มือทั้งสองจับระดับหางคิ้ว ไม่กรีดนิ้ว ข้อมือไม่หันจับเข้าหาศีรษะ ไม่เอียงศีรษะ (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและทำตามด้านที่จะปฏิบัติได้)

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
26.ท่ายิ่งใหญ่ 4 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	เท้าขวาก้าวหน้า มือทั้งสองตั้ง วงในลักษณะหงายมือขึ้นอยู่ใน ระดับแ่งศีรษะ ศีรษะเอียง ด้านขวา(สามารถเปลี่ยนกิริยา มือและเท้าตามด้านที่จะ ปฏิบัติได้)	เท้าขวาก้าวหน้า มือทั้งสองตั้ง วงในลักษณะหงายมือขึ้นอยู่ใน ระดับแ่งศีรษะ ศีรษะเอียง ด้านขวา(สามารถเปลี่ยนกิริยา มือและเท้าตามด้านที่จะ ปฏิบัติได้)
3 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	เท้าขวาก้าวหน้า มือทั้งสองตั้ง วงในลักษณะหงายมือขึ้นอยู่ใน ระดับแ่งศีรษะ ไม่ศีรษะเอียง	เท้าขวาก้าวหน้า มือทั้งสองตั้ง วงในลักษณะหงายมือขึ้นอยู่ใน ระดับแ่งศีรษะ ไม่ศีรษะเอียง
2 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	เท้าขวาก้าวหน้า ไม่ค่อยย่อเข้า มือทั้งสองตั้งวงในลักษณะ หงายมือขึ้นอยู่ในระดับแ่ง ศีรษะไม่ค่อยหักข้อมือ ไม่ค่อย กรีดนิ้ว ไม่ศีรษะเอียง	เท้าขวาก้าวหน้า ไม่ค่อยย่อเข้า มือทั้งสองตั้งวงในลักษณะ หงายมือขึ้นอยู่ในระดับแ่ง ศีรษะ ไม่ค่อยหักข้อมือ ไม่ ค่อยกรีดนิ้ว ไม่ศีรษะเอียง
1 คะแนน เมื่อ ตัวพระ ตัวนาง	เท้าขวาก้าวหน้า ไม่ย่อเข้า มือ ทั้งสองตั้งวงในลักษณะหงาย มือขึ้นอยู่ในระดับแ่งศีรษะไม่ ค่อยหักข้อมือ ไม่ค่อยกรีดนิ้ว ปลายนิ้วหันไปทางด้านหลัง ไม่ ศีรษะเอียง หรือเอียงมาก เกินไป	เท้าขวาก้าวหน้า ไม่ค่อยย่อเข้า มือทั้งสองตั้งวงในลักษณะ หงายมือขึ้นอยู่ในระดับแ่ง ศีรษะ ไม่ค่อยหักข้อมือ ไม่ ค่อยกรีดนิ้ว ปลายนิ้วหันไป ทางด้านหลัง ไม่ศีรษะเอียง หรือเอียงมากเกินไป

ท่าที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน	
	ตัวพระ	ตัวนาง
27. สามารถปฏิบัติท่าทำได้ อย่างคล่องแคล่วอ่อนช้อย สวยงาม 4 คะแนน เมื่อ	- มือเกร็งปลายนิ้วกรีดตึง - เท้ากันเข่าและย่อได้อย่าง เต็มที่ - เอียงศีรษะอ่อนช้อยไม่หักคอ - ปฏิบัติท่าทำได้อย่างรวดเร็ว	- มือเกร็งปลายนิ้วกรีดตึง - เท้าไม่เข่าและย่อได้อย่าง เต็มที่ - เอียงศีรษะอ่อนช้อยไม่หักคอ - ปฏิบัติท่าทำได้อย่างรวดเร็ว
3 คะแนน เมื่อ	ปฏิบัติได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติได้ 3 ข้อ
2 คะแนน เมื่อ	ปฏิบัติได้ 2 ข้อ	ปฏิบัติได้ 2 ข้อ
1 คะแนน เมื่อ	ปฏิบัติได้ 1 ข้อ	ปฏิบัติได้ 1 ข้อ

ภาคผนวก ข

หนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 0519.12/ ๗๔๙.๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๓ ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดลาดบัวขาว

เนื่องด้วย นางสาววรรณิ ไชยมโน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” โดยมี อาจารย์ชวลิต รวยอาจีน และ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์กนกวรรณ วิวัฒน์ธนศิษฐ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาววรรณิ ไชยมโน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัพท 081-7110-026

ที่ ศธ 0519.12/7403

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

3 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

เนื่องด้วย นางสาววรรณิ ไชยมโน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” โดยมี อาจารย์ชวลิต รวยอาจิม และ รองศาสตราจารย์ภา ศรีไพโรจน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์อุดมศักดิ์ นาคี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาววรรณิ ไชยมโน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเชากุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-7110-026

ที่ ศธ 0519.12/๗๔๐๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

3 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เนื่องด้วย นางสาววรรณิ์ ไชยมโน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” โดยมี อาจารย์ชวลิต รวยอาจีน และ รองศาสตราจารย์นภา ศรีไพโรจน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์วัชณี เมษะมาน อาจารย์วัฒนา วัฒนอุดมกิจ อาจารย์สมพิศ สุขวิวัฒน์ อาจารย์พิบูล วัคกระแยม อาจารย์พิมพ์ทอง วัจนะพุกกะ อาจารย์อัญชลี บุญจงรักษ์ อาจารย์วรภรณ์ รุจิเพ็ชร อาจารย์สุกัญญา คังวงษ์พิมุข อาจารย์พรทิพย์ ค่านสมบูรณ์ อาจารย์ศรีจันทรา ทิพโกมุท อาจารย์ณัฏฐา ชันสัมฤทธิ์ อาจารย์นันทา น้อยนิลย์ อาจารย์อจลรา สุภาไชยกิจ อาจารย์ณัฏฐา สมุทรโคจร อาจารย์วรารักษ์ พุกกะศรี อาจารย์ไพฑูรย์ เข้มแข็ง อาจารย์วีระชัย มีบ่อทรัพย์ อาจารย์สุรัตน์ จงดา อาจารย์รัชชาติ ตุงกะบุรณะ และ อาจารย์สังกะ ภู่งงสุทธิ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาววรรณิ์ ไชยมโน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-7110-026

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/๗๔๐๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

3 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมณฑลวราราม

เนื่องด้วย นางสาววรรณิ ไชยมโน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การสร้างแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” โดยมี อาจารย์ชวลิต รวยอาจิน และ รองศาสตราจารย์ภา ศรีไพโรจน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณี นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้ห้องนาฏศิลป์ เพื่อให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน ตอบแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2551

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาววรรณิ ไชยมโน ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเชชากุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-7110-026

ภาคผนวก ง

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

- รายนามผู้เชี่ยวชาญในการสร้างแบบประเมิน
- รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ใช้แบบประเมิน

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการสร้างแบบประเมิน

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการสร้างแบบประเมิน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถด้านนาฏศิลป์ไทยที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างน้อย 10 ปี จำนวน 20 คน มีดังนี้

1. นายไพฑูรย์ เข้มแข็ง	ครู คศ. 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
2. นายวีระชัย มีบ่อทรัพย์	ครู คศ. 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
3. นางนฤมล สมุทรโคจร	ครู คศ. 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
4. นางนันทา น้อยนิตย์	ครู คศ. 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
5. นางศรีจันทร์ ทิพโกมุท	ครู คศ. 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
6. นางสาวพรทิพย์ ด่านสมบุญ	ครู คศ. 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
7. นางสาวอัจฉรา สุภาไชยกิจ	ครู คศ. 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
8. นางนฤมล ชันสัมฤทธิ์	ครู คศ. 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
9. นางสาววราภรณ์ รุจิเพชร	ครู คศ. 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
10.นางวัชณี เมษะมาน	ครู คศ. 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
11.นางวัฒนา วัฒนอุดมกิจ	ครู คศ. 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
12.นางสาวพิกุล วัดกะแย้ม	ครู คศ. 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
13.นายสัจจะ ภู่งามสุทธิ	ครู คศ. 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

14. นายรักษาทิ ตุงคะบุรณะ	ครู คศ. 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
15. นายสุรัตน์ จงดา	ครู คศ. 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
16. นางพิมพ์ทอง วัจนะพุกกะ	ครู คศ. 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
17. นางสุกัญญา ตั้งวงษ์พิมุข	ครู คศ. 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
18. นางอัญชลี บุญจงรักษ์	ครู คศ. 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
19. นางวรารักษ์ พฤกษะศรี	ครู คศ. 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
20. นางสมพิศ สุขวิวัฒน์	ครู คศ. 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลการศึกษา คือ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการวัดผลการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงาน อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 คน

1. อาจารย์อุดมศักดิ์ นาคี	นักวิชาการ 8 ว. สำนักการศึกษา
กรุงเทพมหานคร
2. อาจารย์กนกวรรณ วิวัฒน์ธนศิษฐ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดขุนจันทร์
กรุงเทพมหานคร

รายนามผู้ที่ใช้แบบประเมิน คือ อาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์การสอนทางนาฏศิลป์อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 คน

1. อาจารย์วรรณิ ไชยมโน	ครู รับเงินเดือนอันดับ คศ. 1
โรงเรียนวัดมงคลวราราม เขตจอมทอง
กรุงเทพมหานคร
2. อาจารย์น้ำผึ้ง ชั่งข้าว	ครู คศ. 2 ชำนาญการ
โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก เขตจอมทอง
กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก จ

- ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน

ตารางที่ 7 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของ
แบบประเมินทักษะพื้นฐานการรำไทย (IOC_r)

[illegible]

ตารางที่ 8 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนนของ
แบบประเมินทักษะพื้นฐานการรำไทย (IOC₂)

[illegible]

ตาราง 9 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเป็นปรนัยของข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนน

แบบประเมินทักษะพื้นฐานการรำไทย	IOC ₁	IOC ₂
<u>ขั้นเตรียมการปฏิบัติ</u>		
1. ยืนในท่าเตรียมพร้อมก่อนการปฏิบัติ	0.91-1.00	1.00
<u>ขั้นกระบวนการปฏิบัติ</u>		
2.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าจีบหาง	0.91-1.00	1.00
3.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าจีบคว่ำ	0.91-1.00	1.00
4.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าจีบหลัง	0.95-1.00	1.00
5.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าตั้งวงบน	1.00	1.00
6.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าตั้งวงกลาง	1.00	1.00
7.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าตั้งวงล่าง	1.00	1.00
8.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่ารวมเท้า	1.00	1.00
9.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าผสมเท้า	1.00	1.00
10.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าประเท้าแล้วยกเท้า	0.95-1.00	1.00
11.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าก้าวหน้า	1.00	1.00
12.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าก้าวข้าง	1.00	1.00
13.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่ากระทุ้งเท้าแล้วกระดกเท้า	1.00	1.00
14.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าจรดเท้า	0.95-1.00	0.95-1.00
15.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่ากรายมือ	1.00	0.81-1.00
16.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าฉายมือ	1.00	1.00
17.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าตัวเรา	1.00	1.00
18.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่ายืม	1.00	1.00
19.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าโกรธ	1.00	1.00
20.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่ามอง	1.00	1.00
21.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่ารัก	1.00	1.00
22.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าโศกเศร้า	1.00	1.00
23.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าเก่งกล้าสามารถ	1.00	1.00
24.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าซึ้ง	1.00	1.00
25.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่าปกป้องคุ้มครอง	1.00	1.00
26.ปฏิบัติพื้นฐานการรำไทยท่ายิ่งใหญ่	1.00	1.00
<u>ขั้นผลการปฏิบัติ</u>		
27. ปฏิบัติอย่างคล่องแคล่วอ่อนช้อยสวยงาม	0.77-1.00	0.81-1.00

ภาคผนวก จ

สรุปบันทึกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย
จำนวน 20 คน

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย
จำนวน 20 คน

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
1. ในการประเมินขั้นเตรียมพร้อมก่อนการปฏิบัตินั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้อย่างไร ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ ยืนเท้าขวาเข้าตึงเท้าซ้ายยืดเท้าแตะออกไปด้านข้าง มือขวาทำวสะเอว กรีดนิ้วตึง มือซ้ายกรีดทาบตึงที่หน้าขา เอียงศีรษะไปทางขวา ตัวนาง ยืนเท้าขวาเข้าตึงผสมเท้าซ้ายเข้าตึง มือขวาจับหางระดับชายพก มือซ้ายกรีดตึงที่หน้าขาเอียงศีรษะไปทางซ้าย	20	19	1
2. การประเมินในขั้นปฏิบัติท่าจับหางนั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้อย่างไร ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สามของนิ้วชี้ (นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้กรีดตึง นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วกรีดตึงออกเป็นรูปพัด หางมือขึ้นหักข้อมือเข้าหาลำตัวได้ถูกต้อง ตัวนาง ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับตัวพระ	18	20	2
				- นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ (นับจากข้อล่างขึ้นไปหาข้อบน) - นำจะใช้คำว่า นับจากข้อล่างสุด

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
3. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำจิบคว้านั้น ควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่	จิบคว่ำ นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สามของนิ้วชี้(นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้กรีดตึง นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วกรีดตึงออกเป็นรูปพัด คว่ำมือลงหักข้อมือเข้าหาลำตัวได้ถูกต้อง ตัวนาง ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับตัวพระ	18	2	- นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ (นับจากข้อล่างขึ้นไปหาข้อบน) - นำจะใช้คำว่า นับจากข้อล่างสุด
4. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำจิบหลังนั้น ควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สามของนิ้วชี้(นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้กรีดตึง นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วชี้ขึ้นกรีดตึงออกเป็นรูปพัด ส่งลำแขนแนบข้างตัว โดยลำแขนตึงส่งไปด้านหลัง ปิดข้อมือหงายขึ้น กางลำแขนออกจากตัวเล็กน้อย ตัวนาง นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สามของนิ้วชี้(นับจากข้อที่ล่างขึ้นไปหาข้อบน) ปลายนิ้วชี้กรีดตึง นิ้วที่เหลือทั้งสามนิ้วชี้ขึ้นกรีดตึงออกเป็นรูปพัด ส่งลำแขนแนบข้างตัว โดยลำแขนตึงส่งไปด้านหลัง ปิดข้อมือหงายขึ้นลำแขนตรงแนบลำตัว	18	2	- นำนิ้วหัวแม่มือ มาจรดติดข้อที่สาม ของนิ้วชี้ (นับจากข้อล่างขึ้นไปหาข้อบน) - นำจะใช้คำว่า นับจากข้อล่างสุด

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
5. การประเมินในชั้นปฏิบัติที่ตั้งวงบนนั้น ควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตึงชิดกัน เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าใน หักข้อ นิ้วหัวแม่มือเข้าเล็กน้อย มือที่ตั้งวงจะอยู่ระดับแง่ศีรษะ ห่างจากศีรษะประมาณ สองคืบ กางข้อศอกออกจากลำตัว ตัวนาง ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตึงชิดกัน เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าใน หักข้อ นิ้วหัวแม่มือเข้าเล็กน้อย มือที่ตั้งวงจะอยู่ระดับหางคิ้วหรือหางตา ห่างจากหางคิ้วหรือหางตาประมาณ สองคืบ ไม่ต้องกางข้อศอกออก	20		
6. การประเมินในชั้นปฏิบัติที่ตั้งวงกลางนั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตึงชิดกัน เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าใน หักข้อ- นิ้วหัวแม่มือเข้าเล็กน้อยมือที่ตั้งวงจะลดลงจากวงบนมาอยู่ระดับกลาง ลำตัวด้านซ้าย หักข้อมือตั้งขึ้นกัน ข้อศอกออกเล็กน้อย ตัวนาง ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตึงชิดกัน เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าใน หักข้อ นิ้วหัวแม่มือเข้าเล็กน้อยมือที่ตั้งวงจะอยู่ลดลงมาจากวงบนมาอยู่กลาง ลำตัวด้านซ้าย หักข้อมือตั้งขึ้น ข้อศอกจะอยู่แนบลำตัว	20		

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
7. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำตั้งวงล่างนั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตึงชิดกัน เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าใน หักข้อ นิ้วหัวแม่มือเข้าเล็กน้อย มือที่ตั้งวง จะลดระดับมาอยู่ที่ระดับเอว กัน ข้อศอกห่างออกจากลำตัวเล็กน้อย	20		
	ตัวนาง ยกแขนงอโค้งออก นิ้วทั้งสี่ตึงชิดกัน เก็บนิ้วหัวแม่มือเข้าใน หักข้อ นิ้วหัวแม่มือเข้าเล็กน้อย มือที่ตั้งวง จะลดระดับมาอยู่ที่ระดับเอว แขนบ ข้อศอกชิดลำตัว	20		
8. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำรวมเท่านั้น ควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ เป็นลักษณะการยืน โดยมีส้นเท้าทั้งสองข้างชิดกัน ฝ่าเท้าทั้งสองข้างแยกออกจากกันประมาณ 2 คืบ กันเข้าออก ย่อเข้าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวอยู่ระหว่างกึ่งกลาง	20		
	ตัวนาง เป็นลักษณะการยืน โดยมีส้นเท้าและเข้าทั้งสองข้างชิดกัน ย่อเข้าทั้งสองข้างลง น้ำหนักตัวอยู่ระหว่างกึ่งกลาง	20		

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
9. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำผสมเท่านั้น ควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ เป็นลักษณะการยื่น โดยมีเท้าข้างใดข้างหนึ่งยื่นรับน้ำหนักตัว โดยเท้าที่ไม่ได้ยื่นรับน้ำหนักตัว ให้วางส้นเท้าแนบติดที่กึ่งกลางเท้าข้างที่รับน้ำหนัก ย่อเข้าทั้งสองข้างลง ตัวพระกันเข้า-ออกทั้งสองข้าง และเท้าข้างที่ผสมเปิดปลายนิ้วขึ้นเล็กน้อย	20		
	ตัวนาง เป็นลักษณะการยื่น โดยมีเท้าข้างใดข้างหนึ่งยื่นรับน้ำหนักตัว โดยเท้าที่ไม่ได้ยื่นรับน้ำหนักตัว ให้วางส้นเท้าแนบติดที่กึ่งกลางเท้าข้างที่รับน้ำหนัก ย่อเข้าทั้งสองข้างลง ขาทั้งสองข้างชิดไม่ต้องกันเข้าออก เท้าข้างที่ผสมเปิดปลายนิ้วขึ้นเล็กน้อย	20		

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
10. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำประจำแล้วยกเท่านั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ ยื่นผสมเท้าแล้ว ยกปลายเท้าลอยจากพื้นเล็กน้อย นิ้วเท้าชิดติดกัน หักข้อเท้าขึ้น ใช้จมูกเท้าตบลงกับพื้น โดยใช้ขาข้างใดข้างหนึ่งยื่นรับน้ำหนักขณะที่ตบเท้า ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่งประเท้าขึ้นแล้วยกลอยขึ้นจากพื้น สูงระดับกึ่งกลางน่องของเท้าที่ยื่นรับน้ำหนักตัว หักข้อเท้าขึ้น ตึงนิ้วเท้าเชิดขึ้น ย่อเข้าข้างที่ยื่นรับน้ำหนักตัว กันเข่าออกไปด้านข้าง ตัวนาง ส้นเท้าติดกับพื้น ยกปลายเท้าลอยจากพื้นเล็กน้อย นิ้วเท้าชิดติดกัน หักข้อเท้าขึ้น ใช้จมูกเท้าตบลงกับพื้น โดยใช้ขาข้างใดข้างหนึ่งยื่นรับน้ำหนักขณะที่ตบเท้า ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่งประเท้าขึ้นแล้วยกลอยขึ้นจากพื้น สูงระดับกึ่งกลางหน้าขาของเท้าที่ยื่นรับน้ำหนักตัว หักข้อเท้าขึ้น ตึงนิ้วเท้าเชิดขึ้น ย่อเข้าข้างที่ยื่นรับน้ำหนักตัว ไม่ต้องกันเข่าออก	19	1	ยื่นผสมเท้าแล้ว ยกปลายเท้าลอยจากพื้นเข่าชนานกับพื้น
		20		

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
11. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำก้าวหน้านั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้อย่างไร ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ เป็นลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งตรงไปข้างหน้า เเฉียงปลายเท้าออกไปด้านข้างเล็กน้อย ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า เท้าอีกข้างหนึ่งใช้จมูกเท้าวางไว้ด้านหลังใกล้ๆกับส้นเท้า ของเท้าที่ก้าวไปข้างหน้าเหยียดส้นเท้าข้างที่อยู่ข้างหลังให้ลอยพื้นพ่นขึ้นมาเล็กน้อย น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ย่อเข่าทั้งสองลง กันเข่าออก	20		
	ตัวนาง เป็นลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งตรงไปข้างหน้า เเฉียงปลายเท้าออกไปด้านข้างเล็กน้อย ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า เท้าอีกข้างหนึ่งใช้จมูกเท้าวางไว้ด้านหลังใกล้ๆกับส้นเท้า ของเท้าที่ก้าวไปข้างหน้าเหยียดส้นเท้าข้างที่อยู่ข้างหลังให้ลอยพื้นพ่นขึ้นมาเล็กน้อย น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าที่ก้าวไปข้างหน้า ย่อเข่าทั้งสองลง ไม่ต้องกันเข่าออก	20		

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
12. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำก้าวข้างนั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ เป็นลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งเฉียงออกไปข้างลำตัว ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่ง ยืนเต็มฝ่าเท้าย่อเข่าลง ปลายเท้าเฉียงไปด้านข้าง ถ่ายน้ำหนักตัวไปยังเท้าที่ก้าวเฉียงข้างออกไปให้สั้นเท้าข้างที่ก้าวขนานตรงกับปลายเท้าข้างที่ยืน โดยกันเข่าออกเล็กน้อย	20		
	ตัวนาง เป็นลักษณะของการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งเฉียงออกไปข้างลำตัว ฝ่าเท้าแนบติดพื้นเต็มเท้า ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่ง เหยียดสั้นเท้าขึ้นย่อเข่าลง ปลายเท้าเฉียงไปด้านข้าง ถ่ายน้ำหนักตัวไปยังเท้าที่ก้าวเฉียงข้าง โดยขาหลังหลบเข่า	20		

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
13. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำกระท่งเท้าแล้วกระดกเท้านั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ เป็นลักษณะการเชื่อมทำต่อเนื่องจากการก้าวหน้า โดยใช้จุกเท้าที่วางอยู่ด้านหลังใกล้สันเท้าที่ก้าวหน้า กระท่งเท้าหรือเคาะกับพื้นเบาๆแล้วยกขึ้นด้านหลัง เพื่อเชื่อมทำเปลี่ยนเป็นกระดกเท้า ทำซ้ำที่กระดกงอเข้าส่งไปด้านหลัง หนีบส่วนน่องให้ติดกัน หักข้อเท้าลงสู่พื้นดิน ส่งเข้าข้างที่กระดกไปข้างหลังให้มากที่สุด	20		
	ตัวนาง เป็นลักษณะการเชื่อมทำต่อเนื่องจากการก้าวหน้า โดยใช้จุกเท้าที่วางอยู่ด้านหลังใกล้สันเท้าที่ก้าวหน้า กระท่งเท้าหรือเคาะกับพื้นเบาๆแล้วยกขึ้นด้านหลัง เพื่อเชื่อมทำเปลี่ยน เป็นกระดกเท้าทำซ้ำที่กระดกงอเข้าส่งไปด้านหลัง หนีบส่วนน่องให้ติดกัน หักข้อเท้าลงสู่พื้นดิน ส่งเข้าข้างที่กระดกไปข้างหลังให้มากที่สุด	20		

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
14. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำจรดเท่านั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ เป็นลักษณะการยื่น โดยมีเท้าข้างใดข้างหนึ่งยื่นรับน้ำหนักตัว โดยเท้าที่ไม่ได้ยื่นรับน้ำหนักตัว จะใช้จมูกเท้ากดแตะติดไว้กับใกล้กับเท้าที่ยื่นรับน้ำหนักตัว โดยหัวนิ้วเท้าตั้งเชิดขึ้น แยกส้นเท้าลอยพ้นจากพื้นขึ้นมา เล็กน้อย กันเข้าออกจากกันเล็กน้อย	19	1	โดยหัวนิ้วเท้าตั้งเชิด น่าจะใช้คำว่า นิ้วเท้าทั้งหมดตั้งเชิดขึ้น
	ตัวนาง เป็นลักษณะการยื่น โดยมีเท้าข้างใดข้างหนึ่งยื่นรับน้ำหนักตัว โดยเท้าที่ไม่ได้ยื่นรับน้ำหนักตัว จะใช้จมูกเท้ากดแตะติดไว้กับใกล้กับเท้าที่ยื่นรับน้ำหนักตัว โดยหัวนิ้วเท้าตั้งเชิดขึ้น แยกส้นเท้าลอยพ้นจากพื้นขึ้นมา เล็กน้อย ลักษณะเท้าชิดไม่กันเข้า	20		

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
15. การประเมินในชั้นปฏิบัติทากรายมือนั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้อย่างไรท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ เป็นกิริยาการใช้มือข้างหนึ่งตั้งวงบนอีกมือหนึ่งจับหางแขนตั้งระดับไหล่ เอียงศีรษะขวาและยกเท้าทางด้านมือนั่งตั้งวงเท้าที่ยืนงอเขาม้วนมือที่จับเปลี่ยนเป็นตั้งวงและมือที่ตั้งวงเปลี่ยนเป็นจับหลัง เท้าที่ยกเปลี่ยนเป็นก้าวหน้าและเปลี่ยนศีรษะเอียงมาทางด้านมือนั่งตั้งวง (สามารถเปลี่ยนมือและเท้าตามด้านที่ปฏิบัติได้)	20		
	ตัวนาง เป็นกิริยาการใช้มือข้างหนึ่งตั้งวงบนอีกมือหนึ่งจับหางแขนตั้งระดับไหล่ เอียงศีรษะขวาและยกเท้าทางด้านมือนั่งตั้งวงเท้าที่ยืนงอเขาม้วนมือที่จับเปลี่ยนเป็นตั้งวงและมือที่ตั้งวงเปลี่ยนเป็นจับหลัง เท้าที่ยกเปลี่ยนเป็นก้าวหน้าและเปลี่ยนศีรษะเอียงมาทางด้านมือนั่งตั้งวง (สามารถเปลี่ยนมือและเท้าตามด้านที่ปฏิบัติได้)	20		

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
16. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำนายมือนั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ ตัวพระ มือข้างหนึ่งตั้งวางบน มืออีกข้างกาง มือให้ปลายนิ้วหันออกมาด้านหน้า เอียงศีรษะด้านมือที่ตั้งวาง แล้วกาง มือออกมาด้านข้างตั้งแขน พร้อมกับ ทำที่จรดนายทำออกด้านข้าง มือที่ เป็นลักษณะกางมือ	20		
	ตัวนาง มือข้างหนึ่งตั้งวางบน มืออีกข้างกาง มือให้ปลายนิ้วหันออกมาด้านหน้า แล้วกางมือออกมาด้านข้างตั้งแขน เอียงศีรษะด้านมือที่กาง ทำเป็น การก้าวหน้าด้านมือที่เป็นลักษณะ กางมือ	20		

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
17. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำตัวเรานั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้อย่างไรท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ ยื่นเท้าขวาผสมเท้า มือขวาทำวเอว มือซ้ายจับหางยี่กลางอก เอียง ศีรษะด้านซ้าย	20		
	ตัวนาง ยื่นผสมเท้าขวา มือขวาทำวเอว มือ ซ้ายจับหางยี่กลางอก เอียงศีรษะ ด้านขวา	20		
18. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำยี่นั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้อย่างไรท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ ยื่นเท้าขวาผสมเท้า มือขวาทำวเอว มือซ้ายจับที่ริมฝีปาก เอียงศีรษะ ด้านขวา	20		
	ตัวนาง ยื่นผสมเท้าขวา มือขวาทำวเอว มือ ซ้ายจับที่ริมฝีปาก เอียงศีรษะ ด้านขวา	20		

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
19. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำไถ่รณนั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ ยืนเท้าขวาเต็มเท้า เท้าซ้ายยืนเท้าแตะด้วยจมูกเท้าออกไปด้านข้างเปิดปลายนิ้วเท้า มือขวาทำวเอว มือซ้ายชูเบาๆที่ข้างโขน เอียงศีรษะด้านซ้าย	20		
	ตัวนาง ยืนผสมเท้าขวา มือขวาทำวเอว มือซ้ายชูเบาๆที่ข้างโขน เอียงศีรษะด้านซ้าย	20		
20. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำมอมนั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ เท้าซ้ายก้าวข้าง มือซ้ายจับหางที่ชายพก มือขวาจับส่งหลัง เอียงศีรษะด้านขวาโขนน้ำมองไปที่จุดหมาย (ในกรณีที่มีมองไปทางซ้าย)	20		
	ตัวนาง เท้าขวาก้าวหน้ามือซ้ายจับหางที่ชายพก มือขวาจับส่งหลัง เอียงศีรษะด้านขวา โขนน้ำมองไปที่จุดหมาย (ในกรณีที่มีมองไปทางซ้าย)	20		

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
21. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำรำนั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ เท้าซ้ายก้าวข้าง มือทั้งสองประสาน ทาบกันที่หน้าอกกรีดนิ้วตั้ง เอียง ศีรษะขวา ใบหน้ามองไปที่ จุดหมายที่จะแสดงความรัก ในกรณี ที่มองไปทางซ้าย (สามารถเปลี่ยน กิริยามือและเท้าตามด้านที่จะ ปฏิบัติได้)	20		
	ตัวนาง เท้าขวาก้าวหน้ามือทั้งสองประสาน ทาบกันที่หน้าอกกรีดนิ้วตั้ง เอียง ศีรษะขวา ใบหน้ามองไปที่ จุดหมายที่จะแสดงความรัก ในกรณี ที่มองไปทางซ้าย (สามารถเปลี่ยน กิริยามือและเท้าตามด้านที่จะ ปฏิบัติได้)	20		
22. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำโคกเศร้านั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ ยืนผสมเท้าซ้าย มือทั้งสองประสาน ทาบกันที่หน้าขา ใบหน้าก้มมองใน ระดับต่ำ เอียงศีรษะด้านซ้าย (สามารถเปลี่ยนเท้าตามด้านที่จะ ปฏิบัติได้)	20		
	ตัวนาง ยืนผสมเท้าซ้าย มือทั้งสองประสาน ทาบกันที่หน้าขา ใบหน้าก้มมองใน ระดับต่ำ เอียงศีรษะด้านซ้าย (สามารถเปลี่ยนเท้าตามด้านที่จะ ปฏิบัติได้)	20		

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
23. การประเมินในชั้นปฏิบัติท่าเก่งกล้า นั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ เท้าขวาก้าวหน้า มือขวาทาบที่หน้าขา กรีดนิ้วตึง มือซ้ายตั้งวงบน ศีรษะเอียงด้านซ้าย (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	20		
	ตัวนาง เท้าขวาก้าวหน้า มือขวาทาบที่หน้าขา กรีดนิ้วตึง มือซ้ายตั้งวงบน ศีรษะเอียงด้านซ้าย (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	20		

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
24. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำขึ้นนั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ เท้าซ้ายก้าวข้าง มือขวาทำวเอวกรีดนิ้วตึง มือซ้ายใช้นิ้วชี้ชี้ออกมา ด้านข้างทางซ้าย โดยเก็บนิ้วกลาง นิ้วนางและนิ้วก้อยไว้หลวมๆ ศีรษะเอียงด้านขวา (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	20		
	ตัวนาง เท้าขวาก้าวหน้า มือขวาทำวเอวกรีดนิ้วตึง มือซ้ายใช้นิ้วชี้ชี้ออกมา ด้านข้างทางซ้าย โดยเก็บนิ้วกลาง นิ้วนางและนิ้วก้อยไว้หลวมๆ ศีรษะเอียงด้านขวา (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	20		
25. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำปกป้องคุ้มครองนั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ เท้าซ้ายก้าวข้าง มือทั้งสองจีบระดับ แง่ศีรษะหักข้อมือหันจีบเข้าหา ศีรษะ ศีรษะเอียงด้านขวา(สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	20		
	ตัวนาง เท้าขวาก้าวหน้า มือทั้งสองจีบระดับ หางคิ้ว ข้อมือหันจีบเข้าหาศีรษะ ศีรษะเอียงด้านขวา (สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	20		

คำถาม	เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
26. การประเมินในชั้นปฏิบัติทำยิ่งใหญ่ นั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ เท้าขวาก้าวหน้า มือทั้งสองตั้งวงในลักษณะหงายมือขึ้นอยู่ในระดับแง่ ศีรษะ ศีรษะเอียงด้านขวา(สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	20		
	ตัวนาง เท้าขวาก้าวหน้า มือทั้งสองตั้งวงในลักษณะหงายมือขึ้นอยู่ในระดับแง่ ศีรษะ ศีรษะเอียงด้านขวา(สามารถเปลี่ยนกิริยามือและเท้าตามด้านที่จะปฏิบัติได้)	20		
27. การประเมินในชั้นผลการปฏิบัติ นั้นควรจะใช้เกณฑ์ในการประเมินต่อไปนี ท่านเห็นด้วยหรือไม่	ตัวพระ - ปฏิบัติมือเกร็งปลายนิ้วกรีดตั้ง - เท้ากันเข่าและย่อได้อย่างเต็มที่ - เอียงศีรษะอ่อนข้อโยไม่หักคอ - ปฏิบัติท่ารำได้อย่างรวดเร็ว	17	3	
	ตัวนาง - ปฏิบัติมือเกร็งปลายนิ้วกรีดนิ้วตั้ง - เท้าไม่เข่าและย่อได้อย่างเต็มที่ - เอียงศีรษะอ่อนข้อโยไม่หักคอ - ปฏิบัติท่ารำได้อย่างรวดเร็ว	17	3	

ภาคผนวก ซ

แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของเพื่อนครู

จำนวน 11 คน

แบบสอบถามเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความสะดวก ของการใช้แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยสร้างขึ้น เพื่อใช้วัดและประเมินความสามารถในทักษะพื้นฐานการรำไทยเป็นรายบุคคล แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความสามารถในการปฏิบัติทักษะพื้นฐานการรำไทย ซึ่งผลของการวัดจะทำให้ทราบว่า ผู้ถูกประเมินมีความสามารถในการรำไทยอยู่ในระดับใด ควรแก้ไข และปรับปรุงในขั้นตอนใดของการวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติต่อไป

คำชี้แจง

ให้ท่านพิจารณาว่าแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทยที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและความสะดวกในการใช้มากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ขอแสดงความนับถือ

นางสาววรรณิ์ ไชยมโน

นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามเพื่อแสดงความคิดเห็น

ต่อแบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทางชีวิสังคม

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ตำแหน่ง

☐ ครู คศ. 1

☐ ครู คศ. 2

☐ ครู คศ. 3

☐ อื่นๆ.....

3. ประสบการณ์ในการสอนนาฏศิลป์

☐ น้อยกว่า 5 ปี

☐ 5 ปี - 10 ปี

☐ มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสำหรับแสดงความคิดเห็นต่อแบบวัดผลภาคปฏิบัติทักษะพื้นฐานการรำไทย

ลำดับ ที่	รายการ	ความเหมาะสมและสะดวกของ แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย		
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ข้อเสนอแนะ
1	ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ รูปแบบการใช้งานมีความสะดวกและง่ายต่อการ ให้คะแนน			
2	มีความกะทัดรัด			
3	รูปแบบของเนื้อหาไม่สลับซับซ้อน			
4	ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา เนื้อหาตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร			
5	มีรายละเอียดของเนื้อหาครบถ้วน			
6	เนื้อหามีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน			
7	ด้านความเหมาะสมของการนำไปใช้ การประเมินให้ง่ายและสะดวก			
8	การใช้แบบประเมินไม่สลับซับซ้อน			
9	ใช้ประเมินสรุปรวมคะแนนได้ง่าย			

สรุปแบบสอบถามเพื่อแสดงความคิดเห็น

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทางชีวสังคม

1. เพศ ชาย จำนวน 5 คน หญิง จำนวน 6 คน
2. ตำแหน่ง ครู คศ. 1 จำนวน 6 คน ครู คศ. 2 จำนวน 5 คน
3. ประสบการณ์ในการสอนนาฏศิลป์ 5 ปี - 10 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสำหรับแสดงความคิดเห็นต่อแบบวัดผลภาคปฏิบัติทักษะพื้นฐานการรำไทย

ลำดับ ที่	รายการ	ความเหมาะสมและสะดวกของแบบวัดฯ		
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ข้อเสนอแนะ
1	รูปแบบการใช้งานมีความสะดวกและง่ายต่อการให้คะแนน	9 คน (81.81 %)	2 คน (18.18 %)	
2	รูปแบบของแบบวัดมีความกะทัดรัด	9 คน (81.81 %)	2 คน (18.18 %)	
3	รูปแบบของเนื้อหาไม่สลับซับซ้อน	11 คน (100 %)	0 คน (0 %)	
4	เนื้อหาตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร	11 คน (100 %)	0 คน (0 %)	
5	มีรายละเอียดของเนื้อหาครบถ้วน	10 คน (90.90 %)	1 คน (9.09 %)	จำนวนทำรามีมากเกินไป
6	เนื้อหามีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน	9 คน (81.81 %)	2 คน (18.18 %)	สามารถนำไปปรับใช้ได้ในทุกระดับชั้นตามการจัดการเรียนการสอน
7	การประเมินใช้ง่ายและสะดวก	9 คน (81.81%)	2 คน (18.18 %)	ถ้าจำนวนนักเรียนมากจะสิ้นเปลืองเวลามาก
8	การใช้แบบประเมินไม่สลับซับซ้อนยุ่งยาก	10 คน (90.90 %)	1 คน (9.09 %)	
9	ใช้ประเมินสรุปรวมคะแนนได้ง่าย	11 คน (100 %)	0 คน (0 %)	
รวม		89.89	10.10	

จากผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมและสะดวกในการใช้แบบวัดทักษะพื้นฐานการรำไทย จากผู้ประเมิน 11 คน จำนวน 9 ข้อ ผลปรากฏว่า แบบวัดมีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 89.89 และไม่มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 10.10 โดยมีข้อเสนอแนะจากเพื่อนครูบางคน คือ จำนวนทำรำมีมากเกินไป ถ้าจำนวนนักเรียนมากจะสิ้นเปลืองเวลา และสามารถนำแบบวัดไปปรับใช้ได้ในทุกระดับชั้นตามการจัดการเรียนการสอน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาววรรณิ์ ไชยมโน
วันเดือนปีเกิด	26 กรกฎาคม พ.ศ. 2521
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	37 หมู่ 11 ต.บางเตย อ.เมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ครู อันดับ คศ. 1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดมงคลวราราม แขวงบางค้อ เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร 10150
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2532	ประถมศึกษา จากโรงเรียนวัดเกาะ จังหวัดฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2535	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2538	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2540	ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2542	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ) สาขานาฏศิลป์ไทย เกียรตินิยมอันดับ 2 จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
พ.ศ. 2551	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) การวัดผลการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ